

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

มหาวิทยาลัย

หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

华 侨 崇 圣 大 学 Huachiew Chalermprakiet University

ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

ดร.ศิริพร เกอภูดนุรักษ์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของ
เด็กและเยาวชน

Knowledge about the Child Protection Act B.E. 2003 and
children's risky behavior

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

2566

ชื่อเรื่อง	ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน
ผู้วิจัย	ดร.ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์
สถาบัน	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ปีที่พิมพ์	2566
สถานที่พิมพ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
จำนวนหน้างานวิจัย	167 หน้า
คำสำคัญ	ความรู้, พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก, พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน
ลิขสิทธิ์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง จำนวน 151 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences; IBM SPSS Statistics 26) โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variances: One-Way ANOVA) โดยทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe' test)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศชาย (ร้อยละ 86.75) อายุ 18 ปี (ร้อยละ 29.14) เรียนจบชั้น ป.6 (ร้อยละ 58.94) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 64.90) บิดามารดาแยกกันอยู่ (ร้อยละ 37.74) มีพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 33.77) เป็นบุตรคนที่หนึ่ง (ร้อยละ 52.32) มีผู้ปกครองเป็นมารดา (ร้อยละ 33.11) ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 43.05) พักอาศัยอยู่กับมารดา (ร้อยละ 25.17) และที่พำนักอาศัยเป็นบ้านตายาย (ร้อยละ 20.53) มีเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมเสี่ยงพหุลักษณะ (ร้อยละ 19.21) ไม่เคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์ (ร้อยละ 97.35) ไม่เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (ร้อยละ 96.69) ไม่เคย

ทราบเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก (ร้อยละ 80.13) ถูกดำเนินคดีเป็นคดีแรก (ร้อยละ 49.01) และกระทำ ความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ (ร้อยละ 62.25)

เด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 15.43$) มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.78$) เด็กและเยาวชนที่มีระดับ การศึกษาและลักษณะเพื่อนสนิทต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพ ลักษณะเพื่อนสนิท และฐานความผิดต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อ การกระทำผิดแตกต่างกัน

Research Title	Knowledge about the Child Protection Act B.E. 2003 and children's risky behavior
Researcher(s)	Dr. Siriporn Kaukulnurak
Institution	Huachiew Chalermprakiet University
Year of Publication	2023
Publisher	Huachiew Chalermprakiet University
No. of Pages	167 pages
Keywords	Knowledge, Child protection act, Children's risky behavior
Copyright	Huachiew Chalermprakiet University

Abstract

This research has four objectives: 1) to study children and youth's knowledge about the Child Protection Act B.E. 2003, 2) to study children and youth's risky behavior towards delinquency, 3) to study and compare knowledge about the Child Protection Act B.E. 2003 for children and youth classified according to personal factors, family factors and peer factors 4) to study and compare behaviors at risk for delinquency among children and youth classified according to personal factors, family factors, peer factors and knowledge about the Child Protection Act B.E. 2003. The sample group used in the study included 151 children and youth in 4 child and youth training and training centers, using questionnaires as a tool for collecting data. Data were processed and analyzed with the Statistical Package for the Social Sciences (IBM SPSS Statistics 26) using statistics: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and One-Way Analysis of Variances (One-Way ANOVA) by testing pairwise differences using the Scheffe'.

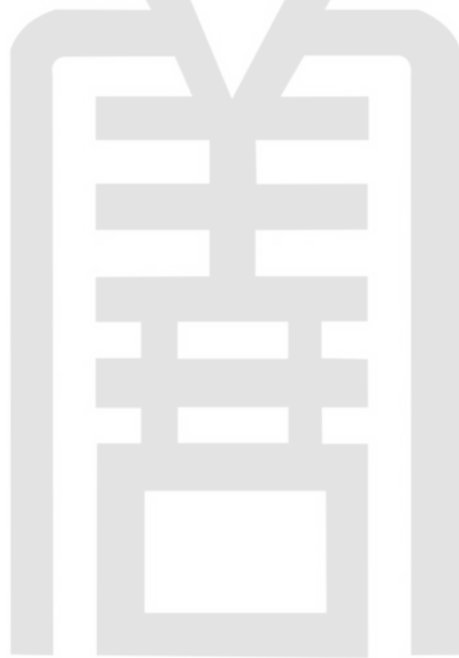
The results of the study found that the majority of the sample were male (86.75%), 18 years old (29.14%), completed grade 6 (58.94%), not working (64.90%), parents living separately (37.74%), having two siblings (33.77%), being the first child (52.32%), having a parent who is the mother (33.11%), the parents have employment job (43.05%), living with the mother (25.17%), and a place to stay living in grandparents' house (20.53%), had close friends with various risky behaviors (19.21%), had never been a child receiving assistance (97.35%), had never received welfare protection (96.69%). They never knew about child protection laws (80.13%), were prosecuted for the first time (49.01%), and committed an offense Narcotics Act (62.25 percent).

Children and youth know the Child Protection Act B.E. 2003 in a moderate level (\bar{x} = 15.43). Their risky behaviors for committing offenses are at a low level (\bar{x} = 1.78). Children and youth with different levels of education and characteristics of close friends will have dissimilar knowledge about the Child Protection Act B.E. 2003. Children and youth with disparate occupations, close friends, and offenses have different behaviors at risk of committing crimes.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ด้านสถิติข้อมูลและการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง รวมทั้งขอขอบพระคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือและให้ความอนุเคราะห์ทุกท่าน และขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน	6
2.2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	12
2.3 พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน	37
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	49
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	61
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	61
3.2 การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	62
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	62
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	70
3.6 การนำเสนอข้อมูล	71
บทที่ 4 ผลการวิจัย	72
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชน	73

	หน้า
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 และพฤติกรรม เสี่ยงของเด็กและเยาวชน	87
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และ ปัจจัยด้านเพื่อน	98
ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของ เด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้าน เพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	101
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
5.1 สรุปผลการวิจัย	106
5.2 อภิปรายผล	108
5.3 ข้อเสนอแนะ	119
บรรณานุกรม	121
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม	135
ภาคผนวก ข. ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ	145
ภาคผนวก ค. เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	149
ภาคผนวก ง. กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549	151
ประวัติผู้วิจัย	155

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	แสดงจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2559 – 2565	2
1.2	แสดงจำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2565 จำแนกตามฐานความผิด	2
3.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	62
3.2	แสดงเกณฑ์การตัดสินค้า IOC	68
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน	74
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของเพื่อนสนิท	80
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ด้านการได้รับการ การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ	85
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเคยได้รับทราบเรื่อง กฎหมายคุ้มครองเด็ก	86
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลด้านการกระทำ ความผิด	87
4.6	แสดงระดับความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	88
4.7	แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายชื่อดัง้านการปฏิบัติต่อเด็ก	89
4.8	แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายชื่อดัง้านการสงเคราะห์เด็ก	91
4.9	แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายชื่อดัง้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก	92
4.10	แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายชื่อดัง้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา	93
4.11	แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	94
4.12	แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงๆ จำแนกตามด้านการประพฤตินักเรียนและนักศึกษา	95
4.13	แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงๆ จำแนกตามด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไป ในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	96

ตารางที่	หน้า
4.14 แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงฯ จำแนกตามด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	96
4.15 แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงฯ จำแนกตามด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย	97
4.16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน	98
4.17 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่	100
4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามลักษณะเพื่อนสนิท เป็นรายคู่	101
4.19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	102
4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน จำแนกตามอาชีพของเด็กและเยาวชน เป็นรายคู่	104
4.21 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน จำแนกตามลักษณะของเพื่อนสนิท เป็นรายคู่	105
4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน จำแนกตามฐานความผิดของเด็กและเยาวชน เป็นรายคู่	105
ตาราง ข-1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546	146
ตาราง ข-2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยง	147
สารบัญตารางแผนภูมิ	
	หน้า
แผนภูมิที่	
4.1 แสดงระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชน	78
4.2 แสดงสถานภาพสมรสของบิดามารดา	79
4.3 แสดงลักษณะของเพื่อนสนิท	84

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ประชาคมโลกให้ความสำคัญ ด้วยความตระหนักว่าเด็กเป็นบุคคลที่ยังเติบโตไม่เต็มที่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งความรู้ ผิดชอบชั่วดีและสามารถเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ทั้งนี้ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the rights of the child) ซึ่งเป็นกฎหมายระหว่างประเทศได้ให้หลักประกันการคุ้มครองสิทธิของเด็กไว้ ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาจึงมีพันธผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว เพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องดูแลและคุ้มครองตามขอบข่ายในหลักการของสิทธิเด็ก อีกทั้งเพื่อเป็นหลักประกันว่าเด็กทุกคนจะมีชีวิตอยู่รอด ได้รับการดูแลให้มีความปลอดภัย ได้มีโอกาสเติบโตและพัฒนาอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 95 ก เล่มที่ 120 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2546 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2547 เป็นต้นมา โดยมีหลักการมุ่งที่จะสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตามกฎหมายฉบับนี้ได้นิยามคำว่า “เด็ก” หมายถึงบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญมุ่งเน้นที่การป้องกันและคุ้มครองมิให้เกิดปัญหาต่างๆขึ้นกับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้กำหนดวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเพื่อให้ได้รับความปลอดภัยและไม่ตกอยู่ในสภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด การกำหนดให้ผู้ปกครองเด็กต้องรับผิดชอบต่อเด็ก (Responsibility) โดยมีหน้าที่ (Duty) ในการเลี้ยงดู พัฒนาและคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (มาตรา 23) ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการใดอันมีลักษณะละเลย (Neglect) หรือทอดทิ้งเด็ก (Abandon) หรือเลี้ยงดู หรือปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบ (มาตรา 25) การกำหนดเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด รวมทั้งบทบัญญัติในมาตรา 26 (3) ห้ามมิให้ผู้ใดบังคับ ชูเชิญ ชักจูง ส่งเสริมหรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควร หรือน่าจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญในปัจจุบัน จากสถิติคดีเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ดังแสดงในตารางที่ 1.1 ข้อมูลสถิติคดีเด็กและเยาวชนของกรม

พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559-2565 โดยในปีล่าสุดคือปีพ.ศ. 2565 มีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน 12,192 คดี

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2559 – 2565

ปีงบประมาณ	จำนวน (คดี)
2559	30,273
2560	26,027
2561	22,572
2562	20,794
2563	19,457
2564	14,593
2565	12,192

แหล่งที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, รายงานสถิติคดีประจำปี 2559-2565.

ตารางที่ 1.2 แสดงจำนวนและร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2565 จำแนกตามฐานความผิด

ฐานความผิด	จำนวน	ร้อยละ
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	1,828	14.99
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	1,695	13.90
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	612	5.02
ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบสุข เสรีภาพ การปกครอง	407	3.34
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	4,885	40.07
ความผิดอื่นๆ	2,765	22.68
รวมทั้งหมด	12,192	100.00

แหล่งที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, รายงานสถิติคดีประจำปี พ.ศ. 2565.

ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่าเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเหล่านี้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองเด็กมากน้อยเพียงใด มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจและการมีพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางในการส่งเสริมความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน รวมถึง

ผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งในส่วนของตัวเด็กและเยาวชน รวมทั้งผู้ปกครอง ซึ่งจะเป็นการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน อันเป็นการวางรากฐานการยกระดับคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ รวมทั้งเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน
2. เด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน
ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานความผิด
ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของผู้ปกครอง บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย
ปัจจัยด้านเพื่อน ได้แก่ พฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อนสนิท

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ศึกษาเฉพาะสาระสำคัญ 4 หมวด ได้แก่ หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก หมวด 3 การสงเคราะห์เด็ก หมวด 4 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และหมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

1.2 พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด กำหนดขอบเขตของพฤติกรรมเสี่ยงที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยปรับมาจากกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ.2549 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2549 ซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

2. ขอบเขตด้านประชากร ทำการศึกษาจากกลุ่มประชากรเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี

1.5 นิยามศัพท์

เด็ก หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินกว่า 10 ปี แต่ยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

พฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงตามกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 (ลงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2549)

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา บุคคลที่เป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็กหรือเด็กอาศัยอยู่ด้วย

ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาสาระ 4 หมวดของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 คือ หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก หมวด 3 การสงเคราะห์เด็ก หมวด 4 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และหมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

พฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อนสนิท หมายถึง พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดของเพื่อนสนิทของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยกรณีพฤติกรรมเสี่ยงตามกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 (ลงวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2549)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน
2. ทำให้ทราบถึงระดับการมีพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน
3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน
4. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

5. ผลของการวิจัยนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความรู้ให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งเป็นข้อมูลในการพัฒนางานด้านการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา หนังสือ บทความและงานวิจัย ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน
- 2.2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
- 2.3 พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

2.1.1 ความหมายของเด็กและเยาวชน

ความหมายของคำว่า “เด็ก”

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on Rights of the Child: CRC) ข้อ 1 (article 1) ให้คำนิยาม “เด็ก” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้น ตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้คำนิยามไว้ในมาตรา 4 กล่าวคือ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 4 บัญญัติให้ “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ให้คำนิยาม “เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 73 บัญญัติว่า “เด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

ให้พนักงานสอบสวนส่งตัวเด็กตามวรรคหนึ่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก เพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

*หมายเหตุ ได้มีการแก้ไขมาตรา 73 วรรคหนึ่ง แก้ไขอายุเด็กจากเดิมเด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปี แก้ไขเป็น เด็กอายุยังไม่เกิน 12 ปี ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เป็นต้นไป

ความหมายของคำว่า “เยาวชน”

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) และกองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children’s Fund: UNICEF) ได้ให้ความหมายที่เป็นสากลของคำว่า เยาวชน (Youth) หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี (UNDESA, 2022: 1-2) เพื่อให้ครอบคลุมประชากรในวัยหนุ่มสาวที่มีความจำเป็นจะต้องได้รับการส่งเสริมและการพัฒนาที่เหมาะสม ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างทั้งทางร่างกาย ระบบประสาทและสมองของเยาวชนในวัยนี้ (Jaworska and MacQueen, 2015: 291) ทั้งนี้ประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติอาจให้คำนิยามที่แตกต่างไปได้ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางประชากร วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจภายในประเทศ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “เยาวชน” หมายถึง บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 4 บัญญัติคำว่า “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ถึง 25 ปีบริบูรณ์

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ให้คำนิยาม “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

รัศมี สังข์ทอง และดาริกา ไสงาม (2560: 1) อธิบายไว้ว่า เยาวชนคือ บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปีเป็นช่วงชีวิตระหว่างวัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ และสังคมเป็นอย่างมาก หากไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมจะมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาอาชญากรรม จิตใจ และพฤติกรรมได้มาก เช่น การใช้สารเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเรียกอย่างอื่น เช่น วัยรุ่น เป็นคำเรียกผู้ที่อยู่ในช่วงชีวิตรอยต่อระหว่างวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ระบุว่า วัยรุ่น (Adolescence) คือผู้ที่มีอายุระหว่าง 10 - 19 ปี เป็นช่วงระยะที่มีการเจริญเติบโตทางร่างกาย สติปัญญา และจิตสังคมอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อความรู้สึก การคิด การตัดสินใจ และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว เป็นช่วงสำคัญของพัฒนาการและการวางรากฐานที่ดีของผู้ใหญ่ในอนาคต (World Health Organization, 2023: online)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวมีคำสั่งให้อยู่รับการฝึกและอบรม การวิจัยครั้งนี้จึงใช้คำนิยามของคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยนับอายุจนถึง ณ วันที่ก่อเหตุกระทำความผิด ดังนี้

เด็ก หมายถึง บุคคลที่อายุเกินกว่า 10 ปีแต่ยังไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ (เนื่องจากได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วเสร็จ ก่อนจะมีประกาศแก้ไขเปลี่ยนอายุเด็กเป็นอายุเกินกว่า 12 ปีตามมาตรา 73 แห่งประมวลกฎหมายอาญา)

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่อายุเกิน 15 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์

2.1.2 พัฒนาการวัยเด็กและวัยรุ่น

การศึกษาพัฒนาการในช่วงวัยต่างๆของชีวิตมนุษย์ นักวิชาการชื่อ อีริก อีริกสัน (Erik H. Erikson) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน ได้เสนอทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม (Theory of Psychosocial Development) แบ่งพัฒนาการด้านจิตสังคมของบุคคลออกเป็น 8 ชั้น โดยเขียนอธิบายไว้ในหนังสือเรื่อง “Childhood and Society” อีริกสัน (Erikson) ได้อธิบายว่าในแต่ละช่วงวัยของบุคคลจะมีวิกฤตทางจิตสังคมซึ่งอาจส่งผลในทางบวกหรือลบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ภาวะวิกฤตเหล่านี้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ อันประกอบไปด้วยความต้องการทางจิตของแต่ละบุคคลซึ่งขัดแย้งกับความต้องการทางสังคม หากบุคคลประสบความสำเร็จในการแก้วิกฤตต่างๆจะส่งผลให้เกิดบุคลิกภาพที่ดีและมีลักษณะที่พึงประสงค์ (Virtue) ในทางตรงข้ามหากไม่สำเร็จจะส่งผลต่อความสามารถในการก้าวผ่านขั้นต่อไปและจะเกิดบุคลิกภาพหรือตัวตนที่ไม่ดี โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้ (Erikson, E. H., 1950: 247-269)

ขั้นที่ 1 ขั้นไว้วางใจและไม่ไว้วางใจผู้อื่น (Trust vs. Mistrust) เป็นพัฒนาการขั้นแรกเกิดขึ้นในวัยทารก (Infancy period) ตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 1 ปี ในช่วงระยะขวบปีแรกทารกจำเป็นต้องได้รับการเลี้ยงดูและการดูแลเอาใจใส่จากผู้ที่เลี้ยงดูในทุกๆด้าน เนื่องจากไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หากทารกได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจ เช่น เมื่อหิวได้ดูดนม ได้รับสัมผัสอันอ่อนโยนอบอุ่น ได้รับการดูแลทำความสะอาดเมื่อขับถ่าย ทำให้ได้รับความพอใจต่อสิ่งที่ได้รับการตอบสนองเหล่านี้ ทารกจะพัฒนาความรู้สึกไว้วางใจผู้ที่อยู่แวดล้อมใกล้ชิด คือ แม่ หรือผู้เลี้ยงดู ในทางตรงข้ามหากไม่ได้รับการตอบสนองจะส่งผลให้ทารกเกิดความหวั่นกลัว ไม่ไว้วางใจผู้ใดรวมทั้งไม่ไว้วางใจตนเองอีกด้วย อีริกสัน (Erikson) เชื่อว่าพัฒนาการความรู้สึกมั่นคงและไว้วางใจผู้อื่นในขั้นนี้มีความสำคัญและเป็นพื้นฐานเริ่มต้นของการพัฒนาอัตลักษณ์ (Ego Identity) ของบุคคล ซึ่งจะไปแสดงออกอย่างชัดเจนในช่วงวัยรุ่น

ขั้นที่ 2 ขั้นความเป็นตัวของตัวเองกับความละอายและสงสัย (Autonomy vs. Shame and Doubt) พัฒนาการขั้นนี้เกิดขึ้นในวัยเด็กระยะเริ่มต้น (Early Childhood) ช่วงอายุ 1-3 ปี เด็กจะมีพัฒนาการทางร่างกายและกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ เริ่มเรียนรู้การควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายที่เป็นอิสระมากขึ้น ฝึกหัดควบคุมการขับถ่าย สำรวมสิ่งแวดล้อมรอบตัว ถ้าผู้ปกครองเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมให้โอกาสเด็กทำตามอิสระที่ต้องการโดยอยู่ในการดูแลของผู้ปกครอง เช่น การหัดเดิน การเดิน การป้อน ปายหยิบจับสิ่งของ โดยผู้ปกครองไม่ไปขัดขวางหรือห้ามอย่างเข้มงวด จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ทำได้สำเร็จในสิ่งที่ตนต้องการ จะพัฒนาให้เกิดความรู้สึกมุ่งมั่นและความพยายาม (Will) รวมทั้งการยับยั้งตนเอง ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง (Sense of autonomy) และการควบคุมตนเอง (Self control) ในทางตรงข้ามหากผู้ปกครองห้ามปรามเข้มงวด หรือปล่อยปละละเลยมากเกินไป เด็กจะเกิดความรู้สึกไม่กล้าไม่มั่นใจ เกิดความสงสัย หรือละอายไม่กล้าที่จะกระทำหรือแสดงออก และพัฒนาขึ้นเป็นบุคลิกภาพที่ขาดความมั่นใจ มีพฤติกรรมย่ำคิดย่ำทำ หรือหวาดระแวงสงสัย เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองและควบคุมตนเองได้อย่างเหมาะสม เมื่อโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีบุคลิกภาพแบบสนับสนุนช่วยเหลือ มีความเชื่อมั่นต่อระบบทางสังคม เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

ขั้นที่ 3 ขั้นมีความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative vs. Guilt) พัฒนาการขั้นนี้เกิดขึ้นในเด็กช่วงอายุ 3-6 ปี เป็นช่วงระยะที่เด็กมีการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและสนุกกับการเล่น (Play aged period) หรือการมีความสัมพันธ์ (Interaction) กับบุคคลอื่น เช่น ญาติ เพื่อนบ้าน เพื่อนๆที่โรงเรียน เด็กวัยนี้จะรู้สึกอยากลองสิ่งใหม่หรืออยากทำอะไรได้ด้วยตัวเอง เริ่มเรียนรู้บทบาททางเพศ ระเบียบ

แบบแผน และการควบคุมอารมณ์ตนเอง การเรียนรู้ในวัยนี้จะได้รับจากตัวแบบ (Role Model) คนใกล้ชิดในครอบครัวเป็นแบบอย่างให้เด็ก ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการให้แนวคิดค่านิยม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ในทางตรงข้ามหากเด็กไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ราบรื่นกับผู้อื่น หรือไม่สามารถผ่านพัฒนาการความคิดริเริ่มได้จะทำให้เกิดความรู้สึกผิด ไม่กล้าที่จะริเริ่มทำสิ่งใหม่เพราะกลัวจะเกิดความผิดพลาด

ขั้นที่ 4 ขั้นความขยันหมั่นเพียรกับความมีปมด้อย (Industry vs. Inferiority) พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 7-11 ปี เป็นเด็กอยู่ในวัยเข้าเรียนในโรงเรียน (School aged period) เด็กระยะนี้จะมี ความอยากรู้อยากเห็นสิ่งแวดล้อมต่างๆเพิ่มมากยิ่งขึ้นกว่าช่วงวัยที่ผ่านมา มีความคิดและพยายามทำ ในสิ่งที่ตนต้องการเพราะไม่ต้องถูกห้ามหรือควบคุมจากผู้ใหญ่ในการทำกิจกรรมบางอย่างเหมือนเมื่อ ช่วงวัยที่ยังเด็กกว่านี้ หากได้รับการสนับสนุนจะทำให้เด็กเป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามในการทำสิ่งที่ ทำทายเป็นสำเร็จ ในทางตรงข้ามหากไม่ได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจะทำให้เด็กทำสิ่งใดๆก็ไม่ ประสพผลสำเร็จ เกิดเป็นปมด้อยหรือรู้สึกว่าคุณค่าตนเองต่ำต้อยด้อยค่า

ขั้นที่ 5 ขั้นการเข้าใจอัตลักษณ์ของตนกับความไม่เข้าใจตนเอง (Identity vs. Confusion) พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 12-18 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น (Adolescence period) เป็นวัยที่ต้องการ แสวงหาอัตลักษณ์ของตน ต้องการความเป็นอิสระ แสวงหาสถานภาพทางสังคม มีความสนใจเพศตรง ข้าม และมีความรู้สึกสับสนในตนเอง วัยรุ่นจะเกิดความสงสัยว่า ตนเองเป็นใคร ต้องการอะไร จะทำ อาชีพอะไร จะเป็นคนอย่างไร เนื่องจากเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่นจะแสวงหาความเป็นตัวของตัวเอง (Finding themselves) และพัฒนาตัวตนตามอุดมคติ (Ego-idea) จนสามารถค้นพบอัตลักษณ์ของ ตน ในทางตรงข้ามหากไม่สามารถรวบรวมประสบการณ์ที่ผ่านมาเพื่อทำความเข้าใจตนเองได้ วัยรุ่น จะเกิดความสับสนและขัดแย้งในตัวเอง หรือขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

ขั้นที่ 6 ขั้นความใกล้ชิดสนิทสนมกับความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้าง (Intimacy vs. Isolation) พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 19-29 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น (Early adulthood period) บุคคลที่ค้นพบอัตลักษณ์ของตนตั้งแต่ช่วงก่อนแล้ว จึงเป็นผู้ที่รู้จักว่าตัวเองมีความเชื่อและต้องการ อะไรในชีวิต หรือจะประกอบอาชีพอะไร บุคคลในวัยนี้จะต้องการมีเพื่อนเพื่อรับรู้และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ทักษะคิด หรือร่วมทำกิจกรรมต่างๆ วัยนี้จึงเป็นวัยที่ต้องการมีคู่รัก เพื่อนสนิท หรือ แต่งงานมีคู่สมรส นอกจากนี้บุคคลวัยนี้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และหน้าที่การงาน การปรับตัวของผู้ใหญ่วัยนี้จึงเกี่ยวข้องกับการอยู่ในครอบครัวใหม่ของตน การปรับตัวเข้ากับเพื่อน

ร่วมงานและบุคคลอื่นในสังคม ในทางตรงข้ามหากบุคคลไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่น หรือมีความรู้สึกผูกพันกับผู้อื่นได้ หรือมีความขัดแย้งกับผู้อื่น จะทำให้บุคคลแยกตัวออกไปจากครอบครัวและสังคม นำไปสู่ความรู้สึกโดดเดี่ยวอ้างว้างในที่สุด

ขั้นที่ 7 ขั้นการถ่ายทอดให้ผู้อื่นกับการคำนึงถึงแต่ตนเอง (Generativity vs. Self-absorption/ Stagnation) อยู่ในช่วงอายุ 30-64 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ (Adulthood period) เป็นระยะที่บุคคลให้ความสนใจต่อสังคมส่วนรวม ต้องการสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ในทางตรงข้ามผู้ที่ไม่สามารถทำเช่นนี้ได้จะเป็นคนที่ท้อถอย เบื่อหน่ายในชีวิต ปฏิเสธความรับผิดชอบต่อสังคม คิดแต่เรื่องของตนเอง และใช้ชีวิตอย่างไม่มีความสุข

ขั้นที่ 8 ขั้นความมั่นคงทางจิตใจกับความสิ้นหวัง (Integrity vs. Despair) อยู่ในช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นช่วงวัยผู้สูงอายุ (Old age period) บุคคลวัยนี้เป็นผู้ที่แสวงหาความมั่นคงภายในจิตใจ หากบุคคลนั้นผ่านพัฒนาการตามช่วงวัยที่ผ่านมาด้วยดี ประสบความสำเร็จในชีวิตที่ผ่านมา จะเป็นผู้ที่มีความมั่นคงทางจิตใจ สามารถยอมรับความเป็นจริงของชีวิต มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและคนอื่น และใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ที่สั่งสมมาถ่ายทอดให้กับบุคคลรุ่นหลัง ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลประสบความล้มเหลว มีความทรงจำที่ผิดหวังในอดีต เมื่ออยู่ในวัยนี้จะมีความรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง เบื่อหน่ายชีวิต ขาดกำลังใจ และไม่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม (Psychosocial Development Theory) ของ อีริก อีริกสัน (Erik H. Erikson) ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพัฒนาการของชีวิตมนุษย์ โดยเฉพาะในช่วงวัยเด็กเป็นขั้นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางจิตสังคมของบุคคลในวัยต่อมาจนถึงวัยผู้ใหญ่ การได้รับการดูแลเอาใจใส่และการอบรมสั่งสอนที่เหมาะสมตั้งแต่ในวัยเด็ก จะทำให้บุคคลมีพัฒนาการเป็นไปในทางที่ดี สามารถปรับตัวใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่น เติบโตขึ้นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม ในทางตรงข้ามหากเด็กขาดการอบรมเลี้ยงดู ถูกปล่อยปละละเลยจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ย่อมจะมีบุคลิกภาพไปในทางตรงข้าม ก่อให้เกิดปัญหาในตัวบุคคลนั้นๆ รวมทั้งส่งผลต่อสังคมโดยรวม

นักวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์และจิตวิทยาหลายท่าน อธิบายลักษณะเฉพาะของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นหรือการเข้าสู่วัยหนุ่มสาว โดยสรุปได้ว่า เป็นช่วงระยะหนึ่งของการเจริญเติบโต เป็นวัยที่สิ้นสุดของความเป็นเด็ก อยู่ในช่วงเวลาของการเติบโตจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ ไม่มีเส้นขีดขั้นที่แน่นอนว่าเริ่มเมื่อใด โดยทั่วไปจะอยู่ในช่วงอายุ 12-18 ปี ซึ่งเป็นช่วงใกล้เคียงกับการ

เริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ กล่าวคือ ร่างกายมีการทำงานของต่อมใต้สมองที่มากกระตุ้นต่อมเพศ (อณฑะของเพศชายและรังไข่ของเพศหญิง) ทำให้เกิดการสร้างฮอร์โมนเพศเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสรีระร่างกาย อารมณ์และจิตใจจากวัยเด็กไปสู่วัยเจริญพันธุ์ (Jaworska, 2015: 291) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่าเด็กมีภาวะเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์เร็วขึ้นกว่าสมัยก่อนหรือเรียกว่า ภาวะเป็นหนุ่มสาวก่อนวัย โดยเด็กหญิงจะเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรกก่อนอายุ 9 ปี ส่วนเด็กชายจะมีขนาดอวัยวะเพศหรือมีลักษณะอื่น เช่น เสียงแหบห้าว มีกลิ่นตัว ปรากฏให้เห็นก่อนอายุ 9 ปี แต่มักพบในเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ศุภวดี สุขสันต์เลิศ, 2566: 1)

นอกจากนี้นักวิชาการด้านจิตวิทยาที่ศึกษาถึงพัฒนาการของวัยรุ่น ได้ใช้เกณฑ์อายุแบ่งกลุ่มวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น (อายุ 11-14 ปี) วัยรุ่นตอนกลาง (อายุ 15-18 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (อายุ 19-21 ปี) (Steinberg, 2020: 3)

กองทุนเพื่อกิจกรรมประชากรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Fund for Population Activities: UNFPA) ให้คำจำกัดความของวัยรุ่น (Adolescence) ไว้ว่าคือ บุคคลที่อยู่ในช่วงอายุตั้งแต่ 10 ปีถึง 19 ปี โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ วัยรุ่นตอนต้น (อายุ 10-14 ปี) และวัยรุ่นตอนปลาย (15-24 ปี) และสำหรับประชากรวัยหนุ่มสาว (Young People) เรียกว่า เยาวชน (Youth) คือ บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีถึง 24 ปี (UNDESA, 2022: 1-2; UNFPA, 2023: online)

เด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงเข้าสู่วัยรุ่น เป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย อารมณ์และจิตใจอย่างชัดเจน กล่าวคือ ด้านสรีระร่างกายเจริญเติบโตเข้าสู่ผู้ใหญ่และมีลักษณะทางเพศปรากฏให้เห็น เช่น เด็กชายเริ่มมีหนวดเครา เสียงห้าว ส่วนเด็กหญิงจะเริ่มมีหน้าอกขยาย มีประจำเดือน มีขนขึ้นในที่ลับ เป็นต้น นั่นคือร่างกายจะไม่เป็นเด็กอีกต่อไป ในระยะแรกเด็กจะมีความรู้สึกกลัวหวั่น ไม่มั่นใจในตนเอง ต้องการได้รับการยอมรับ อารมณ์ร้อน ต้องการแสวงหาสิ่งแปลกใหม่ ต้องการมีอิสระ เมื่อเข้าสู่วัยรุ่นระยะกลางและระยะปลาย จะเริ่มรู้จักใช้เหตุผล ควบคุมอารมณ์ แสวงหาอัตลักษณ์แห่งตน และมีความต้องการความเป็นอิสระมากขึ้น

2.2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

2.2.1 ความหมายของความรู้

คำว่า “ความรู้” มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า Knowledge ซึ่งตาม Cambridge Dictionary ให้คำจำกัดความไว้ว่า ความรู้ (Knowledge) คือ ความเข้าใจ หรือข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่

บุคคลได้รับมาจากประสบการณ์หรือการศึกษา ทั้งที่ได้รับมาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือจากคนอื่น โดยทั่วไป

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2565) อธิบายไว้ว่า คำว่า knowledge บัญญัติศัพท์ว่า “ความรู้” หมายถึง สารระ ข้อมูล แนวคิด หลักการ ที่บุคคลรวบรวมได้จากประสบการณ์ในชีวิต ความรู้เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคมและเทคโนโลยี บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษา อบรม การรับถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การรับรู้ การคิดและการฝึกปฏิบัติ จนสามารถสรุปสาระความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

โดยทั่วไปบุคคลจะมีความรู้ที่เป็นการรับรู้เบื้องต้น ได้รับผ่านประสบการณ์ด้วยการเรียนรู้มาจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (S-R) แล้วจัดระบบเป็นโครงสร้างของความรู้ที่ผสมผสานระหว่างความจำ (ข้อมูล) กับสภาพจิตวิทยา ด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นความจำที่เลือกสรรซึ่งสอดคล้องกับสภาพจิตใจของตนเอง เป็นกระบวนการภายในที่ผู้อื่นจะรับรู้ได้จากการอนุมานมากกว่าการสังเกตได้โดยตรง อย่างไรก็ตามความรู้อาจส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของมนุษย์ (ตวงรัก จิรวัดนรังสี, 2558: 16-17)

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

บลูม (Bloom, Benjamin S.,1980) นักจิตวิทยาการศึกษาชาวอเมริกัน ได้อธิบายถึงการเรียนรู้ที่เป็นพฤติกรรมทางด้านสมองและสติปัญญาว่าเกี่ยวข้องกับความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นความสามารถทางด้านสติปัญญา โดยแบ่งความสามารถทางด้านสติปัญญา (Cognitive Domain) ออกเป็น 6 ระดับ สรุปได้ดังนี้ (จุฑา ญาณทัสนะสกุล, 2559: 13-14)

1. ระดับความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำ ที่ได้รับรู้มาจากประสบการณ์ การมองเห็น ได้ยิน ได้ฟังการบอกกล่าวหรืออธิบายให้ฟัง และสามารถระลึกสิ่งนั้นได้เมื่อต้องการ ความรู้ในขั้นนี้ประกอบด้วย คำนิยาม ความหมายของข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง มาตรฐาน เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการจดจำได้หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อน เป็นกระบวนการขั้นต้นที่จะนำไปสู่ขั้นต่อไป

2. ระดับความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากความรู้ความจำ ขั้นตอนนี้เป็นความสามารถในการจับใจความสำคัญ และสามารถแสดงออกมาในรูปของการแปลความตีความ คาดคะเน ขยายความ โดยใช้คำพูดของตนเองในการแสดงความคิด หรือการกระทำอื่นๆ

3. ระดับการนำความรู้ไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้เพื่อการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะด้านความรู้ความเข้าใจในขั้นที่กล่าวมาแล้ว จึงจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติได้

4. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวสิ่งต่างๆออกเป็นส่วนย่อย หรือองค์ประกอบที่สำคัญได้ มีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ และหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อยมากมาย

5. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลายๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผนโครงสร้างที่ชัดเจน โดยนำประสบการณ์ที่เคยได้รับ และความรู้ความเข้าใจมาใช้ประกอบในการวิเคราะห์ ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

6. ระดับการประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสิน ให้คุณค่าต่อความรู้ หรือข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานมาเป็นส่วนประกอบของการประเมินผล

Lorin Anderson and Krathwohl (2001) ลูกศิษย์ของ Bloom ได้ปรับปรุงและนำเสนอ The Revised Bloom's Taxonomy โดยอธิบายถึงการพิจารณาลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) ไว้ดังนี้ (Sirikanya, 2014: online)

การพิจารณาลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) แบ่งออกได้เป็น 4 แบบ

1. ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง (Factual Knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ ความรู้ในเรื่องเฉพาะสิ่งต่างๆ

2. ความรู้ที่เป็นมโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่มีความซับซ้อน มีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ และโครงสร้างของความรู้

3. ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural Knowledge) หมายถึง ความรู้ว่าสิ่งนั้นๆทำได้อย่างไร ซึ่งรวมถึงความรู้ที่เป็นทักษะ เทคนิค และวิธีการ

4. ความรู้เชิงอภิมาน (Metacognitive Knowledge) หมายถึง ความรู้ในส่วนของหยั่งรู้วิธีคิดของตนเอง ความตระหนักเกี่ยวกับระดับภูมิปัญญาของตนเองว่าตนเองรู้อะไร ไม่รู้อะไร เพื่อหาวิธีการช่วยการจำความรู้ต่างๆ ประเมินหรือการรู้ตน ตระหนักในระดับความรู้ความสามารถของตน

จากที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นถึงกระบวนการเกิดความรู้ความจำในตัวบุคคล ซึ่งเป็นขั้นแรกที่สมองรับข้อมูลเข้ามาเก็บไว้ในระบบความจำ โดยผ่านประสบการณ์การรับรู้เรื่องนั้นๆทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม จากนั้นจะเกิดการทำความเข้าใจความหมายของข้อมูลความรู้ แล้วนำมาถ่ายทอดสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้รับรู้ เกิดการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้โดยผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลในขั้นท้ายสุด ทั้งนี้ประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือ การที่จะวัดระดับความรู้ของบุคคลซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมนั้น จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือหรือมาตรวัดที่เป็นมาตรฐานสามารถนำมาใช้วัดได้จริง นักวิชาการทางการศึกษาได้เสนอแนวคิดวิธีการวัดผลความรู้ว่าสามารถกระทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่นิยมใช้ปฏิบัติกันโดยทั่วไปคือ การใช้แบบวัดหรือแบบทดสอบ ซึ่งเครื่องมือวัดดังกล่าวจะต้องผ่านกระบวนการสร้างแบบวัดหรือแบบทดสอบจนกระทั่งได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ จึงจะสามารถนำไปใช้ในการวัดหรือทดสอบระดับความรู้ เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวัดความรู้ที่ต้องการจะทำการวัดผลในเรื่องนั้นๆด้วย

2.2.3 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC 1989) เป็นกฎหมายระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2532 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กจัดทำขึ้นตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of the United Nations) ที่ว่าด้วยศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ที่ระบุว่าเด็กมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ (Childhood is entitled to special care and assistance) ทั้งนี้โดยคำนึงถึงธรรมชาติและสิทธิของเด็ก ด้วยเหตุที่เด็กยังไม่เติบโตเต็มที่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงต้องการการพิทักษ์และการดูแลเป็นพิเศษ รวมถึงต้องการการคุ้มครองตามกฎหมายที่เหมาะสมทั้งก่อนและหลังการเกิด (The child, by reason of his physical and mental immaturity, needs special safeguards and care, including appropriate legal protection, before as well as after birth) ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้ประเทศรัฐภาคีมีพันธกรณีที่พึงปฏิบัติต่อเด็ก สรุปลสาระสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ได้ดังต่อไปนี้

1. อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมีเนื้อหาทั้งหมด 54 ข้อ แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 (ข้อ 1-41) กล่าวถึงหลักการ สิทธิต่างๆที่เด็กพึงได้รับ ได้แก่ สิทธิและเสรีภาพของเด็ก การคุ้มครองร่างกายชีวิตเสรีภาพและสวัสดิภาพของเด็ก การให้สวัสดิการสังคมแก่เด็ก การคุ้มครองสิทธิทางแพ่ง การคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤติหรือกระทำความผิดทางอาญา การคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส

ส่วนที่ 2 (ข้อ 42-45) กล่าวถึงหลักเกณฑ์และแบบพิธีซึ่งประเทศที่ให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาต้องปฏิบัติตาม

ส่วนที่ 3 (ข้อ 46-54) กล่าวถึงกลไกของอนุสัญญา ซึ่งกำหนดวิธีการติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาและกำหนดเงื่อนไขต่างๆในการบังคับใช้

2. หลักการและเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิเด็ก ที่ปรากฏอยู่ในส่วนที่ 1 แบ่งออกเป็น 6 หลักการ ดังนี้

2.1 หลักการทั่วไป

2.1.1 นิยามคำว่า “เด็ก” หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมาย (CRC article 1)

2.1.2 หลักการสำคัญ ได้แก่ หลักการห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก และหลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก

หลักการห้ามเลือกปฏิบัติต่อเด็ก (Without discrimination of any kind) ตามที่บัญญัติไว้ในข้อ 2 (CRC article 2) ดังต่อไปนี้

ข้อ 2 (1) รัฐภาคีจะเคารพ และประกันสิทธิที่กำหนดไว้ในอนุสัญญานี้แก่เด็กที่อยู่ในเขตอำนาจของตน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ...

(2) รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อประกันว่าเด็กจะได้รับการคุ้มครองจากการเลือกปฏิบัติ หรือการลงโทษในทุกรูปแบบ...

หลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและลำดับแรก (The best interests of the child shall be a primary consideration) ตามที่บัญญัติไว้ใน ข้อ 3 (CRC article 3) ดังต่อไปนี้

ข้อ 3 (1) การกระทำทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะกระทำโดยสถาบันสังคมสงเคราะห์ของรัฐหรือเอกชน ศาลยุติธรรม หน่วยงานฝ่ายบริหาร หรือองค์กรนิติบัญญัติ จะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและลำดับแรก

(2) รัฐภาคีรับที่จะประกันให้มีการคุ้มครอง และการดูแลแก่เด็กเท่าที่จำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของบิดามารดา ผู้ปกครองตามกฎหมาย

หรือบุคคลอื่นที่รับผิดชอบเด็กนั้นตามกฎหมาย และเพื่อการนี้จะดำเนินการมาตรการทางนิติบัญญัติ และบริหารที่เหมาะสมทั้งปวง

(3) รัฐภาคีประกันว่า สถาบันการบริการ และการอำนวยความสะดวกที่ รับผิดชอบด้านการดูแลหรือการคุ้มครองเด็ก จะเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้โดยหน่วยงานที่มี อำนาจ โดยเฉพาะในด้านความปลอดภัย สุขภาพ และจำนวนความเหมาะสมของเจ้าหน้าที่ รวมทั้ง การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ

2.1.3 เด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวที่จะมีชีวิต รัฐภาคีจะประกันอย่างเต็มที่ให้มีการอยู่รอด และการพัฒนาของเด็ก (CRC article 6)

2.1.4 เด็กมีสิทธิแสดงความคิดเห็นโดยเสรีในทุกๆเรื่องที่มีผลกระทบต่อเด็ก ทั้งนี้ความ คิดเห็นดังกล่าวจะได้รับการพิจารณาตามสมควรแก่อายุและวุฒิภาวะของเด็ก และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในกระบวนการพิจารณาทางตุลาการและทางปกครอง ไม่ว่าโดยตรงหรือโดย ผ่านผู้แทนหรือองค์กร โดยให้เป็นไปตามระเบียบวิธีปฏิบัติตามกฎหมาย (CRC article 12)

2.1.5 เด็กจะไม่ถูกลงโทษหรือแสวงหาโทษโดยพลการ หรือโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายในความเป็น ส่วนตัว ครอบครัว บ้าน หรือหนังสือโต้ตอบ รวมทั้งจะไม่ถูกลงโทษโดยมิชอบต่อเกียรติและชื่อเสียง (CRC article 16)

2.1.6 สิทธิของเด็กที่ได้รับการดูแล การคุ้มครอง หรือการบำบัดรักษาสุขภาพทั้งทาง ร่างกายหรือจิตโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดังกล่าว ในอันที่จะได้รับการทบทวนการบำบัดรักษา เป็นระยะๆ ตลอดจนสถานะแวดล้อมทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับการจัดดังกล่าว (CRC article 25)

2.1.7 รัฐที่มีชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา หรือกลุ่มชนพื้นเมืองดั้งเดิมอาศัย อยู่ เด็กต้องไม่ถูกปฏิเสธสิทธิที่จะปฏิบัติตามวัฒนธรรม การปฏิบัติทางศาสนา หรือภาษาของตน (CRC article 30)

2.1.8 รัฐภาคีจะเคารพต่อกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในกรณี พิพาทกันด้วยอาวุธซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็ก ประกันว่าบุคคลอายุไม่ถึง 15 ปีจะไม่มีส่วนร่วมโดยตรงในการ กระทำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อกัน และหลีกเลี่ยงการเกณฑ์บุคคลอายุไม่ถึง 15 ปีเข้าประจำในกองทัพ (CRC article 38)

2.2 หลักการคุ้มครองร่างกาย ชีวิต เสรีภาพและสวัสดิภาพของเด็ก (ข้อ 19, 32, 33, 34, 35, 36 และ 39)

2.2.1 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ การทำร้ายหรือการกระทำอันมิชอบ การทอดทิ้งหรือการปฏิบัติโดยประมาท การปฏิบัติที่ผิดหรือการแสวงประโยชน์ รวมถึงการกระทำอันมิชอบทางเพศ โดยมาตรการคุ้มครอง เช่นว่านี้ควรมีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการจัดทำแผนงานทางสังคม เพื่อให้การสนับสนุนที่จำเป็นแก่เด็กและบุคคลซึ่งเด็กนั้นอยู่ในความดูแล การป้องกันในรูปแบบอื่น การรายงาน การส่งเรื่อง เพื่อพิจารณา การสืบสวน และการติดตามเรื่องกรณีที่มีการปฏิบัติที่ผิดต่อเด็ก รวมทั้งให้ตุลาการเข้ามามีส่วนร่วมในทางที่เหมาะสม (CRC article 19)

2.2.2 รัฐภาคียอมรับสิทธิของเด็กที่จะได้รับการคุ้มครองจากการแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และจากการทำงานที่น่าจะเสี่ยงอันตราย ขัดขวางการศึกษา เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือพัฒนาการทางร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรมและสังคมของเด็ก โดยดำเนินมาตรการทางนิติบัญญัติ บริหาร สังคมและการศึกษาเพื่อประกันให้มีการดำเนินการตามข้อนี้ รัฐภาคีจะกำหนดอายุขั้นต่ำ สำหรับการรับเข้าทำงาน กำหนดจำนวนชั่วโมงและสภาพการทำงาน กำหนดบทลงโทษ หรือวิธีการลงโทษอื่นๆที่เหมาะสม (CRC article 32)

2.2.3 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อคุ้มครองเด็กจากการใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย รวมทั้งสารที่มีพิษต่อจิตประสาทอื่นๆ และการป้องกันการใช้เด็กเพื่อการผลิตและค้า โดยผิดกฎหมายซึ่งสารเช่นว่านั้น (CRC article 33)

2.2.4 รัฐภาคีจะคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และการกระทำทางเพศที่มิชอบทุกรูปแบบ (CRC article 34)

2.2.5 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันการลักพา การขาย หรือการลักลอบค้าเด็กไม่ว่าด้วยวัตถุประสงค์หรือในรูปแบบใด (CRC article 35)

2.2.6 รัฐภาคีจะคุ้มครองเด็กจากการถูกแสวงหาประโยชน์ในทุกรูปแบบที่เป็นผลร้ายต่อสวัสดิภาพของเด็กไม่ว่าในด้านใดก็ตาม (CRC article 36)

2.2.7 รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวง เพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ และการกลับคืนสู่สังคมของเด็กที่ถูกกละเลย แสวงหาประโยชน์ การกระทำอันมิชอบ การทรมานหรือลงโทษ การปฏิบัติที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม และการพิพาทกันด้วยอาวุธ (CRC article 39)

2.3 หลักการให้สวัสดิการสังคมแก่เด็ก (ข้อ 17, 24, 26, 28, 29 และ 31)

2.3.1 เด็กสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลข่าวสารที่มุ่งส่งเสริมความผาสุกทั้งทางสังคม จิตใจ ศีลธรรม ตลอดจนสุขภาพกายและจิตของเด็ก (CRC article 17)

2.3.2 เด็กมีสิทธิที่จะได้รับบริการมาตรฐานสาธารณสุข และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการรักษาความเจ็บป่วยและการฟื้นฟูสุขภาพ รัฐภาคีประกันว่าจะไม่มีเด็กคนใดถูกกีดรอนสิทธิในการรับบริการดูแลสุขภาพ (CRC article 24)

2.3.3 เด็กมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากการประกันสังคม รวมถึงการประกันภัยทางสังคม ทั้งนี้โดยคำนึงถึงทรัพยากร สถานะแวดล้อมของเด็ก บุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนข้อพิจารณาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการร้องขอรับประโยชน์นั้น (CRC article 26)

2.3.4 เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา บนพื้นฐานของโอกาสที่เท่าเทียมกัน รัฐภาคีจะจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นภาคบังคับที่เด็กทุกคนสามารถเรียนได้ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สนับสนุนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ ให้แพร่หลายและเปิดกว้างแก่เด็กทุกคน (CRC article 28)

2.3.5 รัฐภาคีตกลงว่าการศึกษาของเด็กจะมุ่งไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก การพัฒนาความเคารพต่อสิทธิมนุษยชน เสรีภาพขั้นพื้นฐานและหลักการในกฎบัตรสหประชาชาติ ความเคารพต่อบิตามารดา เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภาษาและค่านิยม การเตรียมเด็กให้มีชีวิตที่มีความรับผิดชอบในสังคมที่เสรีด้วยจิตสำนึกแห่งความเข้าใจกัน สันติภาพ ความอดกลั้น ความเสมอภาคทางเพศ และมีมิตรภาพของมวลมนุษยชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ ชาติ ศาสนา ตลอดจนคนพื้นเมืองดั้งเดิม และความเคารพต่อสิ่งแวดล้อม (CRC article 29)

2.3.6 เด็กมีสิทธิที่จะมีเวลาได้พักและพักผ่อนหย่อนใจ ได้เข้าร่วมกิจกรรม การละเล่น สันทนาการที่เหมาะสมตามวัยของเด็ก และการมีส่วนร่วมอย่างเสรีในทางวัฒนธรรมและศิลปะ (CRC article 31)

2.4 หลักการคุ้มครองสิทธิทางแพ่ง (ข้อ 7, 8, 9, 10 และ 27)

2.4.1 เด็กจะได้รับการจดทะเบียนหลังการเกิด สิทธิที่จะมีชื่อ สิทธิที่จะได้สัญชาติ สิทธิที่จะรู้จักและได้รับการเลี้ยงดูจากบิดามารดา (CRC article 7)

2.4.2 สิทธิของเด็กในการรักษาเอกลักษณ์ของตน รวมถึงสัญชาติ ชื่อและความสัมพันธ์ทางครอบครัวของตน โดยปราศจากการแทรกแซงที่มีชอบด้วยกฎหมาย (CRC article 8)

2.4.3 เด็กจะไม่ถูกแยกจากบิดามารดาโดยขัดกับความประสงค์ของบิดามารดา เว้นแต่ในกรณีที่หน่วยงานที่มีอำนาจ ซึ่งอาจถูกทบทวนโดยศาลจะกำหนดตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ว่าการแยกเด็กนั้นจำเป็นเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก เช่น ในกรณีที่เด็กถูกระงับโดยมิชอบ ถูกทอดทิ้งละเลยโดยบิดามารดา หรือในกรณีที่บิดามารดาอยู่แยกกันและต้องมีการตัดสินว่าเด็กจะพักอาศัยอยู่ที่ใด รัฐภาคีจะเคารพต่อสิทธิของเด็กที่ถูกแยกจากบิดาหรือมารดา หรือจากทั้งคู่ในอันที่จะรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัว และการติดต่อโดยตรงกับบิดาและมารดาอย่างสม่ำเสมอ เว้นแต่จะเป็นการขัดต่อผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก (CRC article 9)

2.4.4 คำร้องของเด็กหรือบิดามารดาที่จะเดินทางเข้าหรือออกนอกรัฐภาคี เพื่อวัตถุประสงค์กลับไปอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว จะได้รับการดำเนินการในลักษณะที่เป็นคุณ มีมนุษยธรรมและรวดเร็ว เด็กที่อาศัยอยู่ต่างรัฐกันกับบิดามารดา มีสิทธิที่จะรักษาความสัมพันธ์ส่วนตัว และการติดต่อโดยตรงกับบิดาและมารดาอย่างสม่ำเสมอ เว้นแต่ในสภาพการณ์พิเศษ (CRC article 10)

2.4.5 เด็กมีสิทธิที่จะได้รับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เพียงพอสำหรับการพัฒนาทางด้านร่างกาย สมอง จิตใจ ศีลธรรมและสังคมของเด็ก

บิดามารดาหรือผู้อื่นที่รับผิดชอบต่อเด็ก มีความรับผิดชอบเบื้องต้นที่จะจัดหาสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาของเด็ก ทั้งนี้ตามความสามารถและสถานะทางการเงินของบุคคลเหล่านั้น

รัฐภาคีจะดำเนินมาตรการที่เหมาะสมทั้งปวงเพื่อให้ความช่วยเหลือบิดามารดา และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเด็กในการให้ความช่วยเหลือด้านวัสดุสิ่งของ และแผนงานสนับสนุน ในด้านโภชนาการ เครื่องนุ่งห่ม และที่อยู่อาศัย (CRC article 27)

2.5 หลักการคุ้มครองเด็กที่มีปัญหาความประพฤติหรือกระทำความผิดทางอาญา (ข้อ 37 และ 40)

2.5.1 รัฐภาคีประกันว่าจะไม่มีเด็กคนใดได้รับการทรมาน ถูกปฏิบัติหรือลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม และไม่มีการลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต สำหรับความผิดที่กระทำโดยบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

เด็กจะไม่ถูกลิดรอนเสรีภาพโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยพลการ การจับกุม กักขังหรือจำคุกเด็กจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย และให้ใช้เป็นมาตรการสุดท้ายเท่านั้น และให้มีระยะเวลาที่สั้นที่สุด เด็กที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะได้รับการปฏิบัติด้วยมนุษยธรรม ด้วยความเคารพใน

ศักดิ์ศรีแต่กำเนิดของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กจะถูกแยกต่างหากจากผู้ใหญ่ที่กระทำผิด เด็กมีสิทธิที่จะคงการติดต่อกับครอบครัว การขอความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือทางอื่นที่เหมาะสม (CRC article 37)

2.5.2 สิทธิของเด็กที่ถูกกล่าวหา ตั้งข้อหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา ที่ได้รับการปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสำนึกในศักดิ์ศรีและคุณค่าของเด็ก โดยคำนึงถึงอายุของเด็ก และส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมของเด็ก และอย่างน้อยที่สุดเด็กจะได้รับหลักประกันดังนี้ ได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมาย ได้รับการแจ้งข้อหาทันทีและโดยตรง ได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือทางอื่นที่เหมาะสมเพื่อการสู้คดี ได้รับการพิจารณาตัดสินโดยไม่ชักช้า จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความหรือสารภาพผิด ให้มีการได้รับการทบทวนผลการพิจารณาโดยหน่วยงานหรือองค์กรตุลาการในระดับสูงขึ้นไป หากเด็กไม่เข้าใจภาษาที่ใช้สื่อสารให้จัดล่ามให้โดยไม่คิดมูลค่า ทุกขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาให้เคารพต่อเรื่องส่วนตัวของเด็กอย่างเต็มที่ นอกจากนี้รัฐภาคีจะส่งเสริมให้มีการตรากฎหมายกำหนดกระบวนการพิจารณา จัดตั้งหน่วยงานและสถาบันซึ่งใช้เฉพาะกับเด็กที่ถูกกล่าวหา หรือถูกถือว่าได้ฝ่าฝืนกฎหมายอาญา การกำหนดอายุขั้นต่ำซึ่งเด็กที่มีอายุต่ำกว่านั้นจะถูกถือว่าไม่มีความสามารถที่จะฝ่าฝืนกฎหมายอาญาได้ กำหนดมาตรการที่จะใช้กับเด็กโดยไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางตุลาการ รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ เช่น คำสั่งให้มีการดูแล แนะแนวและควบคุม การให้คำปรึกษา การภาคทัณฑ์ การอุปการะดูแล แผนงาน การศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ และทางอื่นที่นอกเหนือจากการให้สถาบันเป็นผู้ดูแล (CRC article 40)

2.6 หลักการคุ้มครองเด็กผู้ด้อยโอกาส (ข้อ 20, 21, 22 และ 23)

2.6.1 เด็กที่ถูกพรากจากครอบครัวไม่ว่าจะโดยถาวรหรือชั่วคราว จะได้รับการคุ้มครองและความช่วยเหลือพิเศษที่จัดให้โดยรัฐตามกฎหมาย (CRC article 20)

2.6.2 รัฐภาคีซึ่งยอมรับและ/หรือยอมรับให้มีระบบการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ประกันว่าข้อพิจารณาประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่สุด (CRC article 21)

2.6.3 เด็กที่ร้องขอสถานะเป็นผู้ลี้ภัย หรือได้รับการพิจารณาเป็นผู้ลี้ภัย จะได้รับการคุ้มครองและความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมที่เหมาะสมในการได้รับสิทธิตามที่ระบุในอนุสัญญา และตราสารระหว่างประเทศ (CRC article 22)

2.6.4 รัฐภาคียอมรับว่าเด็กที่พิการทางร่างกายหรือจิตใจ ควรมีชีวิตที่สมบูรณ์และปกติสุข ในสถานะที่ประกันในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง และเอื้ออำนวยให้เด็กมี

ส่วนร่วมในชุมชน เด็กพิการมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลเป็นพิเศษ และความช่วยเหลือที่เห็นเป็นการให้เปล่าเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อประกันว่าเด็กพิการจะสามารถเข้าถึงการศึกษา การฝึกอบรม บริการดูแลสุขภาพและการฟื้นฟู การจ้างงาน การสันตนาการ ที่เด็กจะได้รับการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ทั้งการอยู่ร่วมในสังคมและการพัฒนาตนเอง (CRC article 23)

นับตั้งแต่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเป็นต้นมา ได้มีการดำเนินการปรับปรุงกฎหมายและตรากฎหมายขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กมาโดยลำดับ อาทิ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 รวมทั้งการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เป็นต้น

2.2.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

1. ความเป็นมาของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

กฎหมายหลักเกี่ยวกับการให้หลักประกันการคุ้มครองดูแลเด็กของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 95 ก เล่มที่ 120 ลงวันที่ 2 ตุลาคม 2546 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา โดยมีเจตนารมณ์ที่สำคัญเพื่อเป็นกฎหมายที่มีการกำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับการอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และมีพัฒนาการที่เหมาะสม อันเป็นการส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว รวมทั้งป้องกันมิให้เด็กถูกทารุณกรรม ตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ หรือถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และส่งเสริมความร่วมมือในการคุ้มครองเด็กระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

กฎหมายฉบับนี้ได้รับแนวคิดมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีการบัญญัติสิทธิเด็กและหลักการสำคัญหลายประการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กไว้ในรัฐธรรมนูญ อาทิเช่น

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา 30 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิ และเสรีภาพได้ เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

มาตรา 34 สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความหรือภาพไม่ว่าด้วยวิธีใดไปยังสาธารณชนอันเป็นการละเมิดหรือกระทบถึงสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวจะกระทำมิได้ เว้นแต่กรณีที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน

มาตรา 43 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ...

มาตรา 52 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ ...

มาตรา 53 เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม

เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ตามที่กล่าวมาข้างต้นการคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลและให้หลักประกันแก่เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีกฎหมายที่ให้การคุ้มครองและหลักประกันแก่เด็กทั้งในด้านการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

การได้รับการเลี้ยงดู การมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย และให้การคุ้มครองความปลอดภัยแก่เด็ก โดยมีบุคคลและองค์กรต่างๆเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว

2. สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีเนื้อหาทั้งหมด 88 มาตรา แบ่งเป็น 9 หมวด ได้แก่

หมวด 1 คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก (มาตรา 7-21)

หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก (มาตรา 22-31)

หมวด 3 การสงเคราะห์เด็ก (มาตรา 32-39)

หมวด 4 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (มาตรา 40-47)

หมวด 5 ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (มาตรา 48-50)

หมวด 6 สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู (มาตรา 51-62)

หมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา (มาตรา 63-67)

หมวด 8 กองทุนคุ้มครองเด็ก (มาตรา 68-77)

หมวด 9 บทกำหนดโทษ (มาตรา 78-86)

บทเฉพาะกาล (มาตรา 87-88)

3. บทนิยาม

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ให้คำนิยาม ไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

“เด็กเร่ร่อน” หมายความว่า เด็กที่ไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่เลี้ยงดูหรือไม่สามารถเลี้ยงดูได้ จนเป็นเหตุให้เด็กต้องเร่ร่อนไปในที่ต่างๆ หรือเด็กที่มีพฤติกรรมใช้ชีวิตเร่ร่อนจนน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพของตน

“เด็กกำพร้า” หมายความว่า เด็กที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต เด็กที่ไม่ปรากฏบิดามารดาหรือไม่สามารถสืบหาบิดามารดาได้

“เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก” หมายความว่า เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนหรือบิดามารดาหย่าร้าง ทั้งร้าง ถูกคุมขัง หรือแยกกันอยู่และได้รับความลำบาก หรือเด็กที่ต้องรับภาระหน้าที่ในครอบครัวเกินวัยหรือกำลังความสามารถและสติปัญญา หรือเด็กที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

“เด็กพิการ” หมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย สมอ่ง สติปัญญา หรือจิตใจ ไม่ว่าจะความบกพร่องนั้นจะมีมาแต่กำเนิดหรือเกิดขึ้นภายหลัง

“เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“นักศึกษา” หมายความว่า เด็กซึ่งกำลังรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่าอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน

“บิดามารดา” หมายความว่า บิดามารดาของเด็กไม่ว่าจะสมรสกันหรือไม่

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา ผู้อนุบาล ผู้รับบุตรบุญธรรม และผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้หมายความรวมถึงพ่อเลี้ยงแม่เลี้ยง ผู้ปกครองสวัสดิภาพ นายจ้าง ตลอดจนบุคคลอื่นซึ่งรับเด็กไว้ในความอุปการะเลี้ยงดูหรือซึ่งเด็กอาศัยอยู่ด้วย

“ครอบครัวอุปถัมภ์” หมายความว่า บุคคลที่รับเด็กไว้ในอุปการะเลี้ยงดูอย่างบุตร

“การเลี้ยงดูโดยมิชอบ” หมายความว่า การไม่ให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน หรือพัฒนาเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดในกฎกระทรวง จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

“ทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือละเว้นการกระทำด้วยประการใดๆ จนเป็นเหตุให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพหรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การใช้เด็กให้กระทำหรือประพฤตินลักษณะที่น่าจะเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจหรือขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ทั้งนี้ ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม

“สถานแรกรับ” หมายความว่า สถานที่รับเด็กไว้อุปการะเป็นการชั่วคราวเพื่อสืบเสาะและพินิจเด็กและครอบครัว เพื่อกำหนดแนวทางในการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมแก่เด็กแต่ละราย

“สถานสงเคราะห์” หมายความว่า สถานที่ให้การอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ซึ่งมีจำนวนตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป

“สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ” หมายความว่า สถานที่ให้การศึกษา อบรม ฝึกอาชีพ เพื่อแก้ไขความประพฤติ บำบัด รักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแก่เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

“สถานพัฒนาและฟื้นฟู” หมายความว่า สถานที่ โรงเรียน สถาบัน หรือศูนย์ที่จัดขึ้นเพื่อให้บริการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการศึกษา แขนง และการฝึกอบรมอาชีพแก่เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเป็นกรณีพิเศษ

“สถานพินิจ” หมายความว่า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนคุ้มครองเด็ก

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“ปลัดกระทรวง” หมายความว่า ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวง

4. รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 6 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้รัฐมนตรีแต่ละกระทรวงมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กบอออกกฎกระทรวงหรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

กฎกระทรวงหรือระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

5. คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก

กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ โดยให้มีอำนาจและหน้าที่สำคัญคือ การเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน งบประมาณและมาตรการในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก เสนอความเห็นในการออกกฎกระทรวงและระเบียบที่เกี่ยวข้อง วางระเบียบเกี่ยวกับการเงินของกองทุนคุ้มครองเด็ก วางระเบียบเกี่ยวกับวิธีการ ดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามมาตรา 47 วางหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานรัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการศึกษา การ สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก รวมทั้งติดตาม ประเมินผลและ ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการ คุ้มครองเด็กจังหวัด

นอกจากนี้ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการ คุ้มครองเด็กจังหวัด เพื่อเป็นกลไกการทำงานกระจายไปอย่างทั่วถึงในระดับจังหวัด โดยให้มีอำนาจ และหน้าที่สำคัญคือ การเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน งบประมาณและมาตรการในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติ เด็ก ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานรัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้านการศึกษา การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กในเขตกรุงเทพมหานครหรือเขต จังหวัด รวมทั้งตรวจสอบหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงกรณีมีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบ

6. การปฏิบัติต่อเด็ก

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 บัญญัติหลักการสำคัญไว้ในมาตรา 22 วรรคหนึ่ง ความว่า “การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญและไม่ให้มีการ เลือปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม”

ในหมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก ได้บัญญัติถึงอำนาจและหน้าที่ของผู้ปกครอง พนักงานเจ้าหน้าที่ และบุคคลทั่วไป สรุปได้ดังนี้

ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอน และพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล ของตนตามสมควรแก่ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่า มาตรฐานขั้นต่ำตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและต้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในความปกครอง ดูแลของตนมิให้ตกอยู่ในภาวะอันน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ (มาตรา 23)

ผู้ปกครองต้องไม่กระทำการ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 25)

(1) ทอดทิ้งเด็กไว้ในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือสถานพยาบาลหรือไว้กับบุคคลที่รับจ้างเลี้ยงเด็กหรือที่สาธารณะหรือสถานที่ใด โดยเจตนาที่จะไม่รับเด็กกลับคืน

(2) ละทิ้งเด็กไว้ ณ สถานที่ใดๆ โดยไม่จัดให้มีการป้องกันดูแลสวัสดิภาพหรือให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม

(3) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือสุขภาพอนามัยจนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(4) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการขัดขวางการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็ก

(5) ปฏิบัติต่อเด็กในลักษณะที่เป็นการเลี้ยงดูโดยมิชอบ

ไม่ว่าเด็กจะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 26)

(1) กระทำหรือละเว้นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(2) จงใจหรือละเลยไม่ทำให้สิ่งที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือการรักษาพยาบาลแก่เด็กที่อยู่ในความดูแลของตน จนน่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของเด็ก

(3) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือน่าจะทำให้เด็กมีความประพฤตีส่อต่อการกระทำผิด

(4) โฆษณาทางสื่อมวลชนหรือเผยแพร่ด้วยประการใด เพื่อรับเด็กหรือยกเด็กให้แก่บุคคลอื่นที่มีปัญหาติของเด็ก เว้นแต่เป็นการกระทำของทางราชการหรือได้รับอนุญาตจากทางราชการแล้ว

(5) บังคับ ชูเชื้อ ชักจูง ส่งเสริม ยินยอม หรือกระทำด้วยประการใดให้เด็กไปเป็นขอทาน เด็กเร่ร่อน หรือใช้เด็กเป็นเครื่องมือในการขอทานหรือการกระทำผิด หรือกระทำด้วยประการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก

(6) ใช้ จ้าง หรือวานเด็กให้ทำงานหรือกระทำการอันอาจเป็นอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ มีผลกระทบต่อเจริญเติบโต หรือขัดขวางต่อพัฒนาการของเด็ก

(7) บังคับ ชูเชื้อ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กเล่นกีฬาหรือให้กระทำการใด เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางการค้าอันมีลักษณะเป็นการขัดขวางต่อการเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมต่อเด็ก

(8) ใช้หรือยินยอมให้เด็กเล่นการพนันไม่ว่าชนิดใดหรือเข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ที่ห้ามมิให้เด็กเข้า

(9) บังคับ ชูเชิญ ใช้ ชักจูง ยุยง ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กแสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ไม่ว่าจะ เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าตอบแทนหรือเพื่อการใด

(10) จำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์ ในกรณีผู้ปกครองตกอยู่ในสภาพไม่อาจให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรม สั่งสอนและพัฒนาเด็กได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด หรือผู้ปกครองกระทำการใดอันน่าจะเกิดอันตรายต่อสวัสดิภาพหรือขัดขวางต่อความเจริญเติบโตหรือพัฒนาการของเด็กหรือให้การเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หรือป้องกันมิให้เด็กได้รับอันตรายหรือถูกเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรม พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ (มาตรา 28)

ผู้ใดพบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ จะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ที่รับตัวเด็กไว้รักษาพยาบาล ครู อาจารย์ หรือนายจ้าง ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเด็กที่เป็นศิษย์หรือลูกจ้าง จะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจทราบโดยมิชักช้า หากเป็นที่ปรากฏชัดหรือน่าสงสัยว่าเด็กถูกทารุณกรรมหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการเลี้ยงดูโดยมิชอบ (มาตรา 29)

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (มาตรา 30)

(1) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ใดๆ หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อตรวจค้น ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำทารุณกรรมเด็ก มีการกักขังหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ แต่ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีเด็กอาจได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือถูกนำไปสถานอื่นซึ่งยากแก่การติดตามช่วยเหลือ ก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลาภายหลังพระอาทิตย์ตกได้

(2) ชักถามเด็กเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าเด็กจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กอาจนำตัวเด็กไปยังที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและครอบครัว รวมทั้งบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้จะต้องกระทำโดยมิชักช้า แต่ไม่ว่ากรณีใดจะกักตัวเด็กไว้นานเกินกว่า 12 ชั่วโมงไม่ได้

เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวให้ปฏิบัติตาม (6) ระหว่างที่เด็กอยู่ในความดูแลจะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูและหากเจ็บป่วยจะต้องให้การรักษาพยาบาล

(3) มีหนังสือเรียกผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นใดมาให้ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความประพฤติ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็ก

(4) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ปกครองของเด็ก นายจ้างหรือผู้ประกอบการ เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ที่เด็กทำงานหรือเคยทำงาน อาศัยหรือเคยอาศัยอยู่ เจ้าของหรือผู้ครอบครอง หรือผู้ดูแลสถานศึกษาที่เด็กกำลังศึกษาหรือเคยศึกษา หรือผู้ปกครองสวัสดิภาพ ส่งเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ การศึกษา การทำงาน หรือความประพฤติของเด็กมาให้

(5) เข้าไปในสถานที่อยู่อาศัยของผู้ปกครอง สถานที่ประกอบการของนายจ้างของเด็ก สถานศึกษาของเด็ก หรือสถานที่ที่เด็กมีความเกี่ยวข้องด้วย ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกเพื่อสอบถามบุคคลที่อยู่ในที่นั้นๆ และรวบรวมข้อมูลหรือหลักฐานเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การเลี้ยงดู อุปนิสัย และความประพฤติของเด็ก

(6) มอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองพร้อมกับแนะนำหรือตักเตือนผู้ปกครองให้ดูแลและอุปการะเลี้ยงดูเด็กในทางที่ถูกต้อง เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาในทางที่เหมาะสม

(7) ทำรายงานเกี่ยวกับตัวเด็กเพื่อมอบให้แก่สถานแรกรับในกรณีมีการส่งเด็กไปยังสถานแรกรับหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อมีการร้องขอ

เด็กที่อยู่ในความดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องได้รับการอุปการะเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาที่เหมาะสม และก่อนที่จะจัดให้เด็กเข้าอยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ และสถานพัฒนาและฟื้นฟู จะต้องปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อนเท่าที่สามารถกระทำได้

7. การสงเคราะห์เด็ก

ในหมวด 3 บัญญัติเกี่ยวกับการสงเคราะห์เด็ก สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

กำหนดเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ (มาตรา 32)

(1) เด็กเร่ร่อน หรือเด็กกำพร้า

(2) เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง ณ ที่ใดที่หนึ่ง

(3) เด็กที่ผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ด้วยเหตุผลใดๆ เช่น ถูกจำคุก กักขัง พิการ ทุพพลภาพ เจ็บป่วยเรื้อรัง ยากจน เป็นผู้เยาว์ หย่า ถูกทิ้งร้าง เป็นโรคจิตหรือโรคประสาท

(4) เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสมอันอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางร่างกายหรือจิตใจของเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแล

(5) เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ถูกทารุณกรรม หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใดอันอาจเป็นเหตุให้เด็กมีความประพฤติเสื่อมเสียในทางศีลธรรมอันดีหรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

(6) เด็กพิการ

(7) เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก

(8) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ประกาศกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ พ.ศ. 2549 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 22 สิงหาคม 2549) ดังต่อไปนี้

เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กซึ่งกระทำผิดหรือต้องหาว่ากระทำผิดหรือเด็กซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดทางอาญา ที่ศาล พนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวนเห็นว่า ตามพฤติการณ์หรือสภาพแวดล้อมจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์

พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ได้รับแจ้งจากบุคคลตามมาตรา 29 หรือพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา 32 ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามวิธีการที่เหมาะสม ดังต่อไปนี้ (มาตรา 33)

(1) ให้ความช่วยเหลือและสงเคราะห์แก่เด็กและครอบครัวหรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก เพื่อให้สามารถอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ตามมาตรา 23

(2) มอบเด็กให้อยู่ในความอุปการะของบุคคลที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะเลี้ยงดูตามระยะเวลาที่เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกิน 1 เดือน ในกรณีที่ไม่มีอาจดำเนินการตาม (1) ได้

(3) ดำเนินการเพื่อให้เด็กได้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

(4) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในครอบครัวอุปถัมภ์หรือสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมและยินยอมรับเด็กไว้อุปการะ

(5) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ

(6) ส่งเด็กเข้ารับการอุปการะในสถานสงเคราะห์

(7) ส่งเด็กเข้าศึกษาหรือฝึกหัดอาชีพ หรือส่งเด็กเข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ศึกษา หรือฝึกหัดอาชีพในสถานพัฒนาและฟื้นฟู หรือส่งเด็กเข้าศึกษาไกล่เกลียดใจโดยใช้หลักศาสนาในวัด หรือสถานที่ทางศาสนาอื่น ที่ยินยอมรับเด็กไว้

วิธีการให้การสงเคราะห์ให้เป็นไปตามระเบียบที่ปลัดกระทรวงกำหนด และไม่ว่ากรณีใดๆ การดำเนินการให้การสงเคราะห์ตาม (4) (5) (6) หรือ (7) ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง ในกรณีที่ผู้ปกครองไม่ให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุอันควรหรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจส่งเด็กเข้ารับการสงเคราะห์ตามวิธีการดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดต้องฟังรายงานและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์และการแพทย์ก่อน

ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี มีอำนาจกำหนดระยะเวลาในการสงเคราะห์เด็ก แต่ถ้ามีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไปอาจจะขยายหรือย่นระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วก็ได้ ตามแต่เห็นสมควร ในระหว่างระยะเวลาดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่รับดำเนินการจัดให้เด็กสามารถกลับไปอยู่ในความปกครองของผู้ปกครองโดยมิชักช้า

ในกรณีเด็กอยู่ระหว่างการรับการสงเคราะห์ถ้าผู้ปกครองร้องขอและแสดงให้เห็นว่าสามารถปกครองและอุปการะเลี้ยงดูเด็กได้ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี สั่งให้เด็กพ้นจากการสงเคราะห์และมอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองรับไปปกครองดูแลได้ แม้ว่าจะไม่ครบกำหนดระยะเวลาในการสงเคราะห์ก็ตาม

ในกรณีที่บุคคลที่ได้รับการสงเคราะห์มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์แต่ยังอยู่ในสภาพที่จำเป็นจะต้องได้รับการสงเคราะห์ต่อไป ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้บุคคลนั้นได้รับการสงเคราะห์ต่อไปจนอายุ 20 ปีบริบูรณ์ได้ แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์ต่อไปอีกและบุคคลนั้นมิได้คัดค้านปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แล้วแต่กรณี อาจสั่งให้สงเคราะห์บุคคลนั้นต่อไปตามความจำเป็นและสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินเวลาที่บุคคลนั้นมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์

ผู้ปกครองหรือญาติของเด็ก อาจนำเด็กไปขอรับการสงเคราะห์ที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือที่สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ หรือสถานพัฒนาและฟื้นฟูของเอกชน เพื่อขอรับการสงเคราะห์ได้ (มาตรา 34)

พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กพบเห็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ตามมาตรา 32 (1) และ (2) หรือได้รับแจ้งจากบุคคลตามมาตรา 29 ให้สอบถามเพื่อทราบข้อมูล

เกี่ยวกับเด็ก ถ้าเด็กเจ็บป่วยหรือจำเป็นต้องตรวจสุขภาพหรือเป็นเด็กพิการต้องรีบจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจทันที หากเป็นเด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ก็ให้พิจารณาให้การสงเคราะห์ตามมาตรา 33 และไม่ว่ากรณีใดให้พยายามดำเนินการเพื่อให้เด็กสามารถกลับไปอยู่กับครอบครัวโดยเร็ว แต่หากปรากฏว่าสภาพครอบครัวหรือสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสมที่จะให้เด็กกลับไปอยู่กับครอบครัว และมีเหตุจำเป็นที่จะต้องให้การคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็ก พนักงานเจ้าหน้าที่จะใช้มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามหมวด 4 ก็ได้ (มาตรา 35)

ในระหว่างที่เด็กได้รับการสงเคราะห์ตามมาตรา 33 (2) (4) หรือ (6) หากปรากฏว่าเป็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดและพึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งให้ใช้มาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กตามหมวด 4 ได้ (มาตรา 36)

8. การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

ในหมวด 4 บัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

กำหนดเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ (มาตรา 40)

(1) เด็กที่ถูกทารุณกรรม

(2) เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด

(3) เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ประกาศกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. 2549 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 22 สิงหาคม 2549) ดังต่อไปนี้

เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพตามมาตรา 40 (3) ได้แก่

(1) เด็กที่ต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แต่อายุยังไม่ถึงเกณฑ์ต้องรับโทษทางอาญา

(2) เด็กที่ศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งมารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และไม่มีผู้ปกครองหรือผู้ให้การอุปการะเลี้ยงดู หรือมีแต่ไม่อยู่ในสภาพที่จะให้การดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กได้

(3) เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะเกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ หรือประกอบอาชีพในบริเวณที่เสี่ยงอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ

(4) เด็กที่อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมที่น่าสงสัยว่าประกอบอาชีพไม่สุจริตหรือ หลอกลวงประชาชน

9. เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด

ตามมาตรา 4 บัญญัติคำว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตน ไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดีหรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ประกาศกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่ เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 22 สิงหาคม 2549) ดังต่อไปนี้

เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด ได้แก่

ข้อ 1 เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร ได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) ประพฤติตนเกเรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น
- (2) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น
- (3) เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการเล่น
- (4) เสพสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติดให้โทษหรือของมึนเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่ เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
- (5) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (6) ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการค้าประเวณีหรือเกี่ยวข้องกับ การค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- (7) ประพฤติตนไปในทางชู้สาว หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ
- (8) ต่อต้านหรือทำหยาบคายสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้
- (9) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ

ข้อ 2 เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่เด็กที่ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้

- (1) ขอดานหรือกระทำการส่อไปในทางขอดาน โดยลำพังหรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ยุยง หรือส่งเสริม หรือ

(2) ประกอบอาชีพหรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

ข้อ 3 เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือ

(2) บุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี

ข้อ 4 เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ ดังต่อไปนี้

(1) อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษหรือให้บริการทางเพศ

(2) เร่ร่อนไปตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน หรือ

(3) ถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

10. การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

ในหมวด 7 บัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบ ต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 63)

นักเรียนและนักศึกษาต้องประพฤติตนตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 64)

นักเรียนหรือนักศึกษาผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 64 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด และมีอำนาจนำตัวไปมอบแก่ผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาของนักเรียนหรือนักศึกษานั้น เพื่อดำเนินการสอบถามและอบรมสั่งสอนหรือลงโทษตามระเบียบ ในกรณีที่ไม่สามารถนำตัวไปมอบได้จะแจ้งด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้

เมื่อได้อบรมสั่งสอนหรือลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษาแจ้งให้ผู้ปกครองว่ากล่าวตักเตือนหรือสั่งสอนเด็กอีกชั้นหนึ่ง

การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาให้กระทำเท่าที่สมควรเพื่อการอบรมสั่งสอนตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 65)

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามหมวดนี้มีอำนาจดำเนินการเพื่อส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ดังต่อไปนี้ (มาตรา 66)

(1) สอบถามครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษา เกี่ยวกับความประพฤติ การศึกษา นิสัย และสติปัญญาของนักเรียนหรือนักศึกษาที่ฝ่าฝืนมาตรา 64

(2) เรียกให้ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ หรือหัวหน้าสถานศึกษาที่นักเรียนหรือนักศึกษานั้น กำลังศึกษาอยู่มารับตัวนักเรียนหรือนักศึกษา เพื่อว่ากล่าวอบรมสั่งสอนต่อไป

(3) ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองในเรื่องการอบรมและสั่งสอนนักเรียนหรือนักศึกษา

(4) เรียกผู้ปกครองมาว่ากล่าวตักเตือน หรือทำทัณฑ์บนว่าจะปกครองดูแลมิให้นักเรียนหรือนักศึกษาฝ่าฝืนมาตรา 64 อีก

(5) สอดส่องดูแลรวมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลหรือแหล่งที่ชักจูงนักเรียนหรือนักศึกษาให้ประพฤติในทางมิชอบ

(6) ประสานงานกับผู้บริหารโรงเรียนหรือสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง ตำรวจ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหมวดนี้

กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการฝ่าฝืนกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับความประพฤติของนักเรียนหรือนักศึกษา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดๆ ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการ เพื่อทำการตรวจสอบการฝ่าฝืนดังกล่าว (มาตรา 67)

11. กองทุนคุ้มครองเด็ก

ในหมวด 8 บัญญัติเกี่ยวกับกองทุนคุ้มครองเด็ก

ให้จัดตั้งกองทุน เรียกว่า “กองทุนคุ้มครองเด็ก” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก รวมทั้งครอบครัวและครอบครัวอุปถัมภ์ของเด็ก

12. บทกำหนดโทษ

ในหมวด 9 บัญญัติเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 78 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 26 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 79 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 27 มาตรา 50 หรือมาตรา 61 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การปฏิบัติต่อเด็กตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ยึดถือหลักการตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ซึ่งเป็นหลักสากลที่ถือปฏิบัติกันโดยทั่วไปในนานาอารยประเทศตามพันธกรณีประเทศรัฐภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งมุ่งเน้นให้การปกป้องคุ้มครองเด็กในทุกๆด้านที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของเด็ก เนื่องด้วยสภาพปัญหาสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็กนับวันจะยิ่งมีความซับซ้อน ความรุนแรงและเปลี่ยนแปลงไปหลากหลายมากขึ้น การที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้ก่อเหตุกระทำความผิด มีพฤติกรรมเสี่ยง ถูกล่อลวง ชักจูง ส่งเสริมให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ และการมีพัฒนาการตามวัยของเด็กและเยาวชนทั้งสิ้น

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาว่าเด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองเด็กมากน้อยเพียงใด โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กและเยาวชน ได้แก่ หมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก หมวด 3 การสงเคราะห์เด็ก หมวด 4 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และหมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

2.3 พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

พฤติกรรมเสี่ยงของคนในวัยต่างๆไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น หรือผู้ใหญ่อาจเกิดขึ้นได้ในสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมต่างๆ อีกทั้งยังอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาในแต่ละช่วงชีวิตที่บุคคลเติบโตขึ้นมาซึ่งต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันอันมีผลต่อการมีพฤติกรรมของบุคคล (Cash and Schwab-Reese, 2020: abstract)

2.3.1 ความหมายของพฤติกรรม

คำว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554)

พฤติกรรม (Behavior) เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์หรือสัตว์ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่มีมากระตุ้น (Stimulus) อาจเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นหลังจากถูกกระตุ้นมาแล้วระยะหนึ่ง พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกมาภายนอกเป็นลักษณะทางกายภาพที่สามารถมองเห็นหรือสังเกตได้

นักวิชาการทางจิตวิทยาให้ความหมายของ พฤติกรรมมนุษย์ (Human Behavior) ว่าหมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่างๆ อาการแสดงออกต่างๆเหล่านั้น อาจเป็นการเคลื่อนไหวที่สังเกตได้หรือวัดได้ เช่น การเดิน การพูด การเขียน การคิด การเต้นของหัวใจ เป็นต้น ส่วนสิ่งเร้าที่มีมากระทบแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมแบ่งได้เป็นสิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) และสิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus) ซึ่งจะมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมต่างๆ (NovaBizz.com, 2566: online)

สิ่งเร้าภายใน (Internal Stimulus) เป็นสิ่งเร้าที่เกิดมาจากความต้องการทางกายภาพ เช่น ความหิว กระหาย หนาว ร้อน สิ่งเร้าภายในนี้จะมีอิทธิพลสูงสุดในการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม โดยเฉพาะในวัยเด็กจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งเร้าภายในที่กระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมต่างๆออกมา เช่น ร้องไห้ กระโดด โวยวาย เมื่อเด็กโตขึ้นและอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม สิ่งเร้าภายในจะลดความสำคัญลง ขณะที่สิ่งเร้าภายนอกทางสังคมที่เด็กได้รับรู้ในสังคมจะมีอิทธิพลมากกว่าในการที่จะกำหนดว่าจะแสดงพฤติกรรมอย่างไรต่อผู้อื่น

สิ่งเร้าภายนอก (External Stimulus) ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่างๆ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา คอ จมูก และการสัมผัส โดยสิ่งเร้าที่จะมีอิทธิพลจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ได้แก่ สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า การเสริมแรง (Reinforcement) แบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจและแสดงพฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้น เช่น คำชมเชย ยกย่อง การยอมรับของเพื่อน และการเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้ไม่พึงพอใจหรือไม่พึงปรารถนา จะนำมาใช้เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้น้อยลง เช่น การลงโทษ เด็กเมื่อไปแกล้งเพื่อน การปรับเงินผู้ที่ทำผิดกฎจราจร เป็นต้น

โดยทั่วไปมนุษย์จะพึงพอใจกับการได้รับการเสริมแรงทางบวกมากกว่าการเสริมแรงทางลบ วิธีการเสริมแรงทางบวกเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ได้แก่

1. การให้สิ่งที่เป็นแก่นการดำรงชีพ เช่น อาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น
2. การให้แรงเสริมทางสังคม เช่น การยอมรับ การยกย่อง การชมเชย เป็นต้น

3. การให้รางวัล เพิ่มค่าขนมไปโรงเรียน ให้คะแนนเพิ่ม ให้ดาว เป็นต้น
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Information Feedback) เช่น การบอกให้รับรู้ว่าพฤติกรรมที่กระทำนั้นๆเหมาะสม การพยักหน้าตอบรับ
5. การใช้พฤติกรรมที่ชอบกระทำมากที่สุดมาเสริมแรงพฤติกรรมที่ชอบกระทำน้อยที่สุด เพื่อเป็นการวางเงื่อนไข เช่น หากทำการบ้านเสร็จจะอนุญาตให้เล่นเกมได้ ถ้าตากผ้าเสร็จเรียบร้อยแล้วจะอนุญาตให้ไปเล่นกับเพื่อน เป็นต้น

นักวิชาการได้พยายามศึกษาค้นคว้าเพื่อทำความเข้าใจถึงที่มาของพฤติกรรมมนุษย์ สามารถรวบรวมทัศนะต่างๆออกเป็นหมวดหมู่ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้ (NovaBizz.com, 2566: online)

1. พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นมาจากแรงผลักดันภายในตัวมนุษย์

แรงผลักดันที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆออกมาก็คือ ความต้องการ ซึ่งความต้องการนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการทางร่างกาย และความต้องการทางจิตใจ

ความต้องการทางร่างกาย เป็นแรงผลักดันในระดับพื้นฐานที่สุด แต่มีพลังอำนาจสูงสุด เพราะเกี่ยวข้องกับการที่จะทำให้มีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ การพักผ่อน การขับถ่าย การสืบพันธุ์ ความปลอดภัยจากโรคร้ายต่างๆ เป็นต้น ทำให้มนุษย์ต้องดิ้นรนทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะตอบสนองความต้องการดังกล่าว ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงมีพฤติกรรมต่างๆซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีที่ถูกต้องหรืออาจเป็นไปในทางที่ไม่ถูกต้องก็ได้ เช่น ผู้ร้ายก่อเหตุชิงทรัพย์เพราะต้องการนำเงินไปซื้ออาหารให้ลูกและคนในครอบครัว เกษตรกรทำนาเพื่อไว้รับประทานในครอบครัว และแบ่งไปขายเพื่อให้มีเงินไว้ใช้จ่ายอย่างอื่น เป็นต้น

ความต้องการทางจิตใจ เป็นแรงผลักดันในระดับสูงขึ้นไปกว่าความต้องการทางร่างกาย เป็นความต้องการที่จะมาช่วยเสริมสร้างให้ชีวิตมีความสุขความสบายยิ่งขึ้น เช่น ความต้องการความรัก การได้รับการยกย่องนับถือ การยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่มสังคม เป็นต้น

ทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมมนุษย์และแรงผลักดันหรือความต้องการของมนุษย์ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) ของอับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) นักจิตวิทยาแนวมนุษยนิยม และทฤษฎี ERG (ERG Theory) ของ เคลย์ตัน แอลเดอร์เฟอร์ (Claton Elderfer) เป็นต้น

2. พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นมาจากแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อม

เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าประสบการณ์ทำให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้ที่จะกระทำพฤติกรรมต่างๆ สกินเนอร์ (Skinner) นักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยมชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมมนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขแห่งการเสริมแรงและเงื่อนไขแห่งการลงโทษ ทั้งนี้ผลแห่งการกระทำของมนุษย์มีอยู่ 2 ประการคือ ผลการกระทำที่ทำให้มนุษย์พึงพอใจ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นแรงเสริมให้การกระทำนี้เกิดขึ้นต่อไป (เงื่อนไขแห่งการเสริมแรง) ได้แก่ พฤติกรรมที่ทำแล้วได้รับคำชมเชย ได้รับการยกย่อง ได้รับรางวัล เป็นต้น และผลการกระทำที่ทำให้ไม่พึงพอใจหรือไม่พึงปรารถนา ซึ่งจะเป็นตัวการที่ทำให้มนุษย์หยุดพฤติกรรมหรือการกระทำอันจะนำมาซึ่งผลการกระทำเช่นนี้ในอนาคต (เงื่อนไขแห่งการลงโทษ) ได้แก่ พฤติกรรมที่ทำแล้วถูกตำหนิ ถูกว่ากล่าวตักเตือน ถูกปรับเสียเงิน ถูกลงโทษ เป็นต้น

3. พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นจากทั้งแรงผลักดันภายในตัวมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

นักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับชื่อ อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) อธิบายว่า ลักษณะภายในตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยทั้งสามสิ่งคือ พฤติกรรมมนุษย์ องค์ประกอบภายในตัวมนุษย์ และสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน ในลักษณะที่แต่ละองค์ประกอบต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน นั่นคือ ในบางครั้งสิ่งแวดล้อมอาจจะมีส่วนในการทำให้เกิดพฤติกรรมได้มากกว่าองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ส่วนในเวลาอื่นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลก็อาจจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เช่นนี้อยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน เป็นกระบวนการที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน และทั้งคู่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ในขณะเดียวกันพฤติกรรมของมนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อทั้งสองสิ่งด้วยเหมือนกัน

การศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม จะใช้ตัวบุคคลเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มคนในสังคม ทั้งนี้พฤติกรรมของบุคคลจะแสดงออกมาได้หลายลักษณะ ดังนั้นการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลจึงต้องนำพฤติกรรมมาจัดหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการแยกแยะ และสะดวกต่อการศึกษาหมวดหมู่ของพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมแรงจูงใจ พฤติกรรม การเรียน พฤติกรรมเสี่ยง เป็นต้น นอกจากนี้การศึกษาพฤติกรรมกลุ่มคน ก็จำเป็นต้องจัดหมวดหมู่ พฤติกรรมของกลุ่มคนเช่นกัน ตัวอย่างเช่น พฤติกรรมกาหนีเรียนของเด็กนักเรียน พฤติกรรมการทำงานของพนักงาน พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน เป็นต้น

2.3.2 พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม (Theory of Psychosocial Development) อยู่ในขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ 12-18 ปี เรียกว่าเป็นช่วงวัยรุ่น (Adolescence period) เป็นวัยที่ต้องการแสวงหาอัตลักษณ์แห่งตน ต้องการความเป็นอิสระ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ รวมทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นช่วงรอยต่อระหว่างความเป็นเด็กกับผู้ใหญ่ หากเด็กและเยาวชนในวัยนี้ไม่สามารถค้นหาความเป็นตัวตนของตนเองได้ (Finding themselves) จะทำให้เกิดความสับสน ขัดแย้งในตัวเองหรือขาดทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆ และเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น

Newman and Newman (2020: 15-40) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด เช่น การขับรถโดยประมาท อาชญากรรม การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกัน และการทดลองใช้สารเสพติด เนื่องจากโดยลักษณะตามธรรมชาติของเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่วัยรุ่น มีความต้องการเป็นอิสระ อยากรู้อยากลอง ชอบความท้าทาย และต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน

2.3.2.1 ความหมายของพฤติกรรมเสี่ยง

พฤติกรรมเสี่ยง (Risk behavior) หมายถึง พฤติกรรมใดๆที่สามารถมีส่วนในทางจิตสังคมของพัฒนาการของวัยรุ่น เช่น การติดยาเสพติด การออกจากโรงเรียน การมีเพศสัมพันธ์แบบไม่ป้องกัน หรือมีแนวโน้มใช้ความรุนแรง เป็นต้น (Jessor, 1992: 374-390) พฤติกรรมเสี่ยงสามารถส่งผลในทางลบต่อบุคคลทั้งในด้านความสำเร็จของพัฒนาการปกติ การมีทักษะที่สำคัญ และการปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมคาดหวัง (อรอนงค์ ซ้ายกลาง, 2557: 26)

Ansari, T. et al. (2016: 134) ให้ความหมาย “พฤติกรรมเสี่ยง” คือ พฤติกรรมที่อาจส่งผลให้บุคคลได้รับอันตราย หรือมีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตราย ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการใช้ชีวิต และอาจทำให้เกิดการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตได้

Romer, Reyna & Satterthwaite (2017: 19) กล่าวถึงธรรมชาติของวัยรุ่นกับการมีพฤติกรรมเสี่ยงไว้ว่า โดยทั่วไปในวัยเด็กจะมีพฤติกรรมเสี่ยงน้อย แต่จะเพิ่มขึ้นเมื่อเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น โดยมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น และลดลงเมื่อเข้าสู่ผู้ใหญ่ ซึ่งการมีพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างวุฒิภาวะทางชีวภาพและทางสังคมของวัยรุ่น

Tariq & Gupta (2023: online) ให้คำนิยามของ “พฤติกรรมเสี่ยงสูง” (High-risk behaviors) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่เพิ่มความเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยหรือโรค ที่อาจนำไปสู่ความพิการ การเสียชีวิต หรือปัญหาสังคมอื่นตามมา พฤติกรรมเสี่ยงสูงที่พบบ่อย ได้แก่ การใช้ความรุนแรง โรคพิษสุราเรื้อรัง การติดยาเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการรับประทานอาหารที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้พฤติกรรมความรุนแรงมักพบได้บ่อยในเด็กวัยรุ่นและวัยรุ่นหญิง โดยมียุทธศาสตร์ที่เพิ่มความเสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ การเคยถูกละเมิดในวัยเด็ก การติดยาเสพติด ความเครียดทางเศรษฐกิจ และการอาศัยอยู่ในชุมชนที่มีการใช้ความรุนแรง

องค์กรควบคุมและป้องกันโรคของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Centers for Disease Control and Prevention: CDCP) ได้ระบุถึงพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยพฤติกรรมเสี่ยง ดังนี้ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ พฤติกรรมที่นำไปสู่การบาดเจ็บและความรุนแรง พฤติกรรมการเล่นแก๊ส พฤติกรรมการรับประทานและการออกกำลังกาย โรคอ้วน สุขภาพจิต และการฆ่าตัวตาย (The Centers for Disease Control and Prevention, 2023: online)

กฎหมายการบริการสังคม (Social Services Law) รัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มาตรา 371 (Section 371) กำหนดคำนิยามของคำว่า “เด็กที่จำเป็นต้องคุ้มครองดูแล” (Person in need of supervision) หมายถึงบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 712 (Section 712) แห่งพระราชบัญญัติศาลครอบครัว (Family Court Act) โดยมีคำนิยามดังนี้ (The New York State Senate, 2023: online; New York State Unified Court System, 2023: online)

เด็กที่จำเป็นต้องคุ้มครองดูแล (Person in need of supervision: PINS) หมายถึง บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่ง

1. ไม่ได้เข้าเรียนหนังสือตามกฎหมายการศึกษา
2. ประพฤติตนหรือมีพฤติกรรมที่ไม่สามารถแก้ไขได้ (Incorrigible) ไม่สามารถปกครองดูแลได้ (Ungovernable) หรือมีอุปนิสัยดื้อรั้น (Habitually disobedient)
3. บิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่สามารถปกครองดูแลได้
4. เกี่ยวข้องกับการใช้ยาเสพติด และ
5. จำเป็นต้องได้รับการดูแลหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

พระราชบัญญัติเด็ก (Child Act 1989) ของประเทศสหราชอาณาจักร ในหมวด 4 ว่าด้วยการดูแลและให้คำปรึกษาแนะนำ (Care and Supervision) มาตรา 31 (2) ศาลอาจออกคำสั่งดูแล (Care order) หรือให้คำปรึกษาแนะนำ (Supervision order) ถ้าปรากฏว่า (Legislation.gov.uk, 2023)

(ก) เด็กตกอยู่ในอันตราย หรือน่าจะได้รับอันตรายร้ายแรง และ

(ข) อันตราย หรือน่าจะเกิดอันตราย ดังต่อไปนี้

(1) การดูแลเด็ก หรือให้สิ่งจำเป็นต่อการเลี้ยงดูแก่เด็ก ซึ่งเด็กอาจจะไม่ได้รับจากบิดามารดา หากไม่มีคำสั่งให้ดูแลจากศาล หรือ

(2) เด็กที่มีความประพฤติเสียหายจนบิดามารดาไม่สามารถปกครองดูแลได้ (The child's being beyond parental control)

และมาตรา 31 (3) ห้ามมีคำสั่งดูแล (Care order) หรือคำสั่งควบคุมดูแล (Supervision order) หากเด็กมีอายุครบ 17 ปี (หรือ 16 ปี ในกรณีที่เด็กแต่งงานแล้ว)

ความหมายตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายของประเทศไทยคือ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 ได้บัญญัติ “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” หมายความว่า เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด (Child at Risk of Wrongdoing) ตามมาตรา 4 ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการนิยามที่ใช้ถ้อยคำค่อนข้างกว้างโดยให้ไปกำหนดรายละเอียดในกฎกระทรวง ซึ่งต่อมากฎกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 84 ก หน้า 3-5 วันที่ 22 สิงหาคม 2549) มีผลบังคับใช้วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา

กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 เด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร ได้แก่ เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ประพฤติตนเกเรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น

(2) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น

- (3) เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน
 - (4) เสพสุรา สูบบุหรี่ เสพยาเสพติดให้โทษหรือของมีนเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
 - (5) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
 - (6) ซื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการค้าประเวณีหรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณีตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
 - (7) ประพฤติตนไปในทางชู้สาว หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ
 - (8) ต่อต้านหรือทำทลายคำสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้
 - (9) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษามัคบังคับ
- ข้อ 2 เด็กที่ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้
- (1) ขอทาน หรือกระทำการส่อไปในทางขอทาน โดยลำพัง หรือโดยมีผู้บังคับ ชักนำ ยุยง หรือส่งเสริม หรือ
 - (2) ประกอบอาชีพ หรือกระทำการใดอันเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี
- ข้อ 3 เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ได้แก่ เด็กที่คบหาสมาคมกับบุคคล ดังต่อไปนี้
- (1) บุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำการอันขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือ
 - (2) บุคคลที่ประกอบอาชีพที่ขัดต่อกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี
- ข้อ 4 เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อม หรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ได้แก่ เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่ ดังต่อไปนี้
- (1) อาศัยอยู่กับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษ หรือให้บริการทางเพศ
 - (2) เร่รอนไปตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน หรือ
 - (3) ถูกทอดทิ้ง หรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมอันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

ถึงแม้จะมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อให้การคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เด็กถูกละเลย ทอดทิ้ง ขาดการดูแลเอาใจใส่ ถูกล่อลวง ชักจูง บังคับ ข่มขู่ ให้อำนาจ

พฤติกรรมในทางที่เสียหายหรือมีแนวโน้มที่จะไปเกี่ยวข้องกับกรกระทำผิด แต่ยังไม่พบปัญหาในทางปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมกรกระทำผิดหรือการมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนปรากฏให้เห็นอยู่เสมอ

ได้มีการทำการศึกษาวิจัยพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนไทย ในกลุ่มตัวอย่างต่างๆ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษา เยาวชน และวัยรุ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อรอนงค์ ช้ายโพธิ์กลาง (2557) ศึกษาเรื่อง ทุนสุขภาพกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นไทย ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มวัยรุ่นอายุ 11-19 ปี ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ม.1-6) และระดับอาชีวศึกษา (ปวช.ปี 1-3) ในเขตกรุงเทพมหานคร

กนิษฐา ไทยกล้า, เกริญไกร พึ่งเชื้อ และสุชาดา ภัยหลีกลี่ (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนนอกสถานศึกษา โดยทำการสำรวจพฤติกรรมกรใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนอายุ 15-24 ปี ที่ไม่ได้เรียนหนังสืออยู่ในระบบการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 1,373 คน ในพื้นที่ 4 จังหวัดของประเทศไทย ได้แก่ นครปฐม เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา

วิไลลักษณ์ ลังกา, อรุมา เจริญสุข, พัชรภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และกัมปนาท บริบูรณ์ (2559) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

เปรมฤดี หงส์สุทธิ, ภาภัทร เสงอุดมทรัพย์ และดวงใจ วัฒนสินธุ์ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส

จรรยาภรณ์ ยี่งู, อุษา คงทอง และบุญเรือง ศรีเหรียญ (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อลดละเลิกพฤติกรรมกรสูบบุหรี่สำหรับผู้ป่วยยาเสพติดเด็กและวัยรุ่น

ปัญญ์กรินทร์ หอยรัตน์ (2563) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมกรมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่ทำการศึกษาในประเด็นพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ พฤติกรรมเสี่ยงเฉพาะด้านของเด็กและเยาวชน เช่น พฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติด พฤติกรรมกรสูบบุหรี่ พฤติกรรมกรดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น แต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยใน

ประเด็นของเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดขอบเขตการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน โดยใช้เกณฑ์ตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549

2.3.2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

นักวิชาการที่ทำการศึกษากิจกรรมของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมที่ไปในทางเสียหายมีหลายแนวคิดและทฤษฎี สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem-Behavior Theory: PBT)

ริชาร์ด เจสเซอร์ (Richard Jessor) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยโคโลราโดโบลเดอร์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem-Behavior Theory) เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น โดยทำการศึกษาวัยรุ่นระยะยาวถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและพัฒนาการทางจิตสังคมในกลุ่มวัยรุ่นและวัยก่อนวัยรุ่นใหญ่ (Problem behavior and psychosocial development: longitudinal study in youth) โดยกรอบทางทฤษฎีประกอบด้วยระบบหลัก 3 ระบบ ดังนี้ (jessor and Jessor, 1977; Institute of Behavioral Science, University of Colorado Boulder, 2023: online)

1. ระบบบุคลิกภาพ (Personality system) ประกอบด้วยชุดตัวแปรทางสังคมและปัญญา ได้แก่ ค่านิยม ความคาดหวัง ความเชื่อ ทศนคติ การรับรู้ทางสังคม และค่านิยมส่วนบุคคล

2. ระบบการรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัว (Perceived environment system) ประกอบด้วยการควบคุมทางสังคม ตัวแบบและการสนับสนุน ได้แก่ ความคาดหวังของครอบครัว การสนับสนุนของพ่อแม่ การควบคุมดูแลของพ่อแม่ และกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

3. ระบบพฤติกรรม (Behavior system) ประกอบด้วยพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและพฤติกรรมทั่วไป โดยพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ได้แก่ การดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ ใช้กัญชา ใช้ยาเสพติดหรือสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ พฤติกรรมเบี่ยงเบนในรูปแบบอื่น การขับรถแบบเสี่ยง การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การรวมกลุ่ม เป็นต้น ส่วนพฤติกรรมทั่วไปคือ พฤติกรรมที่เป็นไปตามที่สังคมกำหนด บทบาทของวัยรุ่นตามที่สังคมคาดหวัง การเรียนหนังสือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เป็นต้น

ภายในระบบทั้ง 3 ระบบจะประกอบด้วยตัวแปรต่างๆทำหน้าที่เป็นสิ่งจูงใจให้บุคคลมีส่วนร่วมในพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือควบคุม/ยับยั้งไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยมีการสร้างสมดุลกันระหว่างปัจจัยที่เป็นตัวส่งเสริมและควบคุมยับยั้งภายในแต่ละระบบ ซึ่งมีผลต่อแนวโน้มทางจิตสังคมในการมีส่วนร่วมเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา รวมทั้งเกิดสมดุลระหว่างปัจจัยที่เป็นตัวส่งเสริมและควบคุมยับยั้งในทั้ง 3 ระบบโดยรวมที่มากำหนดแนวโน้มของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่นแต่ละคน

ทั้งนี้เจสเซอร์ (Jessor) ได้อธิบายไว้ว่าพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem behavior) คือพฤติกรรมใดๆที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคมและกฎหมาย เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่ผิดแปลกไปหรือไม่เป็นที่พึงปรารถนาของสังคม

ทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem-Behavior Theory: PBT) ได้ถูกนำไปใช้ศึกษาพฤติกรรมของวัยรุ่นอย่างแพร่หลาย มีการนำไปใช้อธิบายพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มเด็กและเยาวชน เช่น พฤติกรรมการดื่มสุรา เสพยาเสพติด สูบบุหรี่ พฤติกรรมด้านสุขภาพ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เป็นต้น

2. ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association)

เอ็ดวิน เอช ซัทเธอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักอาชญาวิทยาที่มีอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งในศตวรรษที่ 20 ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland) ได้พัฒนาทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Differential Association) ในปี ค.ศ. 1939 นำเสนอไว้ในหนังสือชื่อ “Principle of Criminology” โดยมีความเชื่อว่าพฤติกรรมอาชญากรเกิดขึ้นมาจากการเรียนรู้ของบุคคลจากการมีปฏิสัมพันธ์ผ่านกระบวนการสื่อสาร (process of communication) กับบุคคลอื่นในสังคม พฤติกรรมอาชญากรไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด กระบวนการที่บุคคลได้มีประสบการณ์ในการให้การยอมรับหรือไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายหรือถูกกฎหมาย ผ่านการคบหาสมาคมหรือการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การยอมรับในค่านิยมและรูปแบบบรรทัดฐานในการคบหาสมาคมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย ส่งผลให้บุคคลเกิดการซึมซับและเรียนรู้พฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์นั้นๆ ((Traub & Little, 1999: 188-195, Cullen & Wilcox, 2014: 3-19; Wickert, 2022)

ซัทเธอร์แลนด์ (Sutherland) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมอาชญากรสามารถถ่ายทอดจากบุคคลไปสู่บุคคลอื่นได้ โดยมีหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้ (Bosiakoh & Andoh, 2010: 199-200)

1. พฤติกรรมเบี่ยงเบนเกิดจากการเรียนรู้ และการเรียนรู้ที่นี้อาจได้มาจากการอบรมสั่งสอนโดยตรงและเรียนรู้จากปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลมาจากกระบวนการทางสังคม
2. พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการคบหาสมาคมกับผู้อื่นโดยผ่านกระบวนการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น การเรียนรู้จากการพูดคุย การเรียนรู้จากการติดต่อสื่อสารโดยสัญลักษณ์ ได้แก่ การแสดงกิริยาอาการ ท่าทางต่างๆ หรือสัญลักษณ์อื่นใดที่ทำให้เข้าใจความหมายที่สื่อสารนั้น
3. การเรียนรู้เกิดขึ้นภายในกลุ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคลที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม ถือเป็น การเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด เนื่องจากการยอมรับซึ่งกันและกัน การถ่ายทอดพฤติกรรมย่อมทำได้ดี ในบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยกันมากกว่าบุคคลที่ไม่คุ้นเคย
4. การเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนภายในกลุ่มคนที่มีความใกล้ชิด มักจะมีการเรียนรู้วิธีการ เทคนิค แรงจูงใจ ทักษะคติ และการหาเหตุผลเข้าข้างตนเพื่อจะกระทำพฤติกรรมนั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบของการเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือการกระทำผิด ประกอบด้วย การเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่มากระตุ้นให้บุคคลกระทำความผิด เช่น เทคนิคและวิธีการในการประกอบอาชญากรรม การวางแผนที่เป็นรูปแบบเฉพาะของตน รวมทั้งแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดังกล่าว
5. แรงจูงใจและแรงผลักดันภายในของบุคคลที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้นั้น เรียนรู้ได้จากกลุ่มที่บุคคลนั้นอยู่ร่วมด้วย หากบุคคลอยู่ในกลุ่มที่ให้ความสำคัญและเคารพต่อกฎหมายบุคคลนั้นก็จะเคารพกฎหมายไปด้วย ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลเข้าอยู่ในกลุ่มที่ละเมิดต่อกฎหมายบุคคลนั้นก็จะละเมิดกฎหมายตามไปด้วย ดังนั้นบุคคลในสังคมจะปฏิบัติตามกฎหมายหรือไม่ เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้จากกลุ่มที่บุคคลนั้นสังกัดหรือมีความใกล้ชิดสนิทสนมด้วย
6. การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจนเกิดการกระทำผิดกฎหมาย เป็นเพราะบุคคลนั้นมีความพึงพอใจที่จะละเมิดกฎหมายมากกว่าการเคารพกฎหมายหรือปฏิบัติตามกฎหมาย กล่าวคือ บุคคลมีความโน้มเอียงไปทางกลุ่มบุคคล (กลุ่มสมาคม) ที่ชอบละเมิดฝ่าฝืนกฎหมายมากกว่ากลุ่มบุคคล (กลุ่มสมาคม) ที่เคารพกฎหมาย แนวคิดนี้ถือเป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้
7. แนวโน้มการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลมาจาก ระยะเวลา ความเข้มข้น การให้ความสำคัญ และความถี่ที่บุคคลมีการติดต่อสัมพันธ์หรือเข้ากลุ่มบุคคล (กลุ่มสมาคม) ที่มีพฤติกรรมอาชญากรรมและกลุ่มบุคคล (กลุ่มสมาคม) ที่มีพฤติกรรมเป็นปฏิปักษ์กับอาชญากรรม ผลที่ได้ย่อมทำให้บุคคลนั้นได้รับการยอมรับและสนิทสนมจากกลุ่มบุคคล (กลุ่มสมาคม) มากยิ่งขึ้น ซึ่งยิ่งมีมากเท่าใด ก็ยิ่งทำให้เกิดการเรียนรู้มากและเลียนแบบได้มากและง่ายยิ่งขึ้น

8. การเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนมีการเรียนรู้วิธีการที่เหมือนกับการเรียนรู้ทั่วไป

9. พฤติกรรมเบี่ยงเบน และพฤติกรรมที่ไม่เบี่ยงเบน เป็นการแสดงออกมาจากความต้องการและค่านิยมทั่วไป โดยมีพื้นฐานเดียวกันแต่แตกต่างวิธีการในการแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม

นักวิชาการได้นำทฤษฎีนี้ไปใช้ศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนและการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนอย่างแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน ดังตัวอย่างพอสังเขปดังนี้

Mark Warr (1993: 17-40) ทำการศึกษาเรื่อง Age, peers and delinquency พบว่า เด็กที่มีบุคลิกภาพแบบต่อต้านสังคม และคบหาสมาคมกับเพื่อนที่กระทำความผิดเป็นระยะเวลานานมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดได้มากกว่าเด็กที่ไม่ได้คบหาสมาคมกับเพื่อนที่กระทำความผิด Bosiakoh & Andoh (2010: 204) ทำการศึกษาเรื่อง Differential association theory and juvenile delinquency in Ghana's capital city-Accra: The case of Ghana Borstal Institute พบว่า เยาวชนที่ติดต่อบทบาทกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดมีแนวโน้มจะกระทำความผิดได้มากกว่าเยาวชนที่ไม่ได้ติดต่อบทบาทกับเพื่อน ลักษณะดังกล่าว ข้อสรุปหลักของการศึกษานี้ให้การสนับสนุนทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างของ Edwin Sutherland และการศึกษาของ Siddiqua & Eti (2019: 422) เรื่อง Influence of Differential Association and Social Bonding Theory on Delinquents at Juvenile Development Center, Bangladesh: A Comparative Analysis Study พบว่า เด็กและเยาวชนมีการคบหาสมาคมกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือกระทำความผิด โดยมีความถี่ในการพบปะกันทุกวันมากที่สุด และสามารถนำทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) มาอธิบายการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเด็กและเยาวชนได้มากกว่าความผิดประเภทอื่น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) ให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิดหรือกลุ่มบุคคลที่เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ การซึมซับและรับค่านิยม ทักษะคติ และการเลียนแบบพฤติกรรมจากบุคคลที่ติดต่อบทบาทหรือใกล้ชิดชิดสนิทสนมด้วย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน มีดังต่อไปนี้

2.4.1 งานวิจัยในประเทศไทย

วรรณฉัตร พวยพุ่ง (2555: 135-141) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายในการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พบว่า หลังจากกฎหมายฉบับนี้มีผลบังคับใช้ มีบทบัญญัติที่เป็นปัญหาในการบังคับใช้อยู่หลายประการ ได้แก่ ปัญหาศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ปัญหาการตีความกฎหมายกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดที่ยังไม่ชัดเจนแน่นอนส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้ ปัญหาการแจ้งการสงเคราะห์หรือคุ้มครองเด็กตามมาตรา 29 บัญญัติให้ผู้พบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพจำต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพจะต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้น และแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กโดยมิชักช้า แต่ไม่ได้มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตาม ปัญหาองค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กที่มีเพียงตัวแทนจากภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งควรมีตัวแทนภาคประชาชนหรือตัวแทนเด็กด้วย ปัญหาเรื่องการสงเคราะห์เด็กที่ยังขาดมาตรการเยียวยาและการติดตามผล

พรพิไล อาลัยสุข (2557: 138-139) ศึกษาเรื่อง ความรู้ของมารดาวัยรุ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นมีอายุ 18 ปีมากที่สุด ส่วนใหญ่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว สถานภาพสมรสอยู่กับสามี สัมพันธภาพในครอบครัวมีลักษณะการทะเลาะกันบ้างเป็นบางครั้งแต่ไม่รุนแรง และสามารถเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองได้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของมารดากับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของมารดาวัยรุ่นทั้งด้าน อายุ การศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส ความสัมพันธ์ในครอบครัว และภาวะการพึ่งพิงบุคคลในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กในหมวด 2 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 นอกจากนี้ผลการศึกษาเฉพาะกรณี (case study) ยังพบว่า มารดาวัยรุ่นไม่ทราบการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มารดาวัยรุ่นต้องการได้รับการส่งเสริมความรู้ในระหว่างที่รักษาตัวในโรงพยาบาลและเมื่อกลับไปอยู่กับครอบครัวและชุมชน

อรอนงค์ ชัยโพธิ์กลาง (2557: 114-123, 225) ศึกษาเรื่อง ทุนสุขภาพกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นไทย ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ 8 ด้าน คือ พฤติกรรมเสี่ยงในการกิน การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การใช้ความรุนแรง การออกกำลังกายต่ำ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การสูบบุหรี่ การใช้ยาผิดวัตถุประสงค์ และการใช้สารเสพติด พบว่า วัยรุ่นสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ย

13.6 ปี วัยรุ่นร้อยละ 20.9 มีพฤติกรรมสูบบุหรี่หรือร่วมกับการดื่มแอลกอฮอล์ วัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.8) อยู่ในกลุ่มอายุ 14-16 ปี การใช้สารเสพติดครั้งแรกมีอายุเฉลี่ย 14.8 ปี ชนิดของสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรก ได้แก่ กัญชา (ร้อยละ 69.3) กระท่อม (ร้อยละ 24.0) สาเหตุที่ใช้กัญชาและกระท่อมเพราะราคาถูกและหาซื้อง่าย การได้มาของสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรกพบว่า เกินกว่า 1 ใน 3 (ร้อยละ 34.7) ได้รับมาจากเพื่อน/คนรู้จักแถวที่พักอาศัย ลำดับถัดมาคือ เพื่อนในโรงเรียน (ร้อยละ 32.0) และเพื่อนต่างโรงเรียน (ร้อยละ 26.7) วัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวแบบไม่มีครบทั้งพ่อและแม่มีความเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมทางเพศและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพเพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับวัยรุ่นที่อยู่ในครอบครัวที่มีครบทั้งพ่อและแม่ นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงหลายอย่างร่วมกัน เช่น สูบบุหรี่และใช้สารเสพติดและมีเพศสัมพันธ์ หรือสูบบุหรี่/ดื่มแอลกอฮอล์/ใช้สารเสพติดและมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

จริยา ทรงพระ, นฤมล ศรราชพันธุ์ และอังคณา ชันตรีจิตรานนท์ (2558: 104-105) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.7) มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงด้านร่างกายอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาคือ มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงด้านร่างกายอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 23.7 และที่เหลือร้อยละ 1.6 มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงด้านร่างกายอยู่ในระดับสูง ส่วนพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงด้านจิตใจพบว่า นักเรียนมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.6) มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงด้านจิตใจอยู่ในระดับต่ำ รองลงมาคือ มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.8 และที่เหลือร้อยละ 2.6 มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงด้านจิตใจอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังพบว่า อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน อิทธิพลจากสื่อ และอิทธิพลจากเกมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงทุกด้าน

กนิษฐา ไทยกล้า, เกรียงไกร พึ่งเชื้อ และสุชาดา ภัยหลีกลี่ (2559: 3-4) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนนอกสถานศึกษา โดยทำการสำรวจพฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนอายุ 15-24 ปี ที่ไม่ได้เรียนหนังสืออยู่ในระบบการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่าง 1,373 คน ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีกักจับกลุ่มกันในสถานที่ต่างๆ ในชุมชน เช่น ร้านเกมส์ และสถานที่ซึ่งรถแข่ง ในพื้นที่ 4 จังหวัดของประเทศไทย ได้แก่ นครปฐม เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนนอกสถานศึกษามีความรุนแรงมากกว่าเยาวชนในสถานศึกษาและมีรูปแบบแตกต่างกัน เยาวชนนอกสถานศึกษาใช้สารกระตุ้นประสาทประเภทแอมเฟตามีนมากที่สุด (ร้อยละ 8.8) รองลงมาคือ กัญชา (ร้อยละ 8.5) และ

น้ำดื่มใบกระท่อมผสมสารอื่นๆ (ร้อยละ 4.7) เหตุผลที่ทำให้เยาวชนเหล่านี้ไม่เรียนหนังสือทั้งๆที่ยังอยู่ในวัยที่ควรศึกษาเล่าเรียน แบ่งได้เป็นปัจจัยในส่วนของตัวเยาวชนเองและครอบครัว ได้แก่ การติดเพื่อน ติดแฟน เรียนรู้ซ้ำจึงเรียนไม่ทันเพื่อน ไม่มีเงินเรียน ครอบครัวขาดความอบอุ่น หรือปล่อยปละละเลย และไม่มีเวลาให้ลูก ปัจจัยด้านโรงเรียน ได้แก่ ห้องเรียนน่าเบื่อ เบื่อกฎระเบียบของโรงเรียน และการดูค่าของครู

จุกา ญาณทัสนะสกุล (2559: 73) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปางตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปางมีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านสถานภาพ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องในการทำงานด้านสวัสดิการสังคมมีผลต่อความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปางตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

รชติ บินหวัง และเกษตรชัย และหิม (2559: 27) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากปัจจัยผลักดันและแรงดึงดูดจากสภาพของชุมชน เช่น สิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ครอบครัวห่างไกลจากหลักปฏิบัติทางศาสนา คบเพื่อนที่เน้นความสนุกสนานเฮฮา ใช้ชีวิตแบบไร้จุดหมาย และไม่อยู่ในระบบการศึกษา

กอปรชนบ ดวงแก้ว, อาภาพร เผ่าวัฒนา และนฤมล เอี่ยมณีกุล (2560: 75) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยง 1 ชนิด ร้อยละ 27.7 โดยมีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 87.9 มีพฤติกรรมเสี่ยง 2 ชนิด ร้อยละ 31.0 โดยมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ร่วมกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.9 และมีพฤติกรรมเสี่ยงทั้ง 3 ชนิด ได้แก่ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ร่วมกับพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ คิดเป็นร้อยละ 19.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษา ได้แก่ เพศชาย การพักอาศัยที่ไม่ได้อยู่กับบิดาและมารดา อายุที่มากขึ้น การมีผลการเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.00 ทักษะคิดทางบวกต่อการทำพฤติกรรมเสี่ยง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ และความตั้งใจในการทำพฤติกรรมเสี่ยงสูง ผลการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ พบว่า ทักษะคิดต่อการทำพฤติกรรมเสี่ยง การ

รับรู้ความสามารถในการควบคุมพหุพฤติกรรมเสี่ยง เพศ และผลการเรียน สามารถอธิบายโอกาสในการทำพหุพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 16

นุสบา เกษร, พรรณี เสน่ห์อนุรักษ์, วรารรณ เจนวนรพจน์, วิไลลักษณ์ ทับทิม และพิมลพรรณ ตีเมฆ (2560: 1069) ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชาย วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 51.30 เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกในช่วงอายุ 10-13 ปี เหตุผลในการสูบบุหรี่ครั้งแรก คือ เพื่อนชวน (ร้อยละ 39.33) อยากรู้อยากลอง (ร้อยละ 32.67) ความเครียด (ร้อยละ 14) ตามลำดับ

กนกพร กระจ่างแสง, กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ และธีระวัฒน์ จันทิก (2561: 105-106) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่นตอนกลาง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นที่มีอายุ 17-19 ปีในกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น ได้แก่ สถาบันครอบครัว บริบททางสังคม การรับชมสื่อที่ใช้ความรุนแรง และพฤติกรรมการเล่นแบบ

จรุงรักษ์ ยี่งู, อุษา คงทอง และบุญเรือง ศรีเหรียญ (2561: 131-132) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อลดละเลิกพฤติกรรมการสูบบุหรี่สำหรับผู้ป่วยยาเสพติดเด็กและวัยรุ่น พบว่า ปัจจัยการควบคุมตนเอง สัมพันธภาพในครอบครัว การเป็นแบบอย่างการสูบบุหรี่ของคนในครอบครัวและเพื่อน ส่งผลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่มากที่สุดในกลุ่มผู้ป่วยยาเสพติดเด็กและวัยรุ่น

พิมพรรัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เผ่าวัฒนา (2561: 173) ศึกษาเรื่อง การป้องกันพหุพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นไทย พบว่า ปัจจัยที่ทับซ้อนกันหรือจัดเป็นสาเหตุร่วมที่พบเหมือนกันทุกพฤติกรรมเสี่ยง จำแนกเป็นปัจจัยหลัก 3 ระดับ คือ 1. ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ ความรู้ในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ เจตคติต่อการทำพฤติกรรมเสี่ยง การรับรู้สมรรถนะแห่งตนในการปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยง ความฉลาดทางอารมณ์ และการบริหารจัดการเวลา 2. ปัจจัยระดับครอบครัว ได้แก่ การควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพภายในครอบครัว 3. ปัจจัยระดับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การชักชวนจากเพื่อน สื่อและเทคโนโลยีที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งปัจจัยหลักที่พบเหล่านี้ควรให้ความสำคัญ โดยนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาพหุพฤติกรรมเสี่ยงให้กับวัยรุ่นไทย

มนัสนันท์ ผลานิสงค์ (2561: 70-71) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การควบคุมตนเอง แรงสนับสนุนจากเพื่อน และการรับรู้ข่าวสารจากสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับยาเสพติด

สาวตรี อัจฉางค์กรชัย และคณะ (2561: 2-6) ทำการสำรวจพฤติกรรมการใช้สุรา ยาสูบ สารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทย โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-3 และโรงเรียนอาชีวศึกษาทั่วประเทศ พบว่า พฤติกรรมการดื่มสุรา ในนักเรียนชายร้อยละ 31.5 และนักเรียนหญิงร้อยละ 31.6 พฤติกรรมการสูบบุหรี่และใช้สารเสพติด ในนักเรียนชายร้อยละ 19.9 และนักเรียนหญิงร้อยละ 7.3 พฤติกรรมการเล่นการพนัน ในนักเรียนชายร้อยละ 14.8 และนักเรียนหญิงร้อยละ 9.8 ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 14.2 และ 11.2 โดยในกลุ่มนักเรียนที่เคยมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดใดๆ นักเรียนชายร้อยละ 15.6 และนักเรียนหญิงร้อยละ 12.8

สุวพันธุ์ คะโยธา และวุฒิพงษ์ ภักดีกุล (2561: 92 - 93) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการใช้สารเสพติดของเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตเทศบาลนคร พบว่า เยาวชนมีการใช้สารเสพติด ร้อยละ 43.5 ดื่มสุรา ร้อยละ 77.8 สูบบุหรี่ ร้อยละ 39.8 และกัญชา ร้อยละ 8.2 มีความรู้เรื่องสารเสพติดและกฎหมายด้านสารเสพติดในระดับปานกลาง โดยปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเยาวชน ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา การเล่นเกม การพนัน การเที่ยวกลางคืน การปรึกษาคนรัก และการหนีเรียน ส่วนปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายการป้องกันการใช้สารเสพติด ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้เรื่องสารเสพติดและกฎหมาย การอ่านหนังสือ การออกกำลังกาย ทัศนคติ การช่วยทำงานบ้าน อายุ และการสนับสนุนของผู้ปกครอง

บุญทัน หมั่นอภัย (2562: 82-84) ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง พบว่า (1) ปัญหาเกี่ยวกับการตีความตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ในบทนิยามมาตรา 4 ของคำว่า “เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด” (2) ปัญหาเกี่ยวกับการได้มาและสัดส่วนของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กในระดับจังหวัดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 17 ที่ยังขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน (3) ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจทับซ้อนในการออกกฎกระทรวง ระเบียบหรือกฎหมายในลำดับรองในการปฏิบัติการทางปกครองเพื่อการคุ้มครองเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง

สัจจะพันธุ์ สุทธธรีมากร และศศิภัทรา ศิริวาโท (2562: 1292) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่จังหวัดแพร่ พบว่า สาเหตุและปัจจัยของปัญหาเสพติดมาจาก ปัจจัยด้านครอบครัว สังคม รายได้ ค่านิยมของสังคม และความรู้ความเข้าใจ กล่าวคือ 1. ด้านครอบครัว เกิดจากปัญหาครอบครัวที่มีการแยกทางกันของผู้ปกครองตั้งแต่เด็ก การขาดความอบอุ่น ทำให้ต้องใช้ชีวิตโดยลำพังหรืออาศัยอยู่กับปู่ย่า ตายาย ทำให้เกิดความรู้สึกไม่เหมือนกับเด็กคนอื่นในสังคม เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ และขาดบุคคลในการชี้แนะหรือนำทางที่ดี 2. ด้านสังคม การรับรู้ข้อมูลข่าวสารรวดเร็ว ทำให้วัยรุ่นถูกชักจูงได้ง่าย เกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ จาก Social Media 3. ด้านรายได้ ความต้องการมีรายได้จึงเลือกวิธีหาเงินโดยเข้าหาวงจรการค้ายาเสพติดเพราะได้เงินง่าย ไวและค้าขายเร็ว 4. ด้านค่านิยมของสังคม ด้วยความอยากรู้อยากลองตามเพื่อน มีความคึกคะนองที่จะทำตามเมื่อเกิดการชักชวนให้ทดลองเพราะอยากได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน 5. ด้านความรู้ความเข้าใจ โดยมีความเชื่อว่าการใช้ยาเสพติดทำงานได้มากกว่าการไม่ใช้ยาเสพติด ซึ่งไม่รู้ถึงโทษของยาเสพติดเพราะขาดความรู้ในเรื่องยาเสพติด

อรัญญชยาต์ บุญชุกิตติยศ, สิทธิพงษ์ วัฒนานันท์สกุล และสุพัทธ์ แสนแจ่มใส (2562: 64) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่น: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่กระทำความผิดกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจจำแนกกลุ่มวัยรุ่นที่กระทำความผิดและกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายทั้ง 2 กลุ่มได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถจำแนกได้ถูกต้องถึงร้อยละ 90.5 มี 4 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้หน้าที่ของครอบครัว การรับรู้บรรทัดฐานกลุ่มเพื่อน การมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเองที่ไม่ดี

เจตนสฤกษ์ สัจพันธ์ และคณะ (2563: 99) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อน สถานภาพของบิดามารดาหย่าร้าง และการมีบิดาหรือมารดาเสียชีวิต เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Pimrat Thammaraksa et al. (2020: 282-283) ทำการวิจัยเรื่อง Understanding Causes of Multiple Risk Behaviors in Thai Male Adolescents from Multidimensional Perspectives: A Qualitative Study เพื่อศึกษาทำความเข้าใจสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงหลายอย่างในวัยรุ่นชายไทย ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ทำการศึกษาในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ ฝั่งตะวันออก ผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มคือ 1) นักเรียนชายที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อไปนี้ 2) อย่างขึ้นไป คือ สูบบุหรี่ ดื่มแอลกอฮอล์ ใช้สาร

เสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ 2) ผู้ปกครอง และ 3) ครู ผลการวิจัยชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมเสี่ยงหลายอย่างของวัยรุ่นชายไทย ดังนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง ทักษะคิด การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ และการบริหารจัดการเวลา ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และการติดตามกำกับดูแลของผู้ปกครองเรื่องกำหนดเวลาออกนอกบ้าน ปัจจัยด้านสังคมแวดล้อม ได้แก่ ความกดดันและแรงจูงใจจากเพื่อน กฎระเบียบของโรงเรียนที่เข้มงวด บรรยากาศในสถานศึกษา ปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงหลายประการของวัยรุ่นชายไทย

ชนสมัชชนก แสงสุน, สุวิมล ตีรกานันท์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2564: 568) ทำการศึกษาองค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน มีจำนวน 12 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การชอบความท้าทาย (2) การเลียนแบบการกระทำผิด (3) การขาดความยั้งคิด (4) การไม่ดูแลรักษาสุขภาพและลักษณะส่วนบุคคล (5) การไม่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียน (6) การฝ่าฝืนกฎระเบียบของโรงเรียน (7) การยอมรับสภาพแวดล้อมที่ไม่ถูกต้อง (8) การยอมรับวิธีการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง (9) การขาดความรับผิดชอบตนเอง (10) การมีความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (11) การเห็นการกระทำผิดเป็นเรื่องปกติ (12) การมีค่านิยมทางการศึกษาที่ผิด ทั้ง 12 องค์ประกอบนี้สามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ร้อยละ 60.21

2.4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Wang, Hsu, Lin, Cheng & Lee (2010: abstract) ศึกษาเรื่อง Risk behaviors among early adolescents: risk and protective factors โดยทำการศึกษาถึงปัจจัยเสี่ยง ปัจจัยป้องกัน และพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นตอนต้น (นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น) ได้แก่ พฤติกรรมทางเพศ การฆ่าตัวตาย การใช้ยาเสพติด และพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ได้แก่ เพศ พฤติกรรมเสี่ยงของพ่อ พฤติกรรมเสี่ยงของแม่ การรับรู้ความสามารถด้านสุขภาพของตนเอง และพฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อน

MacArthur, et al. (2012: i24-i27) ศึกษาเรื่อง Patterns of alcohol use and multiple risk behavior by gender during early and late adolescence: the ALSPAC cohort พบว่าวัยรุ่นอายุ 15-16 ปีที่มีพฤติกรรมเสี่ยง 1 อย่างมีแนวโน้มจะทำพฤติกรรมเสี่ยงอื่น ๆ ได้อีก โดยมีพฤติกรรมเสี่ยง 3-5 อย่าง ร้อยละ 40 มีพฤติกรรมเสี่ยง 7 อย่างขึ้นไป ร้อยละ 6.2 โดยพฤติกรรม

เสียงที่พบบ่อยที่สุดคือ การไม่ออกกำลังกาย พฤติกรรมต่อต้านสังคมและอาชญากรรม การดื่มสุรา การขับรถประมาท และการใช้สารเสพติด (บุหรี กัญชา ยาและสารที่ผิดกฎหมาย)

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายเรื่องในสหรัฐอเมริกา พบว่า วัยรุ่นที่เคยถูกตำรวจจับหรือเคยเกี่ยวข้องกับตำรวจจะส่งผลเสียหรืออาจเป็นประสบการณ์ไม่ดีในชีวิต สามารถทำนายการมีส่วนร่วมในพฤติกรรมเบี่ยงเบนในอนาคตของวัยรุ่นได้ (Wiley et al., 2013; Bersani et al., 2022 as cited in Tinney, 2023: 356) การเคยถูกจับหรือเกี่ยวข้องกับตำรวจเพิ่มความเป็นไปได้ที่วัยรุ่นจะไปกระทำผิดหรือต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ในภายหลัง (Leberman et al., 2014; Beardslee et al., 2019 as cited in Tinney, 2023: 356)

Gudadi, Faraja L. (2014: 65-70) ทำการศึกษาเรื่อง Dynamics of Juvenile Delinquency and Crimes in Arusha City โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในเมืองอารุชา ประเทศแทนซาเนีย พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เริ่มกระทำผิดเป็นครั้งแรกอายุ 12 ปีหลังจบชั้นประถมศึกษา กระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินที่สุด (ร้อยละ 74) ได้แก่ ลักขโมย ปล้นทรัพย์ และชิงทรัพย์ สาเหตุการกระทำผิดประมาณครึ่งหนึ่งมาจากความยากจน นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่ เพื่อน การใช้ยาเสพติด และการติดสุรา ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า รัฐควรมีนโยบายปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ไม่มีโอกาสเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษา และผู้ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวเพื่อป้องกันเยาวชนไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมาย

Sikora, R. (2016: 173-176) ศึกษาเรื่อง Risk behaviors at late childhood and early adolescence as predictors of depression symptoms เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในวัยเด็กตอนปลายและวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โดยทำการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยง 11 ข้อ ประกอบด้วย การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์/สุราจำนวน 2 ข้อ การสูบบุหรี่ การนั่งรถไปกับผู้ที่ขับรถเร็ว การกระโดดจากที่สูง การกลับบ้านดึก คบเพื่อนส่วนใหญ่ที่มีอายุมากกว่า การยอมให้ผู้อื่นบังคับ การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวทางออนไลน์ ดูรายการทีวีสำหรับผู้ใหญ่ และใช้ยาหรือสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงที่พบมากที่สุด คือ การนั่งรถไปกับผู้อื่นที่มีการขับรถเร็ว รองลงมาคือ การกระโดดจากที่สูง (เสี่ยงต่อการบาดเจ็บ) ดูรายการทีวีสำหรับผู้ใหญ่ (รายการที่มีฉากความรุนแรง หรือเกี่ยวกับเพศ) และพบว่า มีการสูบบุหรี่ ใช้ยาหรือสารเสพติด และเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวทางออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงบางอย่างมีความเฉพาะเจาะจงทางเพศ เช่น เด็กผู้ชายมีแนวโน้มดื่มแอลกอฮอล์มากกว่า เด็กผู้ชายกลับบ้านหลัง

เวลา 22.00 น. บ่อยกว่าเด็กผู้หญิง และเด็กวัยรุ่นตอนต้นเพศชายที่อยู่กับพ่อหรือแม่คนเดียวจะมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าเด็กผู้หญิง

Centre for Longitudinal Studies, UCL Institute of Education (2018: 1-6) ทำการศึกษาเรื่อง Risky behaviors: prevalence in adolescence เป็นโครงการวิจัยติดตามระยะยาวในกลุ่มเด็กที่เกิดในรุ่น Millennium Cohort เรียกว่า Millennium Cohort Study (MCS) ติดตามชีวิตของเด็ก 19,500 คนที่เกิดในประเทศอังกฤษ สำหรับการศึกษานี้ทำการเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นอายุ 14 ปี พบว่า วัยรุ่นประมาณ 5 ใน 10 เคยทดลองดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ หรือใช้ยาเสพติด โดยเด็กผู้ชายดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุน้อยกว่าเด็กผู้หญิง เด็กชาย 1 ใน 5 คนดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุ 11 ปี โดยรวมเด็กอายุ 14 ปีประมาณ 5 ใน 10 เคยทดลองใช้สารเสพติดอย่างใดอย่างหนึ่ง และประมาณร้อยละ 12 ที่มีปัญหาการใช้สารเสพติด (สูบบุหรี่ประจำ ดื่มหนัก สูบกัญชา 3 ครั้งขึ้นไป หรือเสพยาที่ผิดกฎหมายอย่างน้อย 1 ครั้ง) ส่วนพฤติกรรมต่อต้านสังคมอย่างน้อย 1 ครั้งในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ก่อความรำคาญในที่สาธารณะ (ส่งเสียงดังหรือหยาบคายในที่สาธารณะ) ร้อยละ 14 รองลงมาคือ ก่อเหตุก่อกวน ร้อยละ 4 ขโมยของในร้าน ร้อยละ 4 และขีดเขียนในที่สาธารณะ ร้อยละ 3 นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้ความรุนแรงหรือทำร้ายผู้อื่น (ผลัก ตี ตบ ต่อย) สูงถึงร้อยละ 31 โดยพบในเด็กผู้ชายร้อยละ 41 และเด็กผู้หญิงร้อยละ 21 ด้านการเล่นการพนันมีประมาณร้อยละ 13 ของเด็กอายุ 14 ปีที่ตอบว่าเล่นการพนันในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในช่วง 4 สัปดาห์ที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่เป็นการเดิมพันแบบไม่เป็นทางการกับเพื่อนๆ ด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมพบว่า มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (ร้อยละ 2) ที่ตอบว่าเป็นสมาชิกของแก๊งค์ อาชญากรรมไซเบอร์ และยังพบอีกว่า วัยรุ่นประมาณ 1 ใน 5 เคยติดต่อกับตำรวจ โดยเป็นผู้ที่เคยถูกตำรวจเรียกให้หยุดและสอบถาม ร้อยละ 10 เคยได้รับการตักเตือนหรือถูกเตือนอย่างเป็นทางการ ร้อยละ 8 และประมาณร้อยละ 1 เคยถูกจับกุมโดยตำรวจ

Siddiqua & Eti (2019: 396-425) ทำการศึกษาเรื่อง Influence of Differential Association and Social Bonding Theory on Delinquents at Juvenile Development Center, Bangladesh: A Comparative Analysis Study พบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีถึงร้อยละ 20.7 ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ รองลงมาคือ จบชั้นประถมศึกษา (ร้อยละ 19.7) จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 20.2) และมีเพียงร้อยละ 3.2 ที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนทางด้านอาชีพของบิดา พบว่า บิดาเป็นแรงงานรับจ้าง ร้อยละ 33.3 อาชีพเกษตรกร/นักธุรกิจรายย่อย/นักธุรกิจรายใหญ่/ผู้ให้บริการมีสัดส่วนเท่ากันคือร้อยละ 13.3 เป็นผู้ว่างงาน ร้อยละ

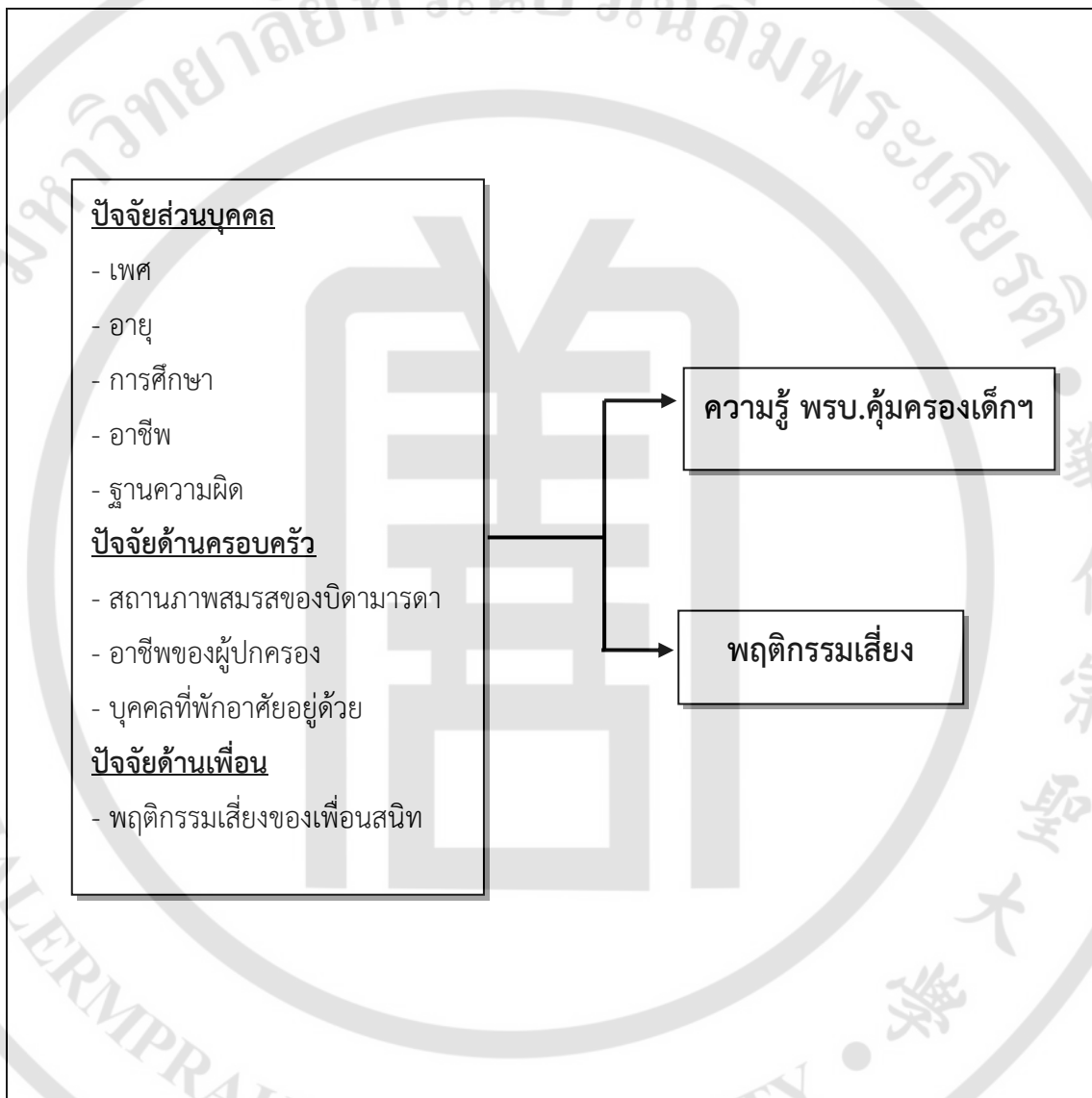
10 และผู้อพยพ ร้อยละ 3.3 ลักษณะการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชนก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ พบว่า เป็นแรงงานรับจ้าง (ร้อยละ 54.8) นักเรียน (ร้อยละ 29) ช่วยงานที่บ้าน (ร้อยละ 6.5) และร้อยละ 9.7 ไม่ได้ทำงานอะไร ด้านการคบหาสมาคมกับกลุ่มเพื่อน พบว่า มีเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือกระทำผิด ร้อยละ 41.9 โดยมีความถี่ในการพบปะกับเพื่อนๆ เหล่านี้ทุกวัน สูงถึงร้อยละ 82.4

สรุปจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศจะเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชนมีอยู่หลายประการ ทั้งที่เป็นปัจจัยในระดับบุคคล ครอบครัว สังคม และกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (Problem-Behavior Theory) และทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง คือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุกทิศา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี จำนวนรวมทั้งสิ้น 173 คน (ข้อมูลจากระบบยอดเด็กกรายวัน ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane,1973) ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

$$n = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

เมื่อ n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า N = 173 , e = 0.05

$$n = \frac{173}{(1+173 \times (0.05) \times (0.05))} = 121 \text{ คน}$$

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	จำนวน (คน)	จำนวนตัวอย่าง		กลุ่ม ตัวอย่างที่ เก็บได้จริง
		ร้อยละ	จำนวนคน	
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุกดา	35	20.2	26	25
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา	73	42.2	53	66*
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกษา	39	22.5	28	40*
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี	26	15.0	19	20
รวม	173	100.00	126	151

หมายเหตุ: * เก็บข้อมูลระหว่าง 10-20 มีนาคม 2565 มีเยาวชนเพิ่มขึ้นและเยาวชนยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย

3.2 การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ยื่นโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อพิจารณาอนุมัติให้คำรับรองตามระเบียบการวิจัย ได้รับเอกสารรับรองเลขที่ อ.1180/2565 ลงวันที่ 11 มกราคม 2565

ขั้นตอนการดำเนินการขออนุญาตเก็บข้อมูล ทางผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ต่ออธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยแนบเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย (Certificate of Exemption) หลังจากได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้ว ก่อนทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัยให้ผู้มีอำนาจในการดูแลเด็กและเยาวชนลงนาม โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธหรือออกจากกรเข้าร่วมวิจัยเมื่อใดก็ได้ ข้อมูลจะปกปิดเป็นความลับ ผลการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม และจะไม่มีผลใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้มีอำนาจลงนามรวมทั้งเด็กและเยาวชนได้รับทราบก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกราย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

- 1.) กฎหมายคุ้มครองเด็กให้ความคุ้มครองคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ จำนวน 1 ข้อ
- 2.) ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก จำนวน 12 ข้อ
- 3.) ด้านการสงเคราะห์เด็ก จำนวน 5 ข้อ
- 4.) ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จำนวน 7 ข้อ
- 5.) ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมเสี่ยง เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เคยทำในช่วง 1 ปี ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ จำนวน 20 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ทำเป็นประจำ	= 5 คะแนน
ทำค่อนข้างบ่อย (2-3 วัน/เดือน)	= 4 คะแนน
ทำเป็นบางครั้ง (1 วัน/เดือน)	= 3 คะแนน
นานๆทำ (1-5 วัน/ปี)	= 2 คะแนน
ไม่เคยทำ	= 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผล

1. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 อยู่ในตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม มีลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ ใช่ หรือ ไม่ใช่ โดยให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว กำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ ดังนี้

ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนนความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ ได้จัดแบ่งระดับความรู้ ออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยใช้ช่วงคะแนนจากค่าพิสัย (Intervals from the Range) ทำการคำนวณหาค่าอันตรภาคชั้น (Interval) ดังนี้

ค่าอันตรภาคชั้น = ค่าพิสัย (Range) หารด้วยจำนวนช่วงชั้น

*ค่าพิสัย (Range) คือ ค่าคะแนนสูงสุดลบด้วยคะแนนต่ำสุด

1.1 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ โดยรวม จากข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ คะแนนที่ได้มีค่าระหว่าง 0-30 คะแนน นำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (30 - 0) / 3 \\ &= 10 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผล

ช่วงคะแนน	21 - 30 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
ช่วงคะแนน	11 - 20 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน	0 - 10 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

1.2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ แยกตามรายด้าน 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 กฎหมายคุ้มครองเด็กให้ความคุ้มครองคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ จำนวน 1 ข้อ คะแนนที่ได้มีค่าระหว่าง 0-1 คะแนน นำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (1 - 0) / 3 \\ &= 0.33 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผล

ช่วงคะแนน	0.68 - 1.00 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
ช่วงคะแนน	0.34 - 0.67 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน	0.00 - 0.33 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

1.2.2 ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก จำนวน 12 ข้อ คะแนนที่ได้มีค่าระหว่าง 0-12 คะแนน นำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (12 - 0) / 3 \\ &= 4 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผล

ช่วงคะแนน	9 - 12 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
ช่วงคะแนน	5 - 8 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 0 - 4 คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

1.2.3 ด้านการสงเคราะห์เด็ก จำนวน 5 ข้อ คะแนนที่ได้มีค่าระหว่าง 0-5 คะแนน นำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 0) / 3 \\ &= 1.66 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผล

ช่วงคะแนน	3.34 – 5.00 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
ช่วงคะแนน	1.67 – 3.33 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน	0.00 – 1.66 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

1.2.4 ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จำนวน 7 ข้อ คะแนนที่ได้มีค่าระหว่าง 0-7 คะแนน นำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (7 - 0) / 3 \\ &= 2.33 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผล

ช่วงคะแนน	4.68 – 7.00 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
ช่วงคะแนน	2.34 – 4.67 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน	0.00 – 2.33 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

1.2.5 ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา จำนวน 5 ข้อ คะแนนที่ได้มีค่าระหว่าง 0-5 คะแนน นำมาจัดระดับความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 0) / 3 \\ &= 1.66 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผล

ช่วงคะแนน	3.34 – 5.00 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับมาก
ช่วงคะแนน	1.67 – 3.33 คะแนน	หมายถึง มีความรู้ระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 0.00 – 1.66 คะแนน หมายถึง มีความรู้ระดับน้อย

2. พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน อยู่ในตอนที่ 3 ของแบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ทำเป็นประจำ	= 5 คะแนน
ทำค่อนข้างบ่อย (2-3 วัน/เดือน)	= 4 คะแนน
ทำเป็นบางครั้ง (1 วัน/เดือน)	= 3 คะแนน
นานๆทำ (1-5 วัน/ปี)	= 2 คะแนน
ไม่เคยทำ	= 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนพฤติกรรมเสี่ยง ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) นำมาจัดระดับพฤติกรรมเสี่ยง แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ พฤติกรรมเสี่ยงสูง พฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง และพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ โดยใช้ช่วงคะแนนจากค่าพิสัย (Intervals from the Range) ทำการคำนวณหาค่าอันตรภาคชั้น (Interval) ดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ค่าอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 1) / 3 \\ &= 1.33\end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผล

ช่วงคะแนน	3.68 – 5.00	หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงระดับสูง
ช่วงคะแนน	2.34 – 3.67	หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงระดับปานกลาง
ช่วงคะแนน	1.00 – 2.33	หมายถึง พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ

3.3.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากตำรา หนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549

1.2 กำหนดประเด็นและขอบเขตของข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และดำเนินการสร้างแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรสของบิดามารดา จำนวนพี่น้อง ลำดับที่ของการเป็นบุตร ผู้ปกครอง อาชีพของ

ผู้ปกครอง บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย ลักษณะที่พักอาศัย ประสบการณ์เคยถูกจับดำเนินคดี ข้อหาในคดีปัจจุบัน ลักษณะของเพื่อนสนิท การเคยได้รับการสงเคราะห์ การเคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และการเคยรับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยนำมาปรับเป็นข้อคำถามที่มีเนื้อหาเฉพาะในหมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก หมวด 3 การสงเคราะห์เด็ก หมวด 4 การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และหมวด 7 การส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาบทบัญญัติใน มาตรา 4 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549 โดยนำมาปรับเป็นข้อคำถามที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ประกอบด้วย การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ดังต่อไปนี้

2.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความของข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายในการวัด (Index of Item-Objective Congruence : IOC) หากค่า IOC ใกล้ 1.00 หมายถึง ข้อความนั้นมีความตรงตามเนื้อหา ถ้าค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ข้อความนั้นยังใช้ไม่ได้ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวัด ดังนั้นข้อคำถามในแบบสอบถามที่ใช้ได้จึงมีค่า IOC ระหว่าง 0.50-1.00 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินว่าข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถามสามารถวัดได้ตรงกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญด้านกฎหมาย 2) ผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญด้านคดีเด็กและเยาวชน 3) ผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญด้านสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม แล้วนำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสามท่านมาคำนวณหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง (IOC) และทำการปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องสมบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและประเมินให้คะแนนความเหมาะสมของข้อคำถามเป็นรายข้อ ตามเกณฑ์ ต่อไปนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
 ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าเหมาะสม ความสอดคล้องกับเนื้อหาและ
 วัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์
 หลังจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาประเมินให้คะแนนข้อคำถามในแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจึง
 นำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มาคำนวณหาค่าดัชนีของความสอดคล้อง
 (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคำนวณจากสูตร ต่อไปนี้

$$IOC = \Sigma R / N$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีของความสอดคล้อง
 ΣR แทน ผลรวมจากคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคน
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 3.2 แสดงเกณฑ์การตัดสินค่า IOC

ค่า IOC	เกณฑ์การตัดสิน
0.5 – 1.00	คำถามข้อนั้นใช้ได้ วัดได้ตรงตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์
ต่ำกว่า 0.5	คำถามข้อนั้นต้องปรับปรุง ยังใช้วัดไม่ได้

การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับ
 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่างค่า 0.67-1.00
 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้ได้ทุกข้อ และแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมเสี่ยง ได้ค่าดัชนี
 ความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสมใช้ได้ทุกข้อ

2.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มี
 ลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยทำการทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเด็ก
 และเยาวชนที่อยู่ในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา จำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำมา
 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ
 คุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดที่มีลักษณะข้อคำตอบแบบ ใช่/ไม่ใช่ จะใช้วิธีหาค่า
 ความเชื่อมั่นโดยวิธีการของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Approaches; KR-20) ได้เท่ากับ
 0.77

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมการเสี่ยง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จะใช้วิธีการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient)) ซึ่งเป็นวิธีการคำนวณค่าความสอดคล้องภายใน มีค่าอยู่ในช่วงระหว่าง 0 - 1 ยิ่งถ้ามีค่าใกล้ 1 มากเท่าใดค่าความสอดคล้องภายในจะยิ่งสูงขึ้น นั่นคือมีค่าความเชื่อมั่นสูง การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ตามที่ George and Mallery (2003, อ้างใน Gliem and Gliem ,2003: 87) ได้เสนอเกณฑ์การยอมรับไว้ว่าควรมีค่า 0.7 ขึ้นไป จึงถือว่ามีความน่าเชื่อถือได้

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 3 ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.84 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ที่เชื่อถือได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยพร้อมแบบสอบถาม ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เพื่อพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในคน เมื่อผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อขออนุญาตทำการทดสอบเครื่องมือ (Try-out) ในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 4 แห่ง เมื่อได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับสถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 4 แห่ง เพื่อนัดหมายวันเวลาที่สะดวกให้เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2565

2.1 ดำเนินการทดสอบเครื่องมือ (Try-out) จำนวน 30 ชุด ณ สถานแรกรับเด็กและเยาวชนชายบ้านเมตตา โดยผู้วิจัยได้นำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัยให้ผู้มีอำนาจในการดูแลเด็กและเยาวชนลงนาม อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธหรือออกจากกรเข้าร่วมวิจัยเมื่อใดก็ได้ ข้อมูลจะปกปิดเป็นความลับ ผลการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม และจะไม่มีผลใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามจนสมบูรณ์

2.2 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านมุทิตา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านอุเบกขา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปราณี โดยผู้วิจัยได้นำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมวิจัยให้ผู้มีอำนาจในการดูแลเด็กและเยาวชนลงนาม อธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิเสธหรือออกจากการเข้าร่วมวิจัยเมื่อใดก็ได้ ข้อมูลจะปกปิดเป็นความลับ ผลการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม และจะไม่มีผลใดๆต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน แล้วนำแบบสอบถามไปทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences; IBM SPSS Statistics 26) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ดังต่อไปนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variances: One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Test)

2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variances: One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' test)

3.6 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าจัดทำเป็นรายงานการวิจัย ในรูปแบบการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ประกอบตารางข้อมูลทางสถิติและภาพแผนภูมิ (Chart)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยในบทนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน นำเสนอโดยเรียงตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ด้านครอบครัว ลักษณะของเพื่อนสนิท ประสบการณ์ด้านการได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ การเคยได้รับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก และข้อมูลด้านการกระทำความผิด

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการบรรยายประกอบตารางข้อมูลสถิติ และภาพแผนภูมิ โดยใช้สัญลักษณ์และอักษรย่อ ดังต่อไปนี้

N	แทน จำนวนประชากร
n	แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
Min	แทน คะแนนต่ำสุด
Max	แทน คะแนนสูงสุด
\bar{x}	แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน ระดับขั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Level of Significance)
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (Level of Significance)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชน

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส ของบิดามารดา จำนวนพี่น้อง เป็นบุตรลำดับที่ ผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง บุคคลที่พักอาศัยอยู่ ด้วย และที่พักอาศัย

เพศ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 86.75 และ เพศหญิง ร้อยละ 13.25

อายุ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อายุ 18 ปี (ร้อยละ 29.14) รองลงมา สามลำดับแรก ได้แก่ อายุ 17 ปี (ร้อยละ 19.87) อายุ 20 ปี (ร้อยละ 16.56) และอายุ 19 ปี (ร้อยละ 15.89) ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย (\bar{x}) 18.09 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เรียนจบชั้น ป.6 (ร้อยละ 58.94) รองลงมาคือ จบชั้น ม.3 (ร้อยละ 21.19) เรียนไม่จบชั้น ป.6 (ร้อยละ 6.62) เรียนไม่จบชั้น ม.3 (ร้อยละ 5.30) ไม่ได้เรียนหนังสือ (ร้อยละ 4.64) และมีเพียงร้อยละ 3.31 ที่เรียนจบชั้น ม.6 และ ปวช.

อาชีพ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 64.90) รองลงมาสามลำดับแรกคือ รับจ้าง (ร้อยละ 15.23) นักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 11.26) และ พนักงานบริษัท/โรงงาน (ร้อยละ 3.31) ตามลำดับ

สถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า ส่วนใหญ่บิดามารดาแยกกันอยู่ (ร้อยละ 37.74) รองลงมาคือ อยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 23.18) บิดาหรือมารดาเสียชีวิต (ร้อยละ 17.88) หย่าร้าง (ร้อยละ 17.22) และไม่ทราบ (ร้อยละ 3.97)

จำนวนพี่น้อง พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 33.77) รองลงมาสามลำดับแรกคือ มีพี่น้อง 3 คน (ร้อยละ 30.46) เป็นลูกคนเดียว (ร้อยละ 17.88) และมีพี่น้อง 4 คน (ร้อยละ 8.61) ตามลำดับ

ลำดับที่ของบุตร พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นบุตรคนที่หนึ่ง (ร้อยละ 52.32) รองลงมาสามลำดับแรกคือ เป็นบุตรคนที่สอง (ร้อยละ 26.49) เป็นบุตรคนที่สาม (ร้อยละ 12.58) และเป็นบุตรคนที่สี่ (ร้อยละ 5.30) ตามลำดับ

ผู้ปกครอง พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีผู้ปกครองเป็นมารดา (ร้อยละ 33.11) รองลงมาสามลำดับแรกคือ มารดาและบิดา (ร้อยละ 25.17) บิดา (ร้อยละ 21.85) และปู่ย่า/ตายาย (ร้อยละ 10.60) ตามลำดับ

อาชีพของผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 43.05) รองลงมาสามลำดับแรกคือ ค้าขาย (ร้อยละ 19.21) พนักงานบริษัท/โรงงาน (ร้อยละ 15.89) และไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 5.96) ตามลำดับ

บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย (ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ) พบว่า ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับมารดา (ร้อยละ 25.17) รองลงมาสามลำดับแรกคือ อยู่กับบิดา (ร้อยละ 18.54) อยู่กับบิดาและมารดา (ร้อยละ 17.22) และอยู่กับตายาย (ร้อยละ 12.58) ตามลำดับ

ที่พักอาศัย (ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นบ้านตายาย (ร้อยละ 20.53) รองลงมาสามลำดับแรกคือ บ้านปู่ย่า (ร้อยละ 13.25) บ้านบิดาและมารดา (ร้อยละ 17.22) บ้านบิดา (ร้อยละ 13.91) และบ้านมารดา (ร้อยละ 13.91) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	131	86.75
หญิง	20	13.25
2. อายุ (ปี)		
13 ปี	1	0.66
14 ปี	2	1.32
15 ปี	5	3.31
16 ปี	14	9.27
17 ปี	30	19.87
18 ปี	44	29.14
19 ปี	24	15.89
20 ปี	25	16.56
21 ปี	2	1.32
22 ปี	1	0.66
23 ปี	2	1.32
24 ปี	1	0.66
อายุเฉลี่ย (\bar{X}) = 18.09		

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	7	4.64
เรียนไม่จบ ป.6	10	6.62
จบ ป.6	89	58.94
เรียนไม่จบ ม.3	8	5.30
จบ ม.3	32	21.19
จบ ม.6	3	1.99
จบ ปวช.	2	1.32
4. อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	98	64.90
นักเรียน/นักศึกษา	17	11.26
ค้าขาย	4	2.65
รับจ้าง	23	15.23
พนักงานบริษัท/โรงงาน	5	3.31
เกษตรกร	1	0.66
Rider/ขับมอเตอร์ไซด์ส่งอาหาร	2	1.32
เก็บของเก่าขาย	1	0.66
5. สถานภาพสมรสของบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	35	23.18
แยกกันอยู่	57	37.74
หย่าร้าง	26	17.22
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	27	17.88
ไม่ทราบ	6	3.97

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน (ต่อ)

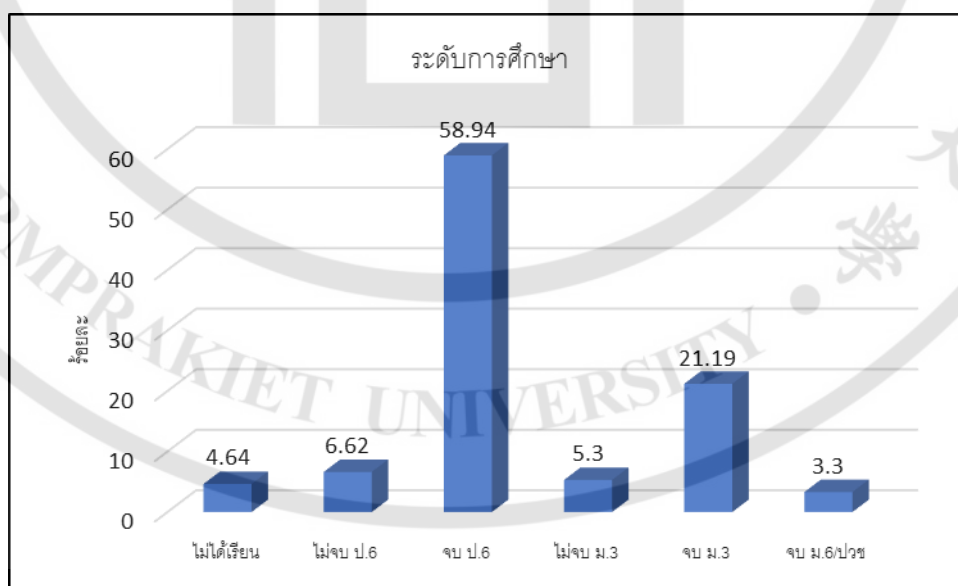
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
6. จำนวนพี่น้อง (รวมผู้ตอบ)		
เป็นลูกคนเดียว	27	17.88
2 คน	51	33.77
3 คน	46	30.46
4 คน	13	8.61
5 คน	9	5.96
6 คน	4	2.65
7 คน	1	0.66
7. เป็นบุตรลำดับที่		
บุตรคนที่หนึ่ง	79	52.32
บุตรคนที่สอง	40	26.49
บุตรคนที่สาม	19	12.58
บุตรคนที่สี่	8	5.30
บุตรคนที่ห้า	1	0.66
บุตรคนที่หก	3	1.99
บุตรคนที่เจ็ด	1	0.66
8. ผู้ปกครอง		
มารดา	50	33.11
บิดา	33	21.85
มารดาและบิดา	38	25.17
ปู่ย่า/ตายาย	16	10.60
มารดาเลี้ยง	4	2.65
บิดาเลี้ยง	1	0.66
ญาติ (พี่สาว, น้อง, อา)	3	1.99
ไม่มีผู้ปกครอง (กำพร้า)	1	0.66
ไม่มีผู้ปกครอง(อยู่คนเดียว)	1	0.66
ไม่มีผู้ปกครอง (ผู้ปกครองอยู่เรือนจำ)	4	2.65

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน (ต่อ)

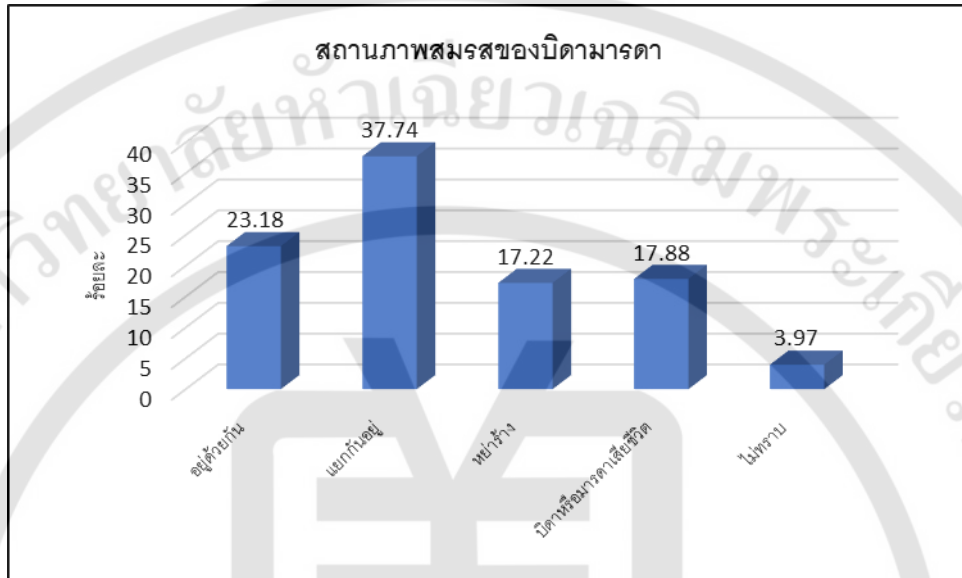
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
9. อาชีพของผู้ปกครอง		
ค้าขาย	29	19.21
รับจ้าง	65	43.05
พนักงานบริษัท/โรงงาน	24	15.89
เกษตรกร	5	3.31
ธุรกิจส่วนตัว	8	5.30
รับราชการ	4	2.65
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	9	5.96
ไม่มีผู้ปกครอง	6	3.97
ไม่ทราบ	1	0.66
10. บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย (ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ)		
บิดาและมารดา	26	17.22
บิดา	28	18.54
มารดา	38	25.17
ตายาย	19	12.58
ปู่ย่า	12	7.95
แฟน	10	6.62
เพื่อน	6	3.97
ญาติ (ป้า/น้า/อา)	5	3.31
พี่น้อง	3	1.99
แม่เลี้ยง	2	1.32
อยู่กับคนรู้จักที่เป็นรุ่นพี่	1	0.66
อยู่คนเดียว	1	0.66

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลพื้นฐาน (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
11. ที่พักอาศัย (ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ)		
บ้านบิดาและมารดา	26	17.22
บ้านบิดา	21	13.91
บ้านมารดา	21	13.91
บ้านบิดาเลี้ยง	1	0.66
บ้านมารดาเลี้ยง	2	1.32
บ้านตายาย	31	20.53
บ้านปู่ย่า	20	13.25
บ้านเช่าที่ครอบครัวเช่าอยู่	17	11.26
บ้านญาติ (ป้า, อา)	2	1.32
เช่าบ้านอยู่กับแฟน	7	4.64
เช่าบ้านอยู่กับเพื่อน	2	1.32
บ้านของคนที่ยู๋จัก	1	0.66

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชน

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงสถานภาพสมรสของบิดามารดา

2. ลักษณะของเพื่อนสนิท ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อนสนิทที่เด็กและเยาวชนมีความสนิทสนมด้วย (ตารางที่ 4.2)

ลักษณะของเพื่อนสนิท พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทที่มีลักษณะพฤติกรรม 3 อย่าง (ร้อยละ 19.21) เช่น เคยถูกจับ/สูบบุหรี่และเกี่ยวข้องกับยาเสพติด, เคยถูกจับ/เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและดื่มสุรา, เกี่ยวข้องกับยาเสพติด/จับกลุ่มมั่วสุมและเรียนไม่จบ ม.3 เป็นต้น รองลงมาสามลำดับแรกคือ เพื่อนสนิทมีลักษณะ 2 อย่าง (ร้อยละ 16.56) เช่น เคยถูกจับและสูบบุหรี่, เรียนไม่จบ ม.3 และสูบบุหรี่, สูบบุหรี่และเที่ยวสถานบันเทิง เป็นต้น เพื่อนสนิทมีลักษณะ 1 อย่าง (ร้อยละ 13.91) เช่น สูบบุหรี่, เคยถูกจับดำเนินคดี และเรียนไม่จบ ม.3 เป็นต้น เพื่อนสนิทมีลักษณะ 4 อย่าง (ร้อยละ 12.58) เช่น เคยถูกจับ/จับกลุ่มมั่วสุม/สูบบุหรี่และเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น โดยมีเพียงร้อยละ 7.28 ที่เพื่อนสนิทไม่มีลักษณะดังกล่าว

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของเพื่อนสนิท

ลักษณะของเพื่อนสนิท	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
ไม่ตรงกับลักษณะใดเลย	11	7.28
มีลักษณะพฤติกรรม 1 อย่าง	21	13.91
- เคยถูกตำหนิคนดี	(4)	(2.65)
- เกเรชอบรังแกผู้อื่น	(1)	(0.66)
- จับกลุ่มมั่วสุมในละแวกบ้าน	(1)	(0.66)
- สูบบุหรี่	(8)	(5.30)
- เล่นการพนัน	(1)	(0.66)
- ดื่มสุรา	(1)	(0.66)
- เที่ยวสถานบันเทิง (ผับ/บาร์/คาราโอเกะ)	(2)	(1.32)
- เรียนไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
มีลักษณะพฤติกรรม 2 อย่าง	25	16.56
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่	(3)	(1.99)
- ไม่จบ ม.3, สูบบุหรี่	(4)	(2.65)
- ไม่จบ ม.3, ใช้ชีวิตเร่ร่อน	(2)	(1.32)
- สูบบุหรี่, จับกลุ่มมั่วสุม	(3)	(1.99)
- สูบบุหรี่, ดื่มสุรา	(3)	(1.99)
- สูบบุหรี่, เล่นพนัน	(2)	(1.32)
- สูบบุหรี่, เที่ยวสถานบันเทิง	(5)	(3.31)
- เที่ยวสถานบันเทิง, ดื่มสุรา	(1)	(0.66)
- เที่ยวสถานบันเทิง, ยาเสพติด	(2)	(1.32)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของเพื่อนสนิท (ต่อ)

ลักษณะของเพื่อนสนิท	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
มีลักษณะพฤติกรรม 3 อย่าง	29	19.21
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่, ยาเสพติด	(3)	(1.99)
- เคยถูกจับ, ยาเสพติด, ต้มสุรา	(3)	(1.99)
- เคยถูกจับ, ยาเสพติด, ไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่, เทียวสถานบันเทิง	(1)	(0.66)
- เคยถูกจับ, ไม่จบ ม.3, ใช้ชีวิตเร่ร่อน	(2)	(1.32)
- ยาเสพติด, จับกลุ่มมั่วสุม, ไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, ไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, ต้มสุรา	(2)	(1.32)
- ไม่จบ ม.3, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่	(2)	(1.32)
- ไม่จบ ม.3, สูบบุหรี่, ต้มสุรา	(2)	(1.32)
- ไม่จบ ม.3, ต้มสุรา, เทียวสถานบันเทิง	(2)	(1.32)
- สูบบุหรี่, ต้มสุรา, จับกลุ่มมั่วสุม	(2)	(1.32)
- สูบบุหรี่, ต้มสุรา, เล่นพนัน	(1)	(0.66)
มีลักษณะพฤติกรรม 4 อย่าง	19	12.58
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ยาเสพติด	(3)	(1.99)
- เคยถูกจับ, เกเรขบรังแกผู้อื่น, จับกลุ่มมั่วสุม, ยาเสพติด	(2)	(1.32)
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, ไม่จบ ม.3, ไม่เคยเรียน	(2)	(1.32)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ต้มสุรา	(2)	(1.32)
- ยาเสพติด, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ต้มสุรา	(1)	(0.66)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, ต้มสุรา, ซื่อ/ขายบริการทางเพศ	(1)	(0.66)
- ไม่จบ ม.3, สูบบุหรี่, ต้มสุรา, เทียวสถานบันเทิง	(2)	(1.32)
- ไม่จบ ม.3, สูบบุหรี่, ต้มสุรา, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	(2)	(1.32)
- ไม่จบ ม.3, สูบบุหรี่, ต้มสุรา, ใช้ชีวิตเร่ร่อน	(1)	(0.66)

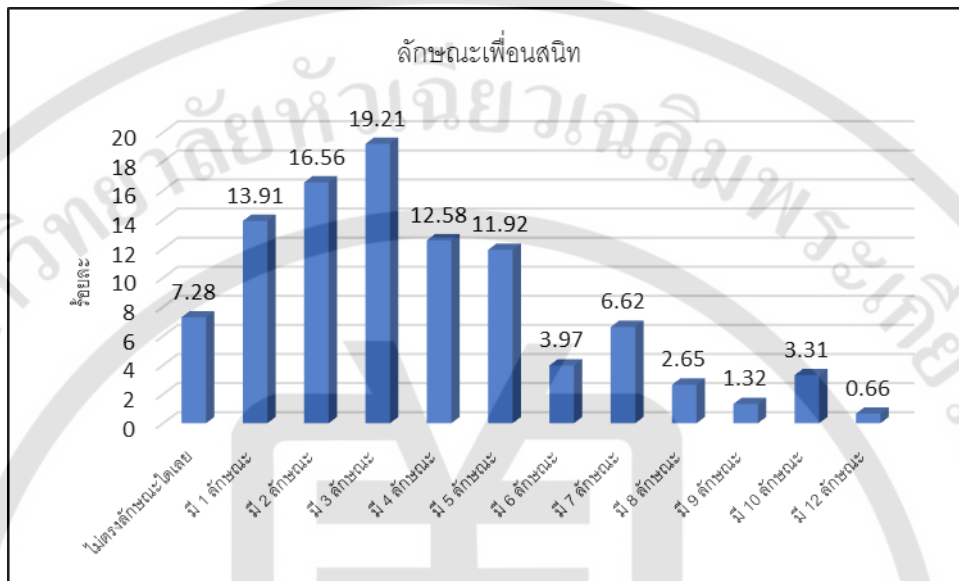
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของเพื่อนสนิท (ต่อ)

ลักษณะของเพื่อนสนิท	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
มีลักษณะพฤติกรรม 5 อย่าง	18	11.92
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ต้มสุรา	(2)	(1.32)
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ยาเสพติด	(2)	(1.32)
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ยาเสพติด, ไม่จบ ม.3	(2)	(1.32)
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3, เที่ยวสถานบันเทิง	(1)	(0.66)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ต้มสุรา, เที่ยวสถานบันเทิง	(1)	(0.66)
- ยาเสพติด, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3	(1)	(0.66)
- ไม่จบ ม.3, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ต้มสุรา, เที่ยวสถานบันเทิง	(2)	(1.32)
- ไม่จบ ม.3, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ซ้ำ/ขายบริการทางเพศ, เที่ยวสถานบันเทิง	(1)	(0.66)
มีลักษณะพฤติกรรม 6 อย่าง	6	3.97
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3	(3)	(1.99)
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ต้มสุรา, เที่ยวสถานบันเทิง	(3)	(1.99)
มีลักษณะพฤติกรรม 7 อย่าง	10	6.62
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ขอดาน, ยาเสพติด, เที่ยวสถานบันเทิง, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	(2)	(1.32)
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ต้มสุรา, เที่ยวสถานบันเทิง, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	(4)	(2.65)
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุม, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ต้มสุรา, ซ้ำ/ขายบริการทางเพศ, เที่ยวสถานบันเทิง	(2)	(1.32)
- ยาเสพติด, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3, ซ้ำ/ขายบริการทางเพศ, เที่ยวสถานบันเทิง	(2)	(1.32)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของเพื่อนสนิท (ต่อ)

ลักษณะของเพื่อนสนิท	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
มีลักษณะพฤติกรรม 8 อย่าง	4	2.65
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุ่ม, สูบบุหรี่, ยาเสพติด, ไม่จบ ม.3, ใช้ชีวิตเร่ร่อน, เทียวสถานบันเทิง, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	(2)	(1.32)
- ยาเสพติด, เกเรชอบรังแกผู้อื่น, จับกลุ่มมั่วสุ่ม, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ต้มสุรา, เทียวสถานบันเทิง, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	(2)	(1.32)
มีลักษณะ 9 อย่าง	2	1.32
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุ่ม, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ยาเสพติด, ไม่จบ ม.3, เทียวสถานบันเทิง, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง		
มีลักษณะพฤติกรรม 10 อย่าง	5	3.31
- เคยถูกจับ, จับกลุ่มมั่วสุ่ม, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ยาเสพติด, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3, ซื่อ/ขายบริการทางเพศ, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง, ประพฤติตนในทางชั่วสาว ๆ	(1)	(0.66)
- เคยถูกจับ, เกเรชอบรังแกผู้อื่น, จับกลุ่มมั่วสุ่ม, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ยาเสพติด, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3, เทียวสถานบันเทิง, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	(2)	(1.32)
- เคยถูกจับ, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ยาเสพติด, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3, ไม่เคยเรียน, ใช้ชีวิตเร่ร่อน, เทียวสถานบันเทิง, ไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง	(2)	(1.32)
มีลักษณะพฤติกรรม 12 อย่าง	1	0.66
- เคยถูกจับ, เกเรชอบรังแกผู้อื่น, จับกลุ่มมั่วสุ่ม, สูบบุหรี่, เล่นพนัน, ยาเสพติด, ต้มสุรา, ไม่จบ ม.3, ไม่เคยเรียน, ซื่อ/ขายบริการทางเพศ, เทียวสถานบันเทิง, ประพฤติตนในทางชั่วสาว ๆ		

หมายเหตุ: คำที่ใช้ในตารางย่อมาจากคำต่อไปนี้ เคยถูกจับดำเนินคดี, เกเรชอบรังแกผู้อื่น, จับกลุ่มมั่วสุ่มในละแวกบ้าน, สูบบุหรี่, เล่นการพนัน, ขอดานในที่สาธารณะ, เกี่ยวข้องกับยาเสพติด, ต้มสุรา, เรียนไม่จบ ม.3, ไม่เคยเรียนหนังสือ, ซื่อ/ขายบริการทางเพศ, ใช้ชีวิตเร่ร่อน/หนีออกจากบ้าน, เทียวสถานบันเทิง (ผับ/บาร์/คาราโอเกะ), ไม่เชื่อฟัง/ต่อต้าน/ท้าทายคำสั่งสอนของผู้ปกครอง, ประพฤติตนในทางชั่วสาวในที่สาธารณะ

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงลักษณะของเพื่อนสนิท

3. ประสบการณ์ด้านการได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์ และเคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (ตารางที่ 4.3)

เคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์ ร้อยละ 97.35 และมีเพียงร้อยละ 2.65 เคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์ โดยเคยอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.99) และเคยได้รับการสงเคราะห์ในคดีแรก 1 คน (ร้อยละ 0.66)

เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ร้อยละ 96.69 และมีเพียงร้อยละ 1.99 เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยเคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพโดยศาลในคดีแรก จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.32) และเคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.66)

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสบการณ์ด้านการได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ

ประสบการณ์ด้านการได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
เคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์		
ไม่เคย	147	97.35
เคย	4	2.65
- เคยอยู่สถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า	(3)	(1.99)
- เคยในคดีแรก	(1)	(0.66)
เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ		
ไม่เคย	146	96.69
ไม่แน่ใจ	2	1.32
เคย	3	1.99
- เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพโดยศาลในคดีแรก	(2)	(1.32)
- เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	(1)	(0.66)

4. การเคยได้รับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก

การเคยได้รับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยทราบ ร้อยละ 80.13 และเคยทราบ ร้อยละ 19.87 (ตารางที่ 4.4)

เด็กและเยาวชนที่ตอบว่าเคยได้รับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก พบว่า ได้ทราบจากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมฯ จำนวน 9 คน (ร้อยละ 5.96) จากสื่อต่างๆ/ทีวี/เฟสบุ๊ก จำนวน 6 คน (ร้อยละ 3.97) จากโรงเรียนและหนังสือเรียน จำนวน 5 คน (ร้อยละ 3.31) จากองค์การแพลนที่มาร่วมกิจกรรม จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.65) จากผู้ปกครอง จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.99) จากศาล/เจ้าหน้าที่ศาล จำนวน 2 คน (ร้อยละ 1.32) และจากเพื่อน จำนวน 1 คน (ร้อยละ 0.66)

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเคยได้รับทราบเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก

เคยได้รับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
ไม่เคย	121	80.13
เคยทราบ	30	19.87
- จากเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมฯ	(9)	(5.96)
- จากองค์การแพลน ที่มาทำกิจกรรม	(4)	(2.65)
- จากผู้ปกครอง	(3)	(1.99)
- จากสื่อต่างๆ	(2)	(1.32)
- จากทีวี	(3)	(1.99)
- จากเฟซบุ๊ก	(1)	(0.66)
- จากศาล/จนท.ศาล	(2)	(1.32)
- จากโรงเรียน	(3)	(1.99)
- จากการอ่านหนังสือหน้าที่พักเมือง	(1)	(0.66)
- จากหนังสือที่โรงเรียน	(1)	(0.66)
- จากเพื่อน	(1)	(0.66)

5. ข้อมูลด้านการกระทำความผิด ได้แก่ จำนวนครั้งที่เคยถูกดำเนินคดี และฐานความผิดในครั้งนั้น (ตารางที่ 4.5)

จำนวนครั้งที่เคยถูกดำเนินคดี (รวมครั้งนี้ด้วย) พบว่า ส่วนใหญ่ถูกดำเนินคดีเป็นคดีแรก (ร้อยละ 49.01) รองลงมาสามลำดับแรกคือ ถูกดำเนินคดี 2 ครั้ง (ร้อยละ 29.80) ถูกดำเนินคดี 3 ครั้ง (ร้อยละ 9.93) และถูกดำเนินคดี 4 ครั้ง (ร้อยละ 5.30) ตามลำดับ

ฐานความผิดในครั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่กระทำความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ (ร้อยละ 62.25) รองลงมาสามลำดับแรกคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (ร้อยละ 23.18) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (ร้อยละ 8.61) และความผิดฐานบุกรุก (ร้อยละ 1.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามข้อมูลด้านการกระทำความผิด

ข้อมูลด้านการกระทำความผิด	จำนวน (คน) (n = 151)	ร้อยละ
1. จำนวนครั้งที่เคยถูกดำเนินคดี (รวมครั้งนี้ด้วย)		
1 ครั้ง	74	49.01
2 ครั้ง	45	29.80
3 ครั้ง	15	9.93
4 ครั้ง	8	5.30
5 ครั้ง	5	3.31
6 ครั้ง	2	1.32
7 ครั้ง	1	0.66
8 ครั้ง	1	0.66
ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 1.94		
2. ฐานความผิดในครั้งนี้		
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	35	23.18
พ.ร.บ.ยาเสพติด	94	62.25
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	13	8.61
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	2	1.32
บุกรุก	3	1.99
พ.ร.บ.อาวุธปืน	1	0.66
ความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณี	1	0.66
ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	2	1.32

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

1. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

จากตารางที่ 4.6 ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 15.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าเด็กและเยาวชนมีความรู้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีอยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้ด้านการสงเคราะห์เด็กอยู่ในระดับน้อย (\bar{x} = 1.38) และความรู้อีกสามด้านอยู่ในระดับปาน

กลาง ได้แก่ ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก ($\bar{x} = 7.58$) ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ($\bar{x} = 2.72$) และด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ($\bar{x} = 2.93$)

ตารางที่ 4.6 แสดงระดับความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

รายการ	Min	Max	S.D.	\bar{x}	แปลผล
1. กฎหมายคุ้มครองเด็กให้ความคุ้มครองคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์	0.00	1.00	0.40	0.80	ระดับมาก
2. ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก	0.00	12.00	2.72	7.58	ระดับปานกลาง
3. ด้านการสงเคราะห์เด็ก	0.00	5.00	1.57	1.38	ระดับน้อย
4. ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก	0.00	7.00	2.15	2.72	ระดับปานกลาง
5. ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา	0.00	5.00	1.40	2.93	ระดับปานกลาง
คะแนนความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ โดยรวม	0.00	30.00	6.50	15.43	ระดับปานกลาง

1.1 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก

เมื่อพิจารณาความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 เป็นรายด้าน และรายข้อ (ตารางที่ 4.7) พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (ร้อยละ 80.13)

ความรู้ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุดสามลำดับแรก ได้แก่ ข้อ 1. ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กในความปกครองดูแล และปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก (ร้อยละ 88.74) รองลงมาคือ ข้อ 7. ห้ามปล่อยให้เด็กเล่นการพนัน เข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานที่ค้าประเวณี หรือสถานที่ห้ามมิให้เด็กเข้า (ร้อยละ 85.43) และข้อ 5. ห้ามการกระทำใดๆที่เป็นการทำร้ายร่างกายหรือจิตใจของเด็ก (ร้อยละ 84.11) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดคือ ข้อ 11. หากผู้ปกครองไม่สามารถเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก หรือผู้ปกครองทำให้เกิดอันตราย หรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ จะดำเนินการให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (ร้อยละ 18.54)

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายข้อด้านการปฏิบัติต่อเด็ก

ความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)
1. กฎหมายคุ้มครองเด็กให้ความคุ้มครองคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์	121 (80.13)	30 (19.87)
ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก		
1. ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กในความปกครองดูแล และปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก	134 (88.74)	17 (11.26)
2. เด็กต้องได้รับการจดทะเบียนการเกิด (แจ้งเกิดในระบบทะเบียนราษฎร)	123 (81.46)	28 (18.54)
3. เด็กต้องได้เรียนหนังสือจนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3)	54 (35.76)	97 (64.24)
4. เด็กมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาล การป้องกันโรคและบริการสาธารณสุข	103 (68.21)	48 (31.79)
5. ห้ามการกระทำใดๆ ที่เป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก (ได้แก่ การเสื่อมเสียเสรีภาพ อันตรายแก่ร่างกาย/จิตใจ กระทำผิดทางเพศต่อเด็ก ใช้เด็กทำสิ่งที่จะเป็นอันตรายแก่ร่างกาย/จิตใจ/ผิดกฎหมาย/ผิดศีลธรรมอันดี)	127 (84.11)	24 (15.89)
6. เด็กที่ไปก่อเหตุกระทำความผิดหากถูกจับดำเนินคดี ผู้ปกครองก็อาจถูกดำเนินคดีด้วย (ผู้ปกครองส่งเสริม/ยินยอม/ปล่อยปละละเลยให้เด็กประพฤติตนไม่สมควร หรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด)	41 (27.15)	110 (72.85)
7. ห้ามปล่อยให้เด็กเล่นการพนัน เข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ห้ามมิให้เด็กเข้า	129 (85.43)	22 (14.57)
8. ห้ามให้เด็กแสดงหรือกระทำการในลักษณะลามกอนาจาร	108 (71.52)	43 (28.48)
9. ห้ามขาย แลกเปลี่ยน หรือให้สุรา/บุหรี่แก่เด็ก	119 (78.81)	32 (21.19)
10. ห้ามเผยแพร่รูปภาพเด็กหรือผู้ปกครองทางสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความเสียหายหรือเสียชื่อเสียงหรือเพื่อประโยชน์ใดๆ	90 (59.60)	61 (40.40)
11. หากผู้ปกครองไม่สามารถเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก หรือผู้ปกครองทำให้เกิดอันตรายหรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก	28 (18.54)	123 (81.46)

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายข้อด้านการปฏิบัติต่อเด็ก (ต่อ)

ความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)
12. ผู้ที่พบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ (เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง พลาดหลง ผู้ปกครองประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กถูกทารุณกรรม เด็กพิการ เด็กในสภาพยากลำบาก เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด) ต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มาดำเนินการช่วยเหลือ	90 (59.60)	61 (40.40)

1.2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านการสงเคราะห์เด็ก

ความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านการสงเคราะห์เด็ก (ตารางที่ 4.8) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบผิดทุกข้อ หรือไม่มีความรู้หรือมีความรู้ น้อยในเรื่องการสงเคราะห์เด็ก โดยข้อที่ตอบผิดมากที่สุดสามลำดับแรก ได้แก่ ข้อ 2. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่มีผู้ปกครองป่วยทางจิตหรือโรคประสาท พิการ ยากจน ถูกจำคุก เนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้ (ร้อยละ 87.42) รองลงมาคือ ข้อ 4. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กพิการ เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก (ร้อยละ 79.47) และข้อ 5. เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กซึ่งกระทำผิดหรือตกเป็นผู้ต้องหว่ากระทำผิด หรือเด็กที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญา หากศาล/อัยการหรือพนักงานสอบสวนเห็นว่า ตามพฤติการณ์หรือสภาพแวดล้อมจำต้องได้รับการสงเคราะห์ (ร้อยละ 77.48) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายข้อด้านการสงเคราะห์เด็ก

ความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ ด้านการสงเคราะห์เด็ก	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)
1. เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาให้การสงเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น สงเคราะห์เด็กและบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือส่งเข้ารับการอุปการะในสถานแรกรับ/สถานสงเคราะห์/สถานฝึกอาชีพ/ครอบครัวอุปถัมภ์	73 (48.34)	78 (51.66)
2. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่มีผู้ปกครองป่วยทางจิตหรือโรคประสาท พิการ ยากจน ถูกจำคุก เนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้	19 (12.58)	132 (87.42)
3. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่ถูกผู้ปกครองใช้หรือบังคับให้ขอทาน เนื่องจากเป็นเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ	52 (34.44)	99 (65.56)
4. เด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กที่มีผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กพิการ เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก	31 (20.53)	120 (79.47)
5. เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กซึ่งกระทำผิดหรือตกเป็น ผู้ต้องหาว่ากระทำผิด หรือเด็กที่เป็นผู้เสียหายในคดีอาญา หากศาล/อัยการหรือพนักงานสอบสวนเห็นว่า ตามพฤติการณ์หรือสภาพแวดล้อมจำต้องได้รับการสงเคราะห์	34 (22.52)	117 (77.48)

1.3 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

ความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (ตารางที่ 4.9) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบถูกมี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7. ผู้ใดพบเห็นหรือมีความน่าเชื่อถือว่า เด็กจะถูกทารุณกรรม ให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (ร้อยละ 75.50) และข้อ 1. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม (ร้อยละ 59.60) ส่วนข้อที่เหลือส่วนใหญ่ตอบผิด โดยข้อที่ตอบผิดมากที่สุดสามลำดับแรก ได้แก่ ข้อ 3. เด็กอายุไม่ถึง 10 ปีที่ถูกจับดำเนินคดีอาญา เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (ร้อยละ 82.78) รองลงมาคือ ข้อ 6. เด็กอาศัยอยู่กับผู้มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่าจะประกอบอาชีพไม่สุจริตหรือหลอกลวงประชาชน เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (ร้อยละ 78.81) และข้อ 5. เด็กประกอบ

อาชีพที่น่าจะเกิดอันตราย หรือประกอบอาชีพในที่เสี่ยงอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (ร้อยละ 68.87) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายข้อด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก

ความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)
1. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม	90 (59.60)	61 (40.40)
2. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด	50 (33.11)	101 (66.89)
3. เด็กอายุไม่ถึง 10 ปีที่ถูกจับดำเนินคดีอาญา เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	26 (17.22)	125 (82.78)
4. เด็กที่ศาลเยาวชนและครอบครัว หรือผู้อำนวยการสถานพินิจฯสงวนรับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และไม่มีผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่อยู่ในสภาพที่จะดูแลเด็กได้ เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	52 (34.44)	99 (65.56)
5. เด็กประกอบอาชีพที่น่าจะเกิดอันตราย หรือประกอบอาชีพในที่เสี่ยงอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	47 (31.13)	104 (68.87)
6. เด็กอาศัยอยู่กับผู้มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่าจะประกอบอาชีพไม่สุจริตหรือหลอกลวงประชาชน เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ	32 (21.19)	119 (78.81)
7. ผู้ใดพบเห็นหรือมีความน่าเชื่อถือว่า เด็กจะถูกทารุณกรรม ให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก	114 (75.50)	37 (24.50)

1.4 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

ความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา (ตารางที่ 4.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เด็กและเยาวชนตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาในช่วงเวลาเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต (ร้อยละ 88.08) รองลงมาคือ ข้อ 2. นักเรียนและนักศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร้อยละ 65.56) และข้อ 4. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่แสดงพฤติกรรมทางซู้สาว ซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ (ร้อยละ 64.24) ตามลำดับ ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 5. การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ทำให้ความผิด ได้แก่ ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ และทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (ร้อยละ 70.20)

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของความรู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามรายข้อด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา

ความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา	ตอบถูก จำนวน (ร้อยละ)	ตอบผิด จำนวน (ร้อยละ)
1. โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีงานแนะแนวให้คำปรึกษา กิจกรรมการฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความเป็นมิตรขอต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา	69 (45.70)	82 (54.30)
2. นักเรียนและนักศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และที่กำหนดในกฎกระทรวง	99 (65.56)	52 (34.44)
3. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาในช่วงเวลาเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต	133 (88.08)	18 (11.92)
4. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่แสดงพฤติกรรมทางซู้สาว ซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ	97 (64.24)	54 (35.76)
5. การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ทำให้ความผิด ได้แก่ ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ และทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	45 (29.80)	106 (70.20)

2. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

จากตารางที่ 4.11 ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการประพฤติน่าสนใจ ($\bar{x} = 2.01$) รองลงมาคือ ด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.94$) ด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.80$) และด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ($\bar{x} = 1.37$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน	S.D.	\bar{x}	แปลผล
1. ประพฤติน่าสนใจ	0.54	2.01	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
2. ประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	0.57	1.94	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
3. คบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	1.06	1.80	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
4. อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย	0.51	1.37	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
พฤติกรรมเสี่ยงโดยรวม	0.53	1.78	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ

2.1 พฤติกรรมเสี่ยงๆ ด้านการประพฤติน่าสนใจ

จากตารางที่ 4.12 พฤติกรรมเสี่ยงๆด้านการประพฤติน่าสนใจ โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 2.01$) เมื่อพิจารณาตามรายข้อ พบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงระดับสูง 1 ข้อ คือ เรียนไม่จบชั้นม.3 หรือไม่ได้เรียนหนังสือ ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือ มีพฤติกรรมเสี่ยงระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ สูบบุหรี่ ($\bar{x} = 3.16$) และเสพยาเสพติดหรือของมีเมาอย่างอื่น ($\bar{x} = 2.43$) ส่วนข้ออื่นๆมีพฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยสามลำดับแรก ได้แก่ ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 2.07$) เข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 1.94$) และเข้าไปในสถานบันเทิง เช่น ผับ บาร์ คาราโอเกะ ($\bar{x} = 1.88$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงฯ จำแนกตามด้านการประพฤตินอสมควร

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการประพฤตินอสมควร	S.D.	\bar{x}	แปลผล
1. ประพฤติตนเกรงหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น	0.74	1.41	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
2. มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น	0.83	1.50	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
3. เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน	0.87	1.62	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
4. ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1.14	2.07	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
5. สูบบุหรี่	1.61	3.16	พฤติกรรมเสี่ยงระดับปานกลาง
6. เสพยาเสพติดหรือของมึนเมาอย่างอื่น	1.41	2.43	พฤติกรรมเสี่ยงระดับปานกลาง
7. เข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	1.20	1.94	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
8. เข้าไปในสถานบันเทิง เช่น ผับ บาร์ คาราโอเกะ	1.05	1.88	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
9. ซื้อหรือขายบริการทางเพศ	0.56	1.25	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
10. ประพฤติตนไปในทางชู้สาวในที่สาธารณะ	0.24	1.06	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
11. ต่อต้านหรือทำทนายคำสั่งสอนของผู้ปกครอง จนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้	0.98	1.63	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
12. เรียนไม่จบชั้นม.3 หรือไม่ได้เรียนหนังสือ	1.64	4.15	พฤติกรรมเสี่ยงระดับสูง
รวม	0.54	2.01	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ

2.2 พฤติกรรมเสี่ยงฯ ด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

จากตารางที่ 4.13 พฤติกรรมเสี่ยงฯด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.94$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำทั้งสองข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ รับจ้างหรือหารายได้ด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.85$) และขอทานในที่สาธารณะ เช่น ตลาด ป้ายรถ สะพานลอย ($\bar{x} = 1.01$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงฯ จำแนกตามด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	S.D.	\bar{x}	แปลผล
1. ขอดานในที่สาธารณะ เช่น ตลาด ป้ายรถ สะพานลอย	0.14	1.01	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
2. รับจ้างหรือหารายได้ด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	1.09	1.85	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
รวม	0.57	1.94	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ

2.3 พฤติกรรมเสี่ยงฯ ด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

จากตารางที่ 4.14 พฤติกรรมเสี่ยงฯ ด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 1.80$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำทั้งสองข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ คบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มคน ที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.82$) และคบหาสมาคมกับบุคคลที่ประกอบอาชีพผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.78$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงฯ จำแนกตามด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	S.D.	\bar{x}	แปลผล
1. คบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มคน ที่รวมตัวกันมั่วสุม เพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี	1.16	1.82	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
2. คบหาสมาคมกับบุคคลที่ประกอบอาชีพผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี	1.11	1.78	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
รวม	1.06	1.80	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ

2.4 พฤติกรรมเสี่ยงฯ ด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

จากตารางที่ 4.15 พฤติกรรมเสี่ยงฯด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.37$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ อาศัยอยู่กับผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{X} = 2.03$) ถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อาจชักนำไปในทางเสียหาย ($\bar{X} = 1.26$) อาศัยอยู่กับผู้ที่มีพฤติกรรมขายบริการทางเพศ ($\bar{X} = 1.13$) และเร่ร่อนโดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน ($\bar{X} = 1.07$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงระดับพฤติกรรมเสี่ยงฯ จำแนกตามด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย	S.D.	\bar{X}	แปลผล
1. อาศัยอยู่กับผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	1.30	2.03	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
2. อาศัยอยู่กับผู้ที่มีพฤติกรรมขายบริการทางเพศ	0.51	1.13	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
3. เร่ร่อนโดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน	0.31	1.07	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
4. ถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อาจชักนำไปในทางเสียหาย (เช่น ผู้ปกครองปล่อยให้อยู่ตามลำพังในชุมชนที่มีการเสพและค้ายาเสพติด)	0.82	1.26	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ
รวม	0.51	1.37	พฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน

การทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1. เด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน

จากตารางที่ 4.16 การทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษา และลักษณะเพื่อนสนิทต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน โดยจะทำการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่พหุคูณ (Multiple comparison test) ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' test) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 4.17 – 4.18

ตารางที่ 4.16 การวิเคราะห์ความความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของระดับความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน

ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	df	F-value	F-prob
อายุ	15.43	6.50	2	0.175	0.839
อายุ 15 ปีหรือน้อยกว่า	16.12	6.31			
อายุ 16-17 ปี	14.97	6.24			
อายุ 18 ปีขึ้นไป	15.57	6.68			
ระดับการศึกษา	15.43	6.50	2	3.898	0.022*
ไม่จบ ป.6 หรือไม่ได้เรียน	12.82	4.63			
จบ ป.6	15.03	6.57			
จบ ม.3 ขึ้นไป	17.67	6.53			
อาชีพ	15.43	6.50	3	1.128	0.340
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	15.95	7.10			
นักเรียน/นักศึกษา	16.05	6.00			
อาชีพรับจ้าง	13.73	4.95			
อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, ค้าขาย, เกษตรกร, Rider, เก็บของเก่า)	13.61	3.92			

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ความความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	df	F-value	F-prob
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	15.43	6.50	2	0.753	0.473
อยู่ด้วยกัน	14.51	6.20			
แยกกันอยู่	15.22	7.28			
หย่าร้าง/เสียชีวิต/ไม่ทราบ	16.16	5.86			
อาชีพของผู้ปกครอง	15.43	6.50	2	5.01	0.198
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	14.36	5.79			
รับจ้าง	17.29	6.23			
อื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, เกษตรกร, ไม่ประกอบอาชีพ)	13.78	6.81			
บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย	15.43	6.50	4	0.462	0.764
บิดาและมารดา	14.65	5.97			
บิดา	15.10	7.47			
มารดา	16.34	6.47			
ปู่ย่า/ตายาย	14.67	6.36			
อื่นๆ (แฟน, ญาติ, เพื่อน, พี่น้อง, แม่เลี้ยง, พ่อเลี้ยง, คนรู้จัก, อยู่คนเดียว)	16.07	6.38			
ลักษณะเพื่อนสนิท	15.43	6.50	2	5.266	0.006**
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ (≥ 2 ลักษณะ)	13.50	7.97			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง (3-4 ลักษณะ)	14.29	5.06			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง (≤ 5 ลักษณะ)	17.32	6.36			

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	df	F-value	F-prob
ฐานความผิด	15.43	6.50	2	0.967	0.383
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	14.11	6.19			
ความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติด	15.90	6.20			
ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกาย และอื่นๆ (บุกรุก, อาวุธปืน, เกี่ยวกับเพศ, ค้ามนุษย์, ค้าประเวณี)	15.50	8.09			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.17 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาชั้น ม.3 ขึ้นไปมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มากกว่า เด็กและเยาวชนที่จบชั้น ป.6 และไม่จบ ป.6 หรือไม่ได้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{x}	ไม่จบ ป.6 หรือไม่ได้เรียน	จบ ป.6	จบ ม.3 ขึ้นไป
ไม่จบ ป.6 หรือไม่ได้เรียน	12.82	-	-2.207	-4.852*
จบ ป.6	15.03		-	-2.644*
จบ ม.3 ขึ้นไป	17.67			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงลักษณะต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มากกว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ จำแนกตามลักษณะเพื่อนสนิท เป็นรายคู่

ลักษณะของเพื่อนสนิท	\bar{x}	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง
มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	13.50	-	- 0.796	- 3.823**
มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	14.29		-	- 3.026**
มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง	17.32			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

การทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2. เด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน

จากตารางที่ 4.19 การทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพ ลักษณะเพื่อนสนิท และฐานความผิดต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน โดยจะทำการทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่พหุคูณ (Multiple comparison test) ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe' test) ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 4.20 – 4.22

ตารางที่ 4.19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ

ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	df	F-value	F-prob
อายุ	1.78	0.53	2	2.180	0.117
อายุ 15 ปีหรือน้อยกว่า	2.00	0.70			
อายุ 16-17 ปี	1.89	0.54			
อายุ 18 ปีขึ้นไป	1.72	0.51			
ระดับการศึกษา	1.78	0.53	2	2.607	0.077
ไม่จบ ป.6 หรือไม่ได้เรียน	1.63	0.41			
จบ ป.6	1.74	0.53			
จบ ม.3 ขึ้นไป	1.94	0.57			
อาชีพ	1.78	0.53	3	6.688	0.000**
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2.28	0.54			
นักเรียน/นักศึกษา	1.75	0.52			
อาชีพรับจ้าง	1.68	0.49			
อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, ค้าขาย, เกษตรกร, Rider, เก็บของเก่า)	1.54	0.34			
สถานภาพสมรสของบิดามารดา	1.78	0.53	2	0.697	0.500
อยู่ด้วยกัน	1.69	0.47			
แยกกันอยู่	1.78	0.52			
หย่าร้าง/เสียชีวิต/ไม่ทราบ	1.83	0.58			
อาชีพของผู้ปกครอง	1.78	0.53	2	0.055	0.946
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	1.76	0.55			
รับจ้าง	1.80	0.53			
อื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, เกษตรกร, ไม่ประกอบอาชีพฯ)	1.78	0.54			

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{x}	S.D.	df	F-value	F-prob
บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย	1.78	0.53	4	1.395	0.239
บิดาและมารดา	1.76	0.54			
บิดา	1.62	0.36			
มารดา	1.89	0.59			
ปู่ย่า/ตายาย	1.71	0.46			
อื่นๆ (แฟน, ญาติ, เพื่อน, พี่น้อง, แม่เลี้ยง, พ่อเลี้ยง, คนรู้จัก, อยู่คนเดียว)	1.88	0.64			
ลักษณะเพื่อนสนิท	1.78	0.53	2	12.171	0.000**
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ (≥ 2 ลักษณะ)	1.52	0.36			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง (3-4 ลักษณะ)	1.66	0.46			
เพื่อนมีพฤติกรรมเสี่ยงสูง (≤ 5 ลักษณะ)	2.01	0.58			
ฐานความผิด	1.78	0.53	2	4.909	0.009**
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	1.64	0.47			
ความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติด	1.88	0.56			
ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกาย และอื่นๆ (บุกรุก, อาวุธปืน, เกี่ยวกับเพศ, ค้ามนุษย์, ค้าประเวณี)	1.56	0.43			
ความรู้ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็กฯ	1.78	0.53	2	2.052	0.321
ความรู้ระดับน้อย	1.59	0.58			
ความรู้ระดับปานกลาง	1.74	0.48			
ความรู้ระดับมาก	1.98	0.52			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน จำแนกตามอาชีพของเด็กและเยาวชน เป็นรายคู่

อาชีพ	\bar{x}	ไม่ได้ประกอบอาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	รับจ้าง	อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, ค้าขาย, Rider, เกษตรกรฯ)
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	2.28	-	0.527**	0.592**	0.735**
นักเรียน/นักศึกษา	1.75		-	0.065	0.208
รับจ้าง	1.68			-	0.142
อาชีพอื่นๆ (พนักงานบริษัท/โรงงาน, ค้าขาย, Rider, เกษตรกรฯ)	1.54				-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.21 พบว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงลักษณะต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.21 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน จำแนกตามลักษณะของเพื่อนสนิท เป็นรายคู่

ลักษณะเพื่อนสนิท	\bar{x}	มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง
มีพฤติกรรมเสี่ยงต่ำ	1.52	-	- 0.137	- 0.481**
มีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลาง	1.66		-	- 0.344**
มีพฤติกรรมเสี่ยงสูง	2.01			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.22 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน กล่าวคือ เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดพ.ร.บ.ยาเสพติดมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4.22 แสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน จำแนกตามฐานความผิดของเด็กและเยาวชน เป็นรายคู่

อาชีพ	\bar{x}	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	ความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติด	ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกาย และอื่นๆ (บุกรุก, อาวุธปืน, เกี่ยวกับเพศ, ค้ามนุษย์, ค้าประเวณี)
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	1.64	-	- 0.242	0.077
ความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติด	1.88		-	0.319**
ความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ (บุกรุก, อาวุธปืน, เกี่ยวกับเพศ, ค้ามนุษย์, ค้าประเวณี)	1.56			-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 4 แห่ง จำนวน 151 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences; IBM SPSS Statistics 26) โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variances: One-Way ANOVA) โดยทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffe' test)

5.1 สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 86.75) อายุ 18 ปี (ร้อยละ 29.14) เรียนจบชั้น ป.6 (ร้อยละ 58.94) ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 64.90) บิดามารดาแยกกันอยู่ (ร้อยละ 37.74) มีพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 33.77) เป็นบุตรคนที่หนึ่ง (ร้อยละ 52.32) มีผู้ปกครองเป็นมารดา (ร้อยละ 33.11) ส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 43.05) พักอาศัยอยู่กับมารดา (ร้อยละ 25.17) และที่พักอาศัยเป็นบ้านตึก (ร้อยละ 20.53)

เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทที่มีลักษณะ 3 อย่าง (ร้อยละ 19.21) เช่น เคยถูกจับ/สูบบุหรี่และเกี่ยวข้องกับยาเสพติด, เคยถูกจับ/เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและดื่มสุรา, เกี่ยวข้องกับยาเสพติด/จับกลุ่มมั่วสุมและเรียนไม่จบ ม.3 เป็นต้น

เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์ (ร้อยละ 97.35) ไม่เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (ร้อยละ 96.69) ไม่เคยทราบเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก (ร้อยละ 80.13) ถูกดำเนินคดีเป็นคดีแรก (ร้อยละ 49.01) และกระทำความผิด พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ (ร้อยละ 62.25)

2. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

เด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 15.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (ร้อยละ 80.13) ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1. ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กในความปกครองดูแล และปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก (ร้อยละ 88.74) ด้านการสงเคราะห์เด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบผิดทุกข้อ ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก พบว่า ข้อที่ส่วนใหญ่ตอบถูกมี 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7. ผู้ใดพบเห็นหรือมีความน่าเชื่อถือว่า เด็กจะถูกทารุณกรรม ให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (ร้อยละ 75.50) และข้อ 1. เด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม (ร้อยละ 59.60) ส่วนข้อที่เหลือส่วนใหญ่ตอบผิด ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา พบว่า ข้อที่เด็กและเยาวชนตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียนหรือออกนอกสถานศึกษาในขณะเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต (ร้อยละ 88.08)

3. พฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการประพฤติตนไม่สมควร ($\bar{X} = 2.01$) รองลงมาคือ ด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{X} = 1.94$) ด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{X} = 1.80$) และด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ($\bar{X} = 1.37$) ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษา และลักษณะเพื่อนสนิทต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ แตกต่างกัน โดยเด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาชั้น ม.3 ขึ้นไปมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เรียนจบชั้น ป.6 และเด็กและเยาวชนที่เรียนไม่จบ ป.6หรือไม่ได้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงลักษณะต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯแตกต่างกัน โดยเด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กฯ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพ ลักษณะเพื่อนสนิท และฐานความผิดต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด แตกต่างกัน กล่าวคือ

เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน โดยเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงต่างกัน จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน โดยเด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน โดยเด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดพ.ร.บ.ยาเสพติดมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5.2 อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย มีประเด็นน่าสนใจหลายประการ กล่าวคือ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.5) เรียนไม่จบชั้น ม.3 ซึ่งเป็นระดับ

การศึกษาภาคบังคับ ดังนี้ จบชั้น ป.6 (ร้อยละ 58.94) เรียนไม่จบชั้น ป.6 (ร้อยละ 6.62) เรียนไม่จบชั้น ม.3 (ร้อยละ 5.30) และไม่ได้เรียนหนังสือ (ร้อยละ 4.64) จากข้อมูลแสดงให้เห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษา นั่นคือ ไม่ได้เข้าเรียนหนังสือตามเกณฑ์อายุ และบางส่วนออกจากระบบการศึกษากลางคัน ทำให้เรียนไม่จบตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อดูจากสถิติข้อมูลการออกกลางคันของนักเรียนระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2560-2564 พบว่า จำนวนนักเรียนออกกลางคันในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสูงกว่าประถมศึกษา โดยปีการศึกษา 2560 มีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นออกกลางคัน 2,063 คน คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของนักเรียนต้นปี เพิ่มขึ้นเป็น 3,607 คน (ร้อยละ 0.21) ในปีการศึกษา 2561 และในปีการศึกษา 2564 ลดลงเหลือร้อยละ 0.02 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.), 2566: online) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้ติดตามสถานการณ์การเสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย พบข้อมูลที่สำคัญว่าระหว่างรอยต่อทางการศึกษาจากชั้นป.6 ไปชั้นม.1 และช่วงม.3 เรียนต่อม.4 ทั้งสองช่วงนี้มีเด็กและเยาวชนที่หลุดจากระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาจากทางด้านการเงิน ครอบครัวไม่สามารถส่งให้เรียนต่อได้ (วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา และสมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน, 2566: online) สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิมประภัส ปองเต่า (2561: 76) พบว่า เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนออกจากโรงเรียนกลางคันขณะเรียนชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 18.3 และชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 5.8 โดยมีสาเหตุสำคัญที่เด็กและเยาวชนไม่ศึกษาต่อจนจบหลักสูตร เนื่องจากตัวเด็กและเยาวชนไม่สนใจการเรียน/เบื่อหน่ายการเรียน (ร้อยละ 27.5) มีความเกียจคร้าน (ร้อยละ 15.0) และไม่มีทุนการศึกษา/ฐานะยากจน (ร้อยละ 6.6) เช่นเดียวกับ Piscitello, J., et. al. (2021: abstract) พบว่า การขาดเรียน และผลการเรียน เป็นปัจจัยที่เพิ่มความเสี่ยงของการออกจากโรงเรียนกลางคันในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และผลการวิจัยหลายเรื่องพบว่า สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กไม่ได้เรียนหนังสือหรือออกกลางคัน ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน เช่น ขาดความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่สนใจการเรียน ผลการเรียนไม่ดี ดิยาเสพติด มีคู่วัย มีปัญหาการปรับตัว เจ็บป่วย ถูกดำเนินคดี ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น ฐานะยากจน ครอบครัวมีปัญหา ย้ายตามผู้ปกครอง ปัจจัยด้านเพื่อน เช่น มีเพื่อนที่ไม่ได้เรียนหรือออกกลางคัน เพื่อนมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรง เพื่อนที่มีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น (วชิราภรณ์ โอนไธสง, 2558: 374; ภริณ ธนะโชติภิน และเพ็ญณี แนนรท, 2564: 62-63; นันธวัช นุนารถ, 2565: 329-333) และผลการศึกษาของ Siddiqua & Eti (2019: 396) พบว่า เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ไม่ได้เรียนหนังสือ (ร้อยละ 20.7) มี

การศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 19.7) มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 20.2) และมีเพียงร้อยละ 3.2 เท่านั้นที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ผลการศึกษาคั้งนี้ พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 64.90) ส่วนสถานภาพสมรสของบิดามารดา พบว่า ส่วนใหญ่บิดามารดาไม่ได้อยู่ด้วยกัน (ร้อยละ 72.84) โดยในกลุ่มนี้แบ่งเป็น บิดามารดาแยกกันอยู่ ร้อยละ 37.74 หย่าร้าง ร้อยละ 17.22 และฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเสียชีวิต ร้อยละ 17.88 ด้านที่พักอาศัยก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับมารดา (ร้อยละ 25.17) ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีผู้ปกครองเป็นมารดา (ร้อยละ 33.11) และอาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 43.05) สอดคล้องกับผลการวิจัยหลายฉบับที่ศึกษาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำผิดในศูนย์ฝึกและอบรมฯ (เนตรชนก อินคำ, 2562: ก; พิมประภัส ป่องเต่า, 2561: 77; อรัญญ์ชยาต์ บุญชุกิตติยศ, 2561: 74-75; กิตติ มะลิปรีดากุล, 2557: 86; ฐิติวรรณ สุกใส, เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์, วันเพ็ญ วอกลาง และธวัชชัย ไทยเขียว, 2555: 8; ชื่นจิตร วาณิชย์สุวรรณ, 2554: 116-117; Siddiqua & Eti, 2019: 396-397)

จากข้อมูลพื้นฐานของเด็กและเยาวชนที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดเหล่านี้เป็นเด็กที่มีปัญหาซ้ำซ้อนหลายประการ ได้แก่ อยู่ในครอบครัวที่ไม่สมบูรณ์ ทั้งในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวอันเนื่องมาจากการหย่าร้างหรือแยกทางกันของบิดามารดา อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง รวมทั้งขาดการดูแลเอาใจใส่เนื่องจากผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างและอาชีพอื่นๆ ทำให้เด็กขาดการควบคุมดูแลพฤติกรรมจากผู้ปกครอง สอดคล้องกับการศึกษาของ Siddiqua & Eti (2019: 398) พบว่า แรงผลักดันที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิด ส่วนใหญ่มาจากความระส่ำระสายของครอบครัวหรือการหย่าร้างของผู้ปกครอง สาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดเนื่องมาจากสถานะหรือรายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอจึงก่อเหตุอาชญากรรม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า เมื่อเด็กและเยาวชนมีปัญหาประสบกับภาวะความเครียด ขาดที่ปรึกษา เกิดความไม่มั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เด็กและเยาวชนจึงถูกชักจูงให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้ง่าย ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่กระทำผิด พ.ร.บ.ยาเสพติดฯ (ร้อยละ 62.25) ประกอบกับการมีเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมเสี่ยงพหุลักษณะ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้ พบว่า ส่วนใหญ่มีเพื่อนสนิทที่มีลักษณะตั้งแต่ 1-3 อย่างขึ้นไป (ร้อยละ 92.72) ได้แก่ มีเพื่อนที่สูบบุหรี่ เรียนไม่จบม.3 เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เคยถูกจับ ที่ยวสถานบันเทิง เป็นต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กิตติ มะลิปรีดากุล (2557: 69) พิมประภัส ป่องเต่า (2561: 88) อรัญญ์ชยาต์ บุญชุกิตติยศ (2561: 77) เนตรชนก อินคำ (2562: ก) ที่พบว่า เด็กและ

เยาวชนกระทำความผิดที่ถูกศาลสั่งให้อยู่รับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมฯ มีการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ

จากปัจจัยดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้เด็กและเยาวชนต้องประสบปัญหาต่างๆ ทั้งทางด้านการเรียน มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และออกจากการเรียนกลางคัน เมื่อไม่ได้เรียนอยู่ในสถานศึกษาจึงใช้ชีวิตอย่างไม่มีเป้าหมาย และมีแนวโน้มจะเกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการกระทำความผิด เป็นต้น เช่นเดียวกับการศึกษาปัญหาเด็กและเยาวชนในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า เด็กและเยาวชนที่ออกจากการเรียนกลางคันหรือไม่ได้เรียนอยู่ในระบบการศึกษา มักจะไปรวมตัวกันอยู่เป็นแก๊ง เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การค้ามนุษย์และอาชญากรรม เด็กบางส่วนต้องตกเป็นเหยื่อหรือถูกค้ามนุษย์จากหัวหน้าแก๊งที่เป็นผู้ใหญ่ (Bristol Safeguarding Partnership Procedures, 2023: online) ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เด็กเข้าร่วมแก๊ง อาทิเช่น ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว ความยากจน และอยู่ในครอบครัวที่เข้าร่วมแก๊ง เมื่อเด็กอยู่ในแก๊งเหล่านี้ทำให้มีความเสี่ยงสูงที่จะกระทำความผิดทางอาญา และถูกจับกุมเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน (Walker, D.A. & Cesar, G.T., 2020: 16; Pyrooz, D. C., Turanovic, J. J., Decker, S. H., & Wu, J., 2016: abstract)

2. ความรู้ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พบว่า เด็กและเยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 15.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (ร้อยละ 80.13) ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1. ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กในความปกครองดูแลและปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก (ร้อยละ 88.74) อธิบายได้ว่า การที่เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ทราบกฎหมายให้ความคุ้มครองเด็กซึ่งเป็นบุคคลที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีนั้น เนื่องจากเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้มีประสบการณ์ผ่านหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมาตั้งแต่ชั้นตำรวจ อัยการ ศาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงได้รับรู้ถึงเกณฑ์อายุของเด็กจากเจ้าหน้าที่ว่าหากอายุเกิน 18 ปีขึ้นไปแล้วจะพ้นเกณฑ์ความเป็นเด็กและจะถูกดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมผู้ใหญ่ จึงทำให้เด็กและเยาวชนทราบและเข้าใจได้ว่าเกณฑ์อายุของเด็กคือ 18 ปีที่จะได้รับการคุ้มครองความเป็นเด็ก สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ที่อธิบายไว้ว่า ความรู้ของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดจากการจดจำเรื่องราว หรือข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการสังเกต การเรียนรู้ผ่านกระบวนการและประสบการณ์จนเกิดเป็นความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทางปฏิบัติ (Ruhl, 2023: online; Sirikanya, 2014: online) ซึ่งความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่รู้ว่ากฎหมายให้ความคุ้มครองเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีได้รับมาจาก

ประสบการณ์ตรงของตนเอง รวมทั้งจากผู้อื่นถ่ายทอดให้ทราบ ส่วนความรู้ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก ตามที่กฎหมายกำหนดว่าผู้ปกครองมีหน้าที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอน พัฒนาและปกป้องดูแลเด็กในความ ปกครองไม่ให้ได้รับอันตรายนั้น เป็นเรื่องปกติวิสัยโดยทั่วไปที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องทำหน้าที่ ดังกล่าว ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถตอบข้อนี้ได้ถูกมากที่สุด ทั้งนี้การที่ บัญญัติเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายก็เพื่อให้เป็นหลักประกันว่าเด็กจะได้รับการปฏิบัติ และการเลี้ยงดูที่ เหมาะสมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของพรพีไล อาลัยสุข (2557: 99,106) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นที่มีอายุ 13-19 ปี ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อ เด็ก หมวด 2 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 94.2) ส่วนผล การศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมกรสูบบุหรี่ของนักเรียนชายวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (นุสบา เกษร, พรรณี เสน่ห์ อนุรักษ์, วรารวรรณ เจนวรพจน์, วิไลลักษณ์ ทับทิม และพิมลพรรณ ดีเมฆ, 2560: 1078)

ด้านการสงเคราะห์เด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบผิดทุกข้อ ด้านการคุ้มครองสวัสดิ ภาพเด็ก พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบผิด มีเพียง 2 ข้อที่ส่วนใหญ่ตอบถูก ได้แก่ ข้อ 7. ผู้ใด พบเห็นหรือมีความน่าเชื่อถือว่าจะเด็กจะถูกทารุณกรรม ให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่าย ปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก (ร้อยละ 75.50) และข้อ 1. เด็กที่พึงได้รับการ คุ้มครองสวัสดิภาพ ได้แก่ เด็กที่ถูกทารุณกรรม (ร้อยละ 59.60) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า เด็ก และเยาวชนไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงรายละเอียดของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยเฉพาะในเรื่องการสงเคราะห์เด็ก และการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เนื่องจากเป็นเรื่องรายละเอียด ในเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ประกอบกับเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยมี ประสบการณ์ได้รับการสงเคราะห์ (ร้อยละ 97.35) หรือการคุ้มครองสวัสดิภาพ (ร้อยละ 96.69) จึงทำ ให้ไม่มีความรู้เข้าใจเรื่องการสงเคราะห์เด็ก และการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรพีไล อาลัยสุข (2557: 138-139) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมารดาวัยรุ่นที่มีอายุ 13-19 ปียังไม่เข้าใจถึงรายละเอียดของ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา พบว่า จากข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ เด็ก และเยาวชนส่วนใหญ่ตอบถูก 3 ข้อ และส่วนใหญ่ตอบผิด 2 ข้อ โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3. นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียน หรือออกนอกสถานศึกษาในช่วงเวลาเรียน โดยไม่ได้รับ อนุญาต (ร้อยละ 88.08) อธิบายได้ว่า เรื่องการหนีเรียนเป็นกฎระเบียบของโรงเรียนที่เด็กนักเรียนทุก

คนต้องทราบ รวมทั้งเด็กและเยาวชนบางส่วนเคยมีประสบการณ์หนีเรียนจนในที่สุดต้องออกจากการเรียนกลางคัน เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จึงตอบข้อนี้ถูก ส่วนอีก 2 ข้อที่ส่วนใหญ่ตอบผิด ได้แก่ ข้อ 5. การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ทำความผิด ได้แก่ ว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ และทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (ร้อยละ 70.20) และข้อ 1. โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีงานแนะแนวให้คำปรึกษา กิจกรรมการฝึกอบรม แก่นักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา (ร้อยละ 54.30) อธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เรียนไม่จบชั้น ม.3 (ร้อยละ 75.5) กล่าวคือ ได้เรียนจบเพียงชั้น ป.6 (ร้อยละ 58.94) เรียนไม่จบชั้น ป.6 (ร้อยละ 6.62) เรียนไม่จบชั้น ม.3 (ร้อยละ 5.30) และไม่ได้เรียนหนังสือ (ร้อยละ 4.64) เด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับชั้นม.3 และออกจากการเรียนกลางคันในช่วงประถมและมัธยมศึกษาตอนต้น จึงทำให้ไม่ทราบรายละเอียดของกฎระเบียบ หรือบริการต่างๆของสถานศึกษาที่จัดให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง

นอกจากนี้ผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่เคยรับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก (ร้อยละ 80.13) มีเพียงร้อยละ 19.87 ที่เคยได้รับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก โดยในกลุ่มเด็กที่เคยรับทราบ ได้ทราบข้อมูลมาจากเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกและอบรมฯ (ร้อยละ 5.96) จากสื่อทีวี/เฟสบุ๊ก (ร้อยละ 3.97) จากโรงเรียนและหนังสือเรียน (ร้อยละ 3.31) จากศาล/เจ้าหน้าที่ศาล (ร้อยละ 1.32) และจากเพื่อน (ร้อยละ 0.66) ดังนั้นจึงเป็นประเด็นในเชิงนโยบายที่ควรนำมาพิจารณา ด้านการเผยแพร่ความรู้เรื่องพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้ปกครอง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาซ้ำซ้อน เด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยง เพื่อให้เด็กและเยาวชนรวมทั้งผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลที่เหมาะสมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รวมทั้งป้องกันและลดโอกาสที่เด็กและเยาวชนจะไปมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด

3. พฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ในรอบ 1 ปีก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ พบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.78$) โดยมีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการประพฤติตนไม่สมควร ($\bar{X} = 2.01$) รองลงมาคือ ด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{X} = 1.94$) ด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำ

ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.80$) และด้านการอยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหาย ($\bar{x} = 1.37$) ตามลำดับ

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการประทุพติตนไม่สมควร ($\bar{x} = 2.01$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงระดับสูง 1 ข้อ คือ เรียนไม่จบชั้นม.3หรือไม่ได้เรียนหนังสือ ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือ มีพฤติกรรมเสี่ยงระดับปานกลาง 2 ข้อ ได้แก่ สูบบุหรี่ ($\bar{x} = 3.16$) และเสพยาเสพติดหรือของมีนเมาอย่างอื่น ($\bar{x} = 2.43$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีพฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยสามลำดับแรก ได้แก่ ต้มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 2.07$) เข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ($\bar{x} = 1.94$) และเข้าไปในสถานบันเทิง เช่น ผับ บาร์ คาราโอเกะ ($\bar{x} = 1.88$) ตามลำดับ จากผลการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับบุคคลที่ควรจะต้องได้รับการแก้ไขปรับเปลี่ยนเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ การเรียนหนังสือให้จบการศึกษาภาคบังคับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พฤติกรรมการสูบบุหรี่ การเสพยาเสพติดหรือของมีนเมาอย่างอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560 พบว่า คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป ประมาณร้อยละ 60 เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกเมื่ออายุ 16-20 ปี รองมาคือร้อยละ 26.4 เริ่มสูบครั้งแรกเมื่ออายุ 7-15 ปี และร้อยละ 9.4 เริ่มสูบเมื่ออายุ 21-25 ปี โดยผู้ชายเริ่มสูบเมื่ออายุไม่เกิน 15 ปีสูงกว่าเพศหญิง (ร้อยละ 26.6 และ 22.5 ตามลำดับ) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561: 23) และรายงานการตรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6 ในปี พ.ศ. 2562 พบว่า อายุที่เริ่มสูบบุหรี่ในกลุ่มคนไทยอายุ 15-29 ปี มีอายุน้อยลงกว่าผลการสำรวจที่ผ่านมา โดยเริ่มสูบบุหรี่เมื่อมีอายุเฉลี่ย 15.8 ปี จากเดิมเคยสำรวจครั้งที่ 5 ในปีพ.ศ. 2557 พบว่า เริ่มสูบบุหรี่เมื่ออายุ 16.8 ปี (วิชัย เอกพลากร, 2557: 50; 2564: 67) และสอดคล้องกับ Campbell et al. (2020: abstract) ได้ทำการศึกษาติดตามระยะยาวถึงพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นอายุ 16 ปีที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านสุขภาพและสังคมในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเมื่อมีอายุ 18 ปี พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงในช่วงวัยรุ่นคือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์เมื่อมีอายุ 18 ปี เรียงตามลำดับ ได้แก่ การกระทำความผิดหรือมีปัญหาเกี่ยวกับตำรวจ รองลงมาคือ มีภาวะซึมเศร้า ปัญหาการพนัน ออกจากการเรียน และความวิตกกังวล ตามลำดับ

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.94$) โดยมีประเด็นที่ควรพิจารณาคือ รับจ้างหรือหารายได้ด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ($\bar{x} = 1.85$) อธิบายได้ว่า เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีการศึกษาน้อยเรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับ จึงทำให้มีโอกาสในการหางานทำได้น้อย ดังนั้นจึงมักถูกชักจูงได้ง่ายในการให้หารายได้หรือรับจ้างทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย

พฤติกรรมเสี่ยงๆด้านการคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมาย หรือขัดต่อศีลธรรมอันดี โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.80$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงระดับต่ำทั้งสองข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ได้แก่ คบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุมเพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำผิดกฎหมาย หรือศีลธรรมอันดี ($\bar{X} = 1.82$) และคบหาสมาคมกับบุคคลที่ประกอบอาชีพผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี ($\bar{X} = 1.78$) ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของบุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิติอัมพร และสุธินี อัครถาวร (2560: 1491) พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับน้อยที่สุด 4 ด้าน คือ ด้านการคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด ด้านการนำสารเสพติดเข้าสู่ร่างกาย ด้านการแสดงออกเนื่องจากความเครียด และด้านการใช้เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์

พฤติกรรมเสี่ยงตามที่กล่าวมาข้างต้น ยังเป็นเพียงพฤติกรรมที่ไม่สมควรแก่วัยของเด็กแต่ยังไม่ถึงขั้นได้มีการกระทำผิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาครัฐในการดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนจากการมีพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งอาจชักนำไปสู่การกระทำ ความผิดได้ในที่สุด ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติที่เน้นการป้องกัน และการคุ้มครองเด็ก โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่รัฐในการดูแลเด็กที่อยู่ใน ความปกครองและในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบตามหมวด 2 การปฏิบัติต่อเด็ก รวมทั้งใช้วิธีการสงเคราะห์ ตามหมวด 3 (มาตรา 32-39) และการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามหมวด 4 (มาตรา 40-45) ซึ่งในบาง มาตรการเป็นการใช้อำนาจรัฐเข้าแทรกแซง (intervention) อำนาจปกครองของบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองที่ไม่มีความสามารถหรือปราศจากทักษะในการอบรมเลี้ยงดูเด็กในความปกครองได้

4. การทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1. เด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านเพื่อนต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษา และลักษณะเพื่อนสนิทต่างกัน มีความรู้ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

4.1 เด็กและเยาวชนที่จบการศึกษาระดับชั้น ม.3 ขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มากกว่าเด็กและเยาวชนที่เรียนไม่จบการศึกษาภาคบังคับหรือไม่ได้เรียน หนังสือ อธิบายได้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสามารถในการรับรู้และ ทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารต่างๆได้เป็นอย่างดี เด็กและเยาวชนที่เรียนจบการศึกษาภาคบังคับชั้น ม.3 ขึ้นไป ย่อมมีโอกาสได้เรียนวิชาความรู้พื้นฐานด้านสิทธิเด็กหรือกฎหมายเบื้องต้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ได้เข้าร่วมกิจกรรมและการปฏิบัติตามกฎระเบียบของ สถานศึกษา รวมทั้งมีโอกาสหาความรู้จากสื่อต่างๆ จึงทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้มีความรู้เกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มากกว่าเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหรือเรียนไม่จบ การศึกษาภาคบังคับ ซึ่งเด็กและเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษาจะมีข้อจำกัดของความสามารถในการอ่านหนังสือและการได้รับรู้ข้อมูลทางกฎหมาย จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ต่ำกว่าเด็กและเยาวชนที่เรียนจบชั้นม.3 ขึ้นไป สอดคล้องกับการศึกษาของ พรพิไล อาลัยสุข (2557: 116-117) พบว่า มารดาวัยรุ่นที่มีการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็ก หมวด 2 ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มากกว่ามารดาวัยรุ่นที่มีการศึกษาต่ำกว่า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เทพไท โชติชัย, เสาวลักษณ์ ศรีดา เกษ, กิรณา แต่อารักษ์, สายันท์ ปัญญาทรง และอ้อยทิพย์ บัวจันทร์ (2563: 263) พบว่า ผู้ที่มีระดับ การศึกษาสูงจะสามารถรับรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่ต้องเรียนรู้ได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า

4.2 เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มากกว่าเด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ อธิบายได้ว่าวิธีการได้ความรู้ของบุคคลได้มาจากหลายทางทั้งจากการศึกษาเล่าเรียน การรับฟังถ่ายทอดมาจากผู้อื่น หรือการมีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้น สำหรับกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงจะมีการคบหากับผู้ที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จึงทำให้มีประสบการณ์ตรงที่ได้มาจากการถูกกล่าวตักเตือนจากตำรวจหรือคนอื่นๆในครอบครัวหรือชุมชน หรือเคยได้รับการอบรมความรู้จากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็ก เมื่อเด็กและเยาวชนมีการคบหาสมาคมกับเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงจึงได้รับการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความรู้ต่างๆทั้งที่เป็นความรู้ที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Siddiqua & Eti (2019: 398) และงานวิจัยหลายเรื่อง พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีการพบปะบ่อยครั้งกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือกระทำความผิด จะได้รับการถ่ายทอดพฤติกรรม แรงจูงใจที่คล้ายตามเพื่อน การแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ชุดต่างๆที่อยู่ในความสนใจของกลุ่ม และมีแนวโน้มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเช่นเดียวกัน (อรอนงค์ ชัยโพธิ์กลาง, 2557: 227; จริยา ทรงพระ, นฤมล ศรราชพันธุ์ และอังคณา ชันตรีจิตรานนท์, 2558: 104-105; Twisk & Senserrick, 2021: online)

5. การทดสอบสมมติฐาน ข้อ 2. เด็กและเยาวชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเพื่อน และความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอาชีพ ลักษณะเพื่อนสนิท และฐานความผิดต่างกัน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด แตกต่างกันไป

5.1 เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง และอาชีพอื่นๆ อธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้

ประกอบอาชีพหรือว่างงาน จะมีเวลาว่างมากในแต่ละวัน ประกอบกับไม่มีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ทั้งเรื่องการเรียนรู้หรืองานอาชีพ เด็กและเยาวชนเหล่านี้จึงมีการพบปะคบหากับเพื่อน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือและไม่ได้ทำงานเหมือนกัน เด็กในวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความคิดเป็นของตัวเองและมักทำพฤติกรรมตามใจตนเอง ขาดความยั้งคิด ชอบความท้าทายและความเสี่ยง เมื่อมีเวลาว่างจึงชักชวนกัน ทดลองทำสิ่งแปลกใหม่หรือทำในสิ่งที่เป็นเรื่องของวัยผู้ใหญ่ เช่น สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ทดลองใช้สารเสพติดหรือของมีเมาอย่างอื่น หากไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ทำอาชีพผิดกฎหมายหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดก็ย่อมจะถูกชักจูงไปในทางที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิด ซึ่งผลการศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงด้านการประกอบอาชีพที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีใน ครั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมรับจ้างหรือหารายได้ด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี ซึ่งเป็นข้อมูลสนับสนุนผลการทดสอบสมมติฐานในข้อนี้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ธนชนม์ แจ่มจำ และสุกัญญา อุบลเหนือ (2563: 86) พบว่า สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนมาจาก ความคึกคะนอง ชอบความท้าทาย เพื่อนชักชวนทำให้ลองทำ และผลการศึกษาของ Gudadi (2014: 66) พบว่า เด็กและเยาวชนไม่ได้เรียนหนังสือหรือไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ทำให้มีเวลาว่าง และไม่มีอาชีพ เป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย โดยเฉพาะการกระทำความผิด ในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินมากที่สุด

5.2 เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่า เด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทมีพฤติกรรมเสี่ยงปานกลางและต่ำ อธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น (Teenage) เป็นวัยที่ต้องการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นโดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน ดังนั้นเพื่อนสนิทจึงมีอิทธิพลต่อเด็กในวัยนี้ทั้งในด้านความคิดความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติและพฤติกรรม หากมีเพื่อนดีย่อมจะนำไปในทางที่ดี แต่ในทางตรงกันข้ามหากมีเพื่อนที่ไม่ดีย่อมจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ตามทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Theory of Differential Association) อธิบายไว้ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้รับการเรียนรู้มาจากผู้อื่น โดยเฉพาะบุคคลใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิทของเด็กและเยาวชน (Wickert, 2022: online) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน (Ouellet, Daigle and Gallupe, 2022: 1123-1145) สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรอนงค์ ช้ายโพธิ์กลาง (2557: 228) พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงของเพื่อนสนิทเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อการมีพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นทั้ง 8 พฤติกรรม คือ พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดทุกประเภศ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการใช้สารเสพติด พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมความรุนแรง และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่นเดียวกับงานวิจัยหลายเรื่องพบว่าเพื่อนมีอิทธิพลต่อการมี

พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น (ศศิวิมล ทองกลม, 2555: 104-105; สายสุดา สุขแสง, เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์ และรัชดา ธรรมเจริญ, 2558: 1357; จริยา ทรงพระ, นฤมล ศรารักษ์ และอังคณา ชันตรีจิตรานนท์, 2558: 105; อัจฉรวรรณ เคนวัน, 2559: ง; กอปรชนบ ดวงแก้ว, อาภาพร เผ่าวัฒนา และนฤมล เอื้อมณีกุล, 2560: 75; สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561: 36; เจตน์สฤกษ์ สักขพันธ์และคณะ, 2563: 100; นธกร วิโสรัมย์, ณิชากัทธ มณีพันธ์, วรนาถ พรหมศวร และภิญญดา สมดี, 2565: 90; Wang, Hsu, Lin, Cheng & Lee, 2010: abstract, Gudadi, 2014: 65-70; Twisk & Senserrick, 2021: online, Rocheleau & Chavez, 2015 as cited in Tinney, 2023: 361-362)

ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่มีเพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงจึงมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดมากกว่าเด็กและเยาวชนที่เพื่อนสนิทไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงสูงตามผลการวิจัยครั้งนี้

5.3 เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดมีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่า เด็กและเยาวชนที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆ อธิบายได้ว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดีเกี่ยวกับชีวิต/ร่างกายและอื่นๆมักจะกระทำโดยทันทีในสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดเหตุ มีสาเหตุส่วนใหญ่มาจากแรงกดดัน ความหุนหันพลันแล่น และความคึกคะนองของวัยรุ่นที่อยู่ในช่วงวัยที่มีอารมณ์พุ่งพล่าน ขาดการยับยั้ง หรือบางกรณีก่อเหตุทำร้ายร่างกายเนื่องจากต้องการช่วยเหลือเพื่อนที่ถูกอีกฝ่ายทำร้ายจนตนเองถูกดำเนินคดีไปด้วย ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคม (Theory of Psychosocial Development) ของอิริคสัน ระบุว่า วัยรุ่นในช่วงอายุ 12-18 ปี (Adolescence period) เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมเกิดขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ Twisk & Senserrick (2021: online) ได้กล่าวว่า วัยรุ่นมีลักษณะเฉพาะคือ ความไม่มั่นคงทางอารมณ์ ความก้าวร้าว ต้องการอิสระ ความตื่นเต้นท้าทาย และการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ดังผลการวิจัยหลายเรื่องพบว่า เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือใช้สารเสพติดมักจะมีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างอื่นร่วมด้วย เช่น ปรารถยา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การทะเลาะวิวาท และอาจนำไปสู่การกระทำผิดอย่างอื่น เช่น รับจ้างส่งยา เป็นผู้ค้ารายย่อย หรือก่อเหตุเกี่ยวกับทรัพย์เพื่อให้ได้เงินไปซื้อยาเสพติด (รชติ บินหวัง และเกษตรชัย และหิม, 2559: 27; อัจฉรวรรณ เคนวัน, 2559: ง; สุวพันธ์ คณะโยธา และวุฒิพงศ์ ภักดีกุล, 2561: 92; MacArthur et al., 2012: i24-i27; Pimrat Thammaraksa et al., 2020: 274; Wiley et al., 2013, Rocheleau & Chavez, 2015, Bersani et al., 2022, as cited in Tinney, 2023: 355-356; Twisk & Senserrick, 2021: abstract) จึงกล่าวได้ว่าเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมักมีพฤติกรรมเสี่ยงอย่างอื่นร่วมด้วยในลักษณะที่เรียกว่า พฤติกรรมเสี่ยง (Multiple risk behaviors) ดังผลการศึกษาค้นคว้าที่พบว่า เด็กและ

เยาวชนที่กระทำความความผิดตามกฎหมายยาเสพติดมีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะกระทำความผิดมากกว่าเด็ก และเยาวชนที่มีฐานความผิดอย่างอื่น

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยที่พบและการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีนโยบายเร่งด่วนหรือแนวทางส่งเสริมสนับสนุนเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือออกจากโรงเรียนกลางคันได้รับการศึกษาอย่างน้อยได้เรียนจบการศึกษาภาคบังคับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทแวดล้อมของเด็กและเยาวชนแต่ละกลุ่ม เพื่อเป็นต้นทุนชีวิตให้เด็กและเยาวชนที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตได้มีพื้นฐานการศึกษาที่ดีและมีอาชีพที่สุจริตต่อไป

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โรงเรียนและกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) กระทรวงศึกษาธิการ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นต้น ควรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แก่เด็กและเยาวชนทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เด็กและเยาวชนที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการดูแลที่เหมาะสมจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง รวมทั้งเด็กและเยาวชนจะได้ปฏิบัติตัวให้มีพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เป็นการป้องกันและลดโอกาสที่เด็กและเยาวชนจะมีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด

3. วิธีการเผยแพร่ความรู้ควรใช้สื่อและเครือข่ายโซเชียล รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชนได้ทุกระดับ โดยเน้นการสร้างความตระหนักถึงการป้องกันการมีพฤติกรรมเสี่ยงตามกฎหมายกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิด พ.ศ. 2549 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ได้แก่ กรมกิจการเด็กและเยาวชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรทำการเผยแพร่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิการของเด็กและครอบครัว เพื่อให้เด็กและเยาวชนและผู้ปกครองทราบถึงแหล่งทรัพยากรหรือหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาต่างๆตามบริการความช่วยเหลือของหน่วยงาน เช่น การสงเคราะห์เด็กและครอบครัว การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เป็นต้น

5. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้มีหน้าที่เลี้ยงดูเด็กในความปกครอง ควรใช้เวลาดูแลเอาใจใส่ให้ ความรักความอบอุ่นและให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องการคบเพื่อน รวมทั้งติดตามสอดส่องดูแลพฤติกรรม ของเด็กและกลุ่มเพื่อนอย่างใกล้ชิด

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และ พฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเด็กนักเรียนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษา ตอนปลาย และสายอาชีพ
2. ควรทำการศึกษาความรู้และความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
3. ควรทำการศึกษาการพัฒนาเครื่องมือแบบวัดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดของเด็กและ เยาวชนที่ครอบคลุมและเป็นมาตรฐาน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงเฝ้าระวังป้องกันเด็กและเยาวชน ไม่ให้เกิดการกระทำผิด

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กนกพร กระจ่างแสง, กมลพิพัฒน์ ชนะสิทธิ์ และธีระวัฒน์ จันทิก. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่นของวัยรุ่นตอนกลาง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, ปีที่ 12 ฉบับที่ 27 (มกราคม-เมษายน 2561), น. 97-110.
- กนิษฐา ไทยกล้า, เกรียงไกร พึ่งเชื้อ และสุชาดา ภัยหลีกถี้. (2559). *พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและเครือข่ายทางสังคมของเยาวชนนอกสถานศึกษา*. สงขลา: ภาควิชาการสารเสพติด หน่วยระดับวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2565). *รายงานสถิติคดีประจำปี พ.ศ. 2565*. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- กรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. *สิทธิมนุษยชน: อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก*. เข้าถึงจาก <https://humanrights.mfa.go.th/th/humanrights/obligation/international-human-rights-mechanism/CRC.php>.
- กลุ่มกฎหมาย กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (ม.ป.ป.). *พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พร้อมด้วยกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่เกี่ยวข้อง*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการเด็กและเยาวชน.
- กอปรชนบ ดวงแก้ว, อาภาพร เผ่าวัฒนา และนฤมล เอี่ยมณีกุล. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสี่ยงของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข*, ปีที่ 31 ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม-สิงหาคม 2560), น. 75-96.
- กิตติ มะลิปริดากุล. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2564). *หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน, อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก, พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก, พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเรื่อง ความเกี่ยวพันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

- จริยา ทรงพระ, นฤมล ศรราชพันธุ์ และอังคณา ชันตรีจิตรานนท์. (2558). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การใช้ความรุนแรงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. *วารสารศาสตร์ปริทัศน์*, ปีที่ 30 ฉบับที่ 3, น. 96-109.
- จรุณรักษ์ ยี่ภู่, อุษา คงทอง และบุญเรือง ศรีเหรียญ. (2561). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อลดละเลิกพฤติกรรมการสูบบุหรี่สำหรับผู้ป่วยยาเสพติดเด็กและวัยรุ่น. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2561), น. 131-146.
- จุฬา ญาณทัสนะสกุล. (2559). *ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปางตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546*. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจตนาสฤษฎ์ สังข์พันธ์, เก็ดถวา บุญปรากฏ, ชิดชนก เชิงเชาว์, อภิรักษ์ จันทวงศ์ และปกรณ์ ลิ้มโยธิน. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของเยาวชนไทยในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2563), น. 88 - 103.
- ชนัสร์ชนก แสงลุน, สุวิมล ติรกันันท์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ. (2564). องค์ประกอบพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564), น. 568 - 580.
- ชินจิตร วาณิชย์สุวรรณ. (2554). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชุติมาภรณ์ คำชาย. (2562). อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2562), น. 194 - 227.
- ฐปรัตน์ รักษภานุสิทธิ์, นฤมล จินเมือง และนนทียา โชัยนึ่ง. (2561). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2561), น. 170-178.

- ฐิติวรรณ สุกใส, เชิดศักดิ์ โฆवालินธุ์, วันเพ็ญ วอกลาง และธวัชชัย ไทยเขียว. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย. *วารสารดุซงกีบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, ปีที่ 2 ฉบับที่ 3, น. 8-19.
- ดวงรัก จิรวัดนรังสี. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้ชมที่มีต่อภาพความรุนแรงในสื่อ: ศึกษาผ่านภาพยนตร์เรื่อง *Funny Games U.S.* (2007). วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทิตยาภรณ์ ดีแก้ว. (2559). *การศึกษาประสิทธิภาพกลไกการคุ้มครองเด็กของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ภายใต้การปฏิบัติงานของบ้านพักเด็กและครอบครัว: กรณีศึกษาพื้นที่จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เทพไท โชติชัย, เสาวลักษณ์ ศรีดาเกษ, กิรณา แต่อารักษ์, สายันท์ ปัญญาทรง และอ้อยทิพย์ บัวจันทร์. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคความดันโลหิตสูงของประชากรกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง ตำบลสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2563), น. 45-56.
- ธนัชชนม์ แจ้งขำ และสุกัญญา อุบลเหนือ. (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม*, ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563), น. 82-89.
- นงนุช แยมวงศ์และคณะ. (2563). *ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม “ดื่มไม่ขับ” ของคนไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://cas.or.th/cas/>.
- นธกร วิโสรัมย์, ณิชากัทธ มณีพันธ์, วรรณาด พรหมศวร และภิญญดา สมดี. (2565). ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มไม่ขับของวัยรุ่นชาย ตำบลหลักเขต จังหวัดบุรีรัมย์. *ราชวดีสาร วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์*, ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565), น. 81-96.
- นันทวัช นุนารณ. (2565). ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของเด็กและเยาวชน. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*, น. 324-335.

- นุสบา เกษร, พรรณี เสน่ห์อนุรักษ์, วรารวรรณ เจนวนรพจน์, วิไลลักษณ์ ทับทิม และพิมพ์พรรณ ดีเมฆ. (2560). ความรู้และพฤติกรรมการสูบบุหรี่หรือนักเรียนชายวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 สถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วันที่ 22 ธันวาคม 2560, น. 1069-1081.
- เนตรชนก อินคำ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชนที่ถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดเชียงราย. การศึกษาอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บุรฉัตร จันทร์แดง. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดงหลวงวิทยา อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุรฉัตร จันทร์แดง, เสาวลักษณ์ โกศลกิติอัมพรและสุธินี อุตถากร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนดงหลวงวิทยา อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560. หน้า 1487-1497.
- บุญทัน หมั่นอภัย. (2562). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2562), น. 78-89.
- ปัทมา กระจับทอง. (2552). ความพึงพอใจของพนักงานเจ้าหน้าที่คุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ต่อการปฏิบัติงานในทีมสหวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, ปีที่ 36 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2563), น. 149-163.
- เปรมฤดี หงส์สุทธิ, ภารภัทร เสงอุตมทรัพย์ และดวงใจ วัฒนสินธุ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครุเทพ, ปีที่ 33 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2560), น. 112-123.
- พรพิไล อาลัยสุข. (2557). ความรู้ของมารดาวัยรุ่นเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและ

นโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิมพ์ประภัส ป่องเต่า. (2561). *สภาพปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของเด็กและเยาวชนก่อนเข้ารับการ
ฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 4 ขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา และอาภาพร เผ่าวัฒนา. (2561). การป้องกันพหุพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นไทยทำได้
จริงหรือ?. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ*, ปีที่ 34 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-
สิงหาคม 2561), น. 173-188.

พิศสมัย อรทัย และพัชรินทร์ นินทจันทร์. (2557). การทดสอบคุณสมบัติทางจิตมิติของแบบประเมิน
พฤติกรรมเสี่ยงสำหรับวัยรุ่นไทย. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 (ฉบับพิเศษ)
(กันยายน-ธันวาคม 2557), น. 212 - 222.

ภริณ ธนะโชติภน และเพ็ญณี แนนรท. (2564). สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้นในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Modern
Learning Development*, ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2564), น. 1-68.

มนัสนันท์ ผลานิสงค์. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร*. กำแพงเพชร: สำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดกำแพงเพชร.

รชติ บินหวัง และเกษตรชัย และหิม. (2559). สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่ม
เยาวชนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. *วารสารพัฒน
บริหารศาสตร์*, ปีที่ 56 ฉบับที่ 1, น. 1-33.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นจาก
<https://dictionary.orst.go.th/>.

รัศมี สังข์ทอง และดาริกา ไสงาม. (2560). *ผลการศึกษาเรื่องเยาวชนกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพและ
ข้อเสนอแนะ*. สงขลา: แผนงานภาคีวิชาการสารเสพติด (ภวส.).

วชิราภรณ์ โอนไธสง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
“สร้างสรรค์และพัฒนา เพื่อก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2 วันที่ 18-19 มิถุนายน 2558
ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา : ภาคบรรยาย*, น. 372-378.

- วรรณฉัตร พวยพุ่ง. (2555). *ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546*.
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี.
- วิชัย เอกพลากร (บรรณารักษ์). (2557). *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2557*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- วิชัย เอกพลากร (บรรณารักษ์). (2564). *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2562 - 2563*. คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลลักษณ์ ลังกา, อรุณา เจริญสุข, พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์ และกัมปนาท บริบูรณ์. (2559). *การวิเคราะห์สภาพการณ์ปัจจุบันและอนาคตภาพของปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยภูมิคุ้มกันที่มีต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดของเด็กและเยาวชนในพื้นที่หมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสันทรินทรวิโรฒ.*
- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา และสมพงษ์ จิตระดับ สุธังคะวาทีน. (2566). *ภาคประชาสังคมกับการลดวิกฤตการเสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชนในจังหวัดพิษณุโลก*. สืบค้นจาก <http://www.cydcenter.com/category/knowledgebase/research/>.
- ศศิวิมล ทองกลม. (2555). *ตัวชี้วัดพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน*. *วารสารกระบวนการยุติธรรม*, ปีที่ 5 (มกราคม-มีนาคม 2555), น. 89-108.
- ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (2560). *พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.2553 (แก้ไขปรับปรุงตาม ฉบับที่ 2 ฉบับที่ 3 พ.ศ.2558 ฉบับที่ 4 และฉบับที่ 5 พ.ศ.2559)*. กรุงเทพฯ: ส่วนส่งเสริมและวิชาการ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.
- ศุภกฤติ สุขสันต์เลิศ. (2566). *เป็นหนุ่มสาวก่อนวัย ลูกโตก่อนวัย ภาวะที่คุณพ่อคุณแม่ควรรู้*. ศูนย์สุขภาพเด็ก โรงพยาบาลนครธน. สืบค้นจาก <https://www.nakornthon.com/article/detail/%E0%B8%A3%E0%B8>.
- สังจจะพันธ์ สุนทรธิดา และศศิภัทรา ศิริวาโท (2562). *แนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพในพื้นที่จังหวัดแพร่*. *เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2562*, น. 1288-1299.
- สายสุดา สุขแสง, เจตน์สุฤษฎี สังขพันธ์ และรัชดา ธรรมเจริญ. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านความรู้ ปัจจัยด้านกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสงขลา*. *เอกสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 วันที่ 26 มิถุนายน 2558*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, น. 1350-1359.

สาวิตรี อัจฉนาภรณ์ชัย, ดาริกา ไสงาม, วลัยลักษณ์ จิตพิบูลย์, พวงรัตน์ จินพล, อังคณา ชินเดช, ศยามล เจริญรัตน์, สุชาดา ภัยหลีกถี้ และกนิษฐา ไทยกล้า. (2561). *การเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สุรกายาสูบ สารเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพในนักเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย ครั้งที่ 4 ปีการศึกษา 2561*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

สุกานดา จวงสมุด. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกำหนัดตนเองในการใช้สารเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุชาดา ภัยหลีกถี้, กนิษฐา ไทยกล้า, ศิมาลักษณ์ ดิถีสวัสดิ์เวทย์, นพพร ต้นตริงสี และศยามล เจริญรัตน์. (2559). *รายงานผลโครงการการเฝ้าระวังพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย*. ขอนแก่น: ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สุชาดา ภัยหลีกถี้, ศศิมา ดิถีสวัสดิ์เวทย์, นิพัทธ์พนธ์ สีอุบลัด, กนิษฐา ไทยกล้า, ศยามล เจริญรัตน์, อังคณา ชินเดช และนพพร ต้นตริงสี. (2559). *การเฝ้าระวังพฤติกรรมการใช้สุรกายาสูบ สารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพในนักเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

สุวพันธุ์ คะโยธา และวุฒิพงศ์ ภักดีกุล. (2561). *ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการใช้สารเสพติดของเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตเทศบาลนคร. วารสารโรงพยาบาลสกลนคร, ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 (กันยายน - ธันวาคม 2561), น. 84-95.*

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.). กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *ข้อมูลเปรียบเทียบ 5 ปีการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของนักเรียนออกกลางคัน จำแนกรายชั้นปีการศึกษา 2561-2565*. สืบค้นจาก http://www.bopp.go.th/?page_id=1828.

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2565). *body of knowledge - knowledge - knowledge management (km)*. สืบค้นจาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=body-of-knowledge-knowledge-knowledge-management-km>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). *การสำรวจพฤติกรรมด้านสุขภาพของประชากร พ.ศ.2564*. กรุงเทพมหานคร: กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *การสำรวจพฤติกรรมสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ. 2560*. กรุงเทพมหานคร: กองสถิติสังคม สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

อรอนงค์ ซ้ายโพธิ์กลาง. (2557). *ทุนสุขภาพกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของวัยรุ่นไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรุณัญชชาติ บุญชุกิตติยศ. (2561). *ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่น: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่กระทำความผิดกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย*.

ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อรุณัญชชาติ บุญชุกิตติยศ, สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล และสุพัชร์ แสนแจ่มใส. (2562). *ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาในวัยรุ่น: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่กระทำความผิดกับกลุ่มนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย*. *วารสารกระบวนการยุติธรรม*, ปีที่ 12 เล่มที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2562), น. 62-85.

อัจฉราวรรณ เคนวัน. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของเด็กและเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2562). *การวิจัยทางการศึกษา: แนวคิดและการประยุกต์ใช้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

NovaBizz.com. (2566). *พฤติกรรมมนุษย์*. สืบค้นจาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior.htm>.

Thomas E. Guadamuz. (2559). *การศึกษาแบบแผนพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของเยาวชนในปาร์ตี้*. นครปฐม: ภาควิชาสังคมและสุขภาพ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

กฎหมาย

กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ พ.ศ. 2549. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 84 ก หน้า 17 วันที่ 22 สิงหาคม 2549.

กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์ พ.ศ. 2549. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนที่ 84 ก หน้า 15 วันที่ 22 สิงหาคม 2549.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 29) พ.ศ. 2565. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนที่ 28 ก หน้า 1 วันที่ 7 พฤษภาคม 2565.

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 9 ก หน้า 1 วันที่ 14 มกราคม 2551.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.

ภาษาอังกฤษ

Ansari, T., Alghamdi, T., Alzahrani, M., Alfheid F., Sami, W., Aldahash, B. A., Aldukhayel, D. S., Alshanbah, F.S., Almutairi, N.M. Risky health behaviors among students in Majmaah University, Kingdom of Saudi Arabia. (2016). *Journal of Family & Community Medicine*, Vol. 23 Issue 3 (September-December 2016), pp. 133-9. doi: 10.4103/2230-8229.189105. PMID: 27625578; PMCID: PMC5009881.

Bosiakoh, Thomas A. & Andoh, Paul K. (2010). Differential association theory and juvenile delinquency in Ghana's capital city-Accra: The case of Ghana Borstal Institute. *International Journal of Sociology and Anthropology*, Vol. 2 Issue 9 (November 2010), pp. 198-205.

Bristol Safeguarding Partnership Procedures. (2023). *Children Affected by Gang Activity and Youth Violence*. Retrieved from https://www.proceduresonline.com/swcpp/bristol/p_ch_affected_gang_act.html.

Cambridge Dictionary. (2023). *Knowledge*. Retrieved from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/knowledge>.

Campbell, R., Wright, C., Hickman, M., Kipping, R. R., Smith, M., Poulou, T., & Heron, J. (2020). *Multiple risk behavior in adolescence is associated with substantial adverse health and social outcomes in early adulthood: Findings from a prospective birth cohort study*. Doi: 10.1016/j.jypmed.2020.106157. Epub 2020 May 28. PMID: 32473267; PMCID: PMC7378566.

Cash, S. J. & Schwab-Reese, L. (2020). *When adolescent offline risks behaviors go online*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/risky-behavior>.

Centre for Longitudinal Studies, UCL Institute of Education. (2018). *Risky behaviors: prevalence in adolescence, Initial findings from the Millennium Cohort Study Age 14 Survey*. London: University College London.

- Cullen, Francis T. & Wilcox, P. (2014). *Encyclopedia of Criminological Theory*, Sutherland, Edwin H.: *Differential Association Theory and Differential Social Organization*. SAGE Publications, Inc. <http://dx.doi.org/10.4135/9781412959193.n250>.
- Department for Children, School and Families. (2023). *The Children Act 1989: Guidance and Regulations Volume 1 Court Orders*. London: TSO.
- Erickson, C. (2022). *A qualitative inquiry of the lived experience of high school students who qualify for special education under emotional disturbance*. Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the graduate school of the Texas Women's University. School of Social Work, Psychology and Philosophy, College of Arts and Science.
- Erikson, E. H.. (1950). *Childhood and Society*. New York: W. W. Norton & Co.
- Gliem, J. A. & Gliem, R. R. (2003). Calculating, Interpreting, And Reporting Cronbach's Alpha Reliability Coefficient For Likert-Type Scales. Retrieved from <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~ppongsa/2013605/Cronbach.pdf>.
- Gross, Y. (2020). Erikson's stages of psychosocial development. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Models and Theories*, 179-184. <https://doi.org/10.1002/9781118970843.ch31>.
- Gudadi, Faraja L. (2014). *Dynamics of Juvenile Delinquency and Crimes in Arusha City*. Dissertation for the degree of master of arts in rural development, Sokoine University of Agriculture.
- Institute of Behavioral Science, University of Colorado Boulder. (2023). *Richard Jessor: Problem-behavior theory, A brief overview*. Retrieved from https://ibs.colorado.edu/jessor/pb_theory.html.
- Jaworska, N. & MacQueen, G. (2015). Adolescence as a unique developmental period. *Journal of Psychiatry & Neuroscience*, Vol. 40 Issue 5, pp. 291-293.
- Jessor, R. and Jessor, S.L. (1977). *Problem behavior and Psychological development: A longitudinal study of youth*. New York: Academic Press.

- Jessor, R. (1987). Problem-behavior theory, psychosocial development, and adolescent problem drinking. *British Journal of Addiction*, Vol. 82 Issue 4, pp. 331-342. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.1987.tb01490.x>
- Jessor, R. (1992). Risk behavior in adolescence: A psychosocial framework for understanding and action. *Developmental Review*, Vol. 12 Issue 4 (December 1992), pp. 374-390.
- Legislation.gov.uk. (2023). *Children Act 1989*. Retrieved from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/41/part/IV/2012-09-01>.
- MacArthur, G. J., Smith, M. C., Melotti, R., Heron, J., Macleod, J., Hickman, M., Kipping, R. R., Campbell, R. and Lewis, G. (2012). Patterns of alcohol use and multiple risk behaviour by gender during early and late adolescence: the ALSPAC cohort. *Journal of Public Health*, Vol. 34 Issue suppl_1 (March 2012), pp. i20-i30. <https://doi.org/10.1093/pubmed/fds006>.
- McLeod, S. (2023). *Erik Erikson's stages of psychosocial development*. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/erik-erikson.html>.
- Newman, M. Barbara and Newman, R. Philip. (2020). *Theories of Adolescent Development*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/topics/psychology/risky-behavior>.
- New York State Unified Court System. (2023). *Person in need of supervision*. Retrieved from https://ww2.nycourts.gov/courts/7jd/courts/family/case_types/persons_in_need_of_supervision.shtml.
- Ouellet, M., Daigle, L., Gallupe, O. (2022). Deviant peers: Does friendship stability condition the peer-delinquency link?. *European Journal of Criminology*, Volume 20 Issue 3 (May 2023), pp. 1123-1145. <https://doi.org/10.1177/14773708221128293>.
- Pimrat Thammaraaksa, Arpaporn Powwattana, Sunee Lagampan, Paranee Vatanasomboon, & Sarah Stoddard. (2020). Understanding Causes of Multiple Risk Behaviors in Thai Male Adolescents from Multidimensional Perspectives: A Qualitative Study. *Pacific*

- Rim International Journal of Nursing Research*, Vol.24 No.2 (April-June 2020), pp. 274-287.
- Piscitello, J., Kim, Y. K., Orooji, M., & Robison, S. (2021). Sociodemographic risk, school engagement, and community characteristics: A mediated approach to understanding high school dropout. *Children and Youth Services Review*, Vol. 133 (February 2021), article 106347. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2021.106347>.
- Pyrooz, D. C., Turanovic, J. J., Decker, S. H., & Wu, J. (2016). Taking stock of the relationship between gang membership and offending: A meta-analysis. *Criminal Justice and Behavior*, Vol.43 Issue 3, pp. 365-397. <https://doi.org/10.1177/0093854815605528>.
- Romer, D., Reyna, VF. & Satterthwaite, TD. (2017). Beyond stereotypes of adolescent risk taking: Placing the adolescent brain in developmental context. *Development Cognitive Neuroscience*, Vol. 27, Oct, pp. 19-34. doi: 10.1016/j.dcn.2017.07.007. Epub 2017 Jul 26. PMID: 28777995; PMCID: PMC5626621.
- Ruhl, C. (2023). *Bloom's Taxonomy of Learning*. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/blooms-taxonomy.html>.
- Siddiqua, R. & Eti, R. J. (2019). Influence of Differential Association and Social Bonding Theory on Delinquents at Juvenile Development Center, Bangladesh: A Comparative Analysis Study. *International Journal of Criminal Justice Sciences*, Vol.14, Issue 2 (Jul-Dec 2019), pp. 392-427. DOI:10.5281/zenodo.3732257.
- Sikora, R. (2016). Risk behaviors at late childhood and early adolescence as predictors of depression symptoms. *Current Problems of Psychiatry*, Vol. 17 Issu 3 (September 2016), pp. 173-177. <https://doi.org/10.1515/cpp-2016-0018>.
- Sirikanya. (2014). *Bloom's Revised Taxonomy in 2001*. Retrieved from <https://sirikanya926.wordpress.com/tag/blooms-revised-taxonomy/>.
- Steinberg, Laurence D. (2020). *Adolescence: Twelfth Edition*. New York: McGraw-Hill Education.

- Syed, M., & McLean, K. C. (2017). Erikson's theory of psychosocial development. *Encyclopedia of intellectual and developmental disorders*. Thousand Oaks, CA: Sage. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/ZF35D>.
- Tariq, N. & Gupta, V. (2023). *High Risk Behaviors*. StatPearls [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing, update 2023 July 10. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK560756/>.
- The Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2023). *Youth Risk Behavior Surveillance System (YRBSS)*. Retrieved from <https://www.cdc.gov/healthyouth/data/yrbs/index.htm>.
- The New York State Senate. (2023a). *Family Court Act, Section 712 Definitions*. Retrieved from <https://www.nysenate.gov/legislation/laws/FCT/712>.
- The New York State Senate. (2023). *Social Services Law, Section 371*. Retrieved from <https://www.nysenate.gov/legislation/laws/SOS/371>.
- Tinney, E. (2023). The "STICKINESS" of stigma: Guilt by association after a friend's arrest. *Criminology*, Vol.61 Issue 2, pp. 354-383. <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12333>.
- Traub, S. H. & Little, C. B. (Ed.). (1999). *Theories of deviance: fifth edition*. Illinois: F.E.Peacock Publishing, Inc.
- Twisk, D. & Senserrick, T. (2021). Risky road behaviors cluster and share predictor variables with smoking and drinking, and anti-social behaviours during early adolescence. *Journal of Transport & Health*, Vol. 20 (March 2021), Article 101024. <https://doi.org/10.1016/j.jth.2021.101024>
- United Nations Department of Economic and Social Affairs (UNDESA). (2022). *Definition of Youth*, Fact Sheet. Retrieved from <http://undesadspd.org/Youth.aspx>.
- United Nations Fund for Population Activities (UNFPA). (2023). *Youth participation & leadership*. Retrieved from <https://www.unfpa.org/youth-participation-leadership>.
- Valiathan, P. (2023). *Bloom's Taxonomy*. Retrieved from https://edtechbooks.org/foundations_of_learn/22_blooms_taxonomy.
- Walker, D.A. & Cesar, G.T. (2020). Examining the "Gang Penalty" in the Juvenile Justice System: A Focal Concerns Perspective. *Youth Violence and Juvenile Justice*, Vol.18

Issue 4, pp. 1-22. Journals.sagepub.com/home/yvj.
<https://doi.org/10.1177/1541204020916238>.

Wang, R. H., Hsu, H. Y., Lin, S. Y., Cheng, C. P., & Lee, S. L. (2010). Risk behaviours among early adolescents: risk and protective factors. *Journal of advanced nursing*, Vol.66 Issue 2, pp. 313–323. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2009.05159.x>

Warr, M. (1993). Age, peers, and delinquency. *Journal of Criminology*, Vol.31, pp. 17-40.

Whitney, P. (2020). *Human Behavior and the Social Environment II*. USA: University of Arkansas Libraries. <https://doi.org/https://doi.org/10.541>.

Wickert, C. (2022). *Differential association theory (Sutherland)*. Retrieved from <https://soztheo.de/theories-of-crime/learning-subculture/differential-association-theory-sutherland/?lang=en>.

World Health Organization. (2023). *Adolescent health*. Retrieved from https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1.

Zhang, L. F. (2015). Erikson's theory of psychosocial development. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (2nd ed.)*. pp. 938-946. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.23200-5>.

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม

คำชี้แจงและการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างในการเข้าร่วมวิจัย

ข้าพเจ้า อาจารย์ ดร.ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์ อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และ
สวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กำลังทำการวิจัยเรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับ
พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน” เพื่อศึกษาความรู้ของ
เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองเด็ก และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เพื่อนำไปใช้
ประโยชน์ในการพัฒนาและคุ้มครองเด็กและเยาวชนต่อไป

ข้อมูลที่ท่านตอบจะเก็บไว้เป็นความลับและเสนอผลการวิจัยในภาพรวม โดยจะไม่มีผลกระทบต่อ
ท่านที่ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดทั้งสิ้น

การเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้จะเป็นไปโดยความสมัครใจของท่าน ไม่ว่าจะท่านจะเข้าร่วมการวิจัยหรือไม่ก็
ตามจะไม่มีผลกระทบต่อท่าน หากท่านมีข้อคำถามใดๆ ท่านสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ตลอดเวลา หาก
ท่านไม่ต้องการตอบแบบสอบถามช่วงหนึ่งช่วงใดหรือต้องการยุติการให้ข้อมูล ย่อมสามารถกระทำโดย
ทันที โดยจะไม่มีผลกระทบต่อท่านและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้ จะประสบผลสำเร็จลงไม่ได้ถ้าหากไม่ได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจาก
ท่าน จึงขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

อาจารย์ ดร.ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์

อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตามข้อเท็จจริง ซึ่งข้อมูลในครั้งนี้จะนำไปเสนอผลการศึกษาในภาพรวม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการทำงานเพื่อการคุ้มครองเด็ก โดยจะไม่มีผลกระทบต่อท่านที่ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใดทั้งสิ้น

แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนคือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (16 ข้อ)
 - ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (30 ข้อ)
 - ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม (20 ข้อ)
- **โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ****

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ 1.ชาย 2.หญิง
2. อายุ..... ปี
3. ระดับการศึกษา 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ 2. จบ ป.6 3. จบ ม.3
 4. จบ ม.6 5. จบ ปวช. 6. อื่นๆระบุ.....
4. อาชีพ 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2. นักเรียน/นักศึกษา 3. ค้าขาย
 4. รับจ้าง 5. พนักงานบริษัท/โรงงาน
 6. เกษตรกรรม 7. อื่นๆระบุ.....
5. สถานภาพสมรสของบิดามารดา 1. อยู่ด้วยกัน 2. แยกกันอยู่ 3. หย่าร้าง
 4. ไม่ทราบ 5. คนใดคนหนึ่งเสียชีวิตไปแล้ว
6. มีพี่น้องจำนวน.....คน ท่านเป็นบุตรคนที่.....

7. ผู้ปกครองของท่านคือ 1. บิดา 2. มารดา 3. บิดาและมารดา
4. บิดาเลี้ยง 5. มารดาเลี้ยง 6. มารดาและบิดาเลี้ยง
7. บิดาและมารดาเลี้ยง 8. อื่นๆระบุ.....
8. อาชีพของผู้ปกครอง 1. ค้าขาย 2. รับจ้าง 3. เกษตรกรรม
4. ธุรกิจส่วนตัว 5. รับราชการ 6. รัฐวิสาหกิจ
7. พนักงานบริษัท/โรงงาน 8. ไม่ได้ประกอบอาชีพ
9. อื่นๆระบุ.....
9. ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ บ้านที่ท่านพักอาศัยอยู่กับใคร (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)
1. บิดา 2. มารดา 3. พ่อเลี้ยง 4. แม่เลี้ยง 5. พี่น้อง
6. ยาย 7. ตา 8. ย่า 9. ปู่ 10. เพื่อน
11. แฟน 12. ญาติ ระบุ..... 13. อื่นๆ ระบุ.....
10. ที่พักอาศัยของท่านคือ 1. บ้านบิดาและมารดา 2. บ้านบิดา 3. บ้านมารดา
4. บ้านบิดาเลี้ยง 5. บ้านมารดาเลี้ยง 6. บ้านตายาย 7. บ้านปู่ย่า
8. บ้านเช่าที่ครอบครัวเช่าอยู่ 9. เช่าบ้านอยู่กับเพื่อน 10. เช่าบ้านอยู่กับแฟน
11. เช่าบ้านอยู่คนเดียว 12. บ้านญาติ ระบุ..... 13. อื่นๆ ระบุ.....
11. เคยถูกตำรวจจับดำเนินคดี จำนวน.....ครั้ง (รวมครั้งนี้ด้วย)
12. ครั้งนี้ถูกจับในข้อหา.....
13. เพื่อนสนิทที่สุดของท่าน มีลักษณะตรงกับข้อใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
1. เคยถูกจับดำเนินคดี 2. เกเรชอบรังแกผู้อื่น 3. จับกลุ่มมั่วสุมในละแวกบ้าน
4. สู้บบุหรี่ 5. เล่นการพนัน 6. ไม่เคยเรียนหนังสือ
7. เกี่ยวข้องกับยาเสพติด 8. ดื่มสุรา 9. เรียนไม่จบ ม.3
10. ขอดานในที่สาธารณะ 11. ซื้อ/ขายบริการทางเพศ 12. ใช้ชีวิตเร่ร่อน/หนี
ออกจากบ้าน 13. เที่ยวสถานบันเทิง (ผับ/บาร์/คาราโอเกะ) 14. ไม่เชื่อฟัง/ต่อต้าน/ทำทนาย
คำสั่งสอนของผู้ปกครอง 15. ประพฤติตนในทางชั่วสาวในที่สาธารณะ 16. อื่นๆระบุ.....
17. ไม่ตรงกับข้อใดเลย

14. ท่านเคยเป็นเด็กที่ได้รับการสงเคราะห์ มาแล้วใช่หรือไม่
 1.ไม่เคย 2.เคยได้รับการสงเคราะห์ ระบุ.....
15. ท่านเคยเป็นเด็กที่ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ มาแล้วใช่หรือไม่
 1.ไม่เคย 2.เคยได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ ระบุ.....
16. ท่านเคยได้รับทราบข้อมูลเรื่องกฎหมายคุ้มครองเด็กมาก่อนหรือไม่
 1.ไม่เคยทราบ 2.เคยทราบจาก.....

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเข้าใจของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
1.กฎหมายคุ้มครองเด็กให้ความสำคัญคุ้มครองคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์			
1.ด้านการปฏิบัติต่อเด็ก			
1.1 ผู้ปกครองต้องเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็กในความปกครองดูแล และปกป้องคุ้มครองไม่ให้เกิดอันตรายแก่เด็ก			
1.2 เด็กต้องได้รับการจดทะเบียนการเกิด (แจ้งเกิดในระบบทะเบียนราษฎร)			
1.3 เด็กต้องได้เรียนหนังสือจนจบการศึกษาภาคบังคับ (ม.3)			
1.4 เด็กมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาล การป้องกันโรคและบริการสาธารณสุข			
1.5 ห้ามการกระทำใดๆที่เป็นการทารุณกรรมต่อร่างกายหรือจิตใจของเด็ก			
1.6 เด็กที่ไปก่อเหตุกระทำความผิดหากถูกจับดำเนินคดี ผู้ปกครองก็อาจถูกดำเนินคดีด้วย			
1.7 ห้ามปล่อยให้เด็กเล่นการพนัน เข้าไปในสถานที่เล่นการพนัน สถานค้าประเวณี หรือสถานที่ห้ามมิให้เด็กเข้า			
1.8 ห้ามให้เด็กแสดงหรือกระทำการในลักษณะลามกอนาจาร			
1.9 ห้ามขาย แลกเปลี่ยน หรือให้สุรา/บุหรี่แก่เด็ก			
1.10 ห้ามเผยแพร่รูปภาพเด็กหรือผู้ปกครองทางสื่อต่างๆ เพื่อให้เกิดความ			

ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
เสียหายหรือเสียชื่อเสียงหรือเพื่อประโยชน์ใดๆ			
1.11 หากผู้ปกครองไม่สามารถเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนเด็ก หรือผู้ปกครองทำให้เกิดอันตราย หรือเลี้ยงดูโดยมิชอบ หรือมีเหตุจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการให้การสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก			
1.12 ผู้ที่พบเห็นเด็กตกอยู่ในสภาพต้องได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ (เช่น เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กถูกทอดทิ้ง พลัดหลง ผู้ปกครองประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กถูกทารุณกรรม เด็กพิการ เด็กในสภาพยากลำบาก เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด) ต้องให้การช่วยเหลือเบื้องต้นและแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้มาดำเนินการช่วยเหลือ			
2.ด้านการสงเคราะห์เด็ก			
2.1 เด็กเร่ร่อน เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือพลัดหลง พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาให้การสงเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น สงเคราะห์เด็กและบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือส่งเด็กเข้าในสถานแรกรับ/สถานสงเคราะห์/สถานฝึกอาชีพ/ครอบครัวอุปถัมภ์			
2.2 เด็กที่มีผู้ปกครองป่วยทางจิตหรือโรคประสาท พิกัด ยากจน ถูกจำคุก เป็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์เนื่องจากผู้ปกครองไม่สามารถอุปการะเลี้ยงดูได้			
2.3 เด็กที่ถูกผู้ปกครองใช้หรือบังคับให้ขอทาน เป็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์เนื่องจากเป็นเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยมิชอบ			
2.4 เด็กที่ผู้ปกครองมีพฤติกรรมหรือประกอบอาชีพไม่เหมาะสม เด็กพิการ เด็กที่อยู่ในสภาพยากลำบาก เป็นเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์			
2.5 เด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการสงเคราะห์ ได้แก่ เด็กซึ่งกระทำผิดหรือตกเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำผิด หรือเด็กที่ เป็นผู้เสียหายในคดีอาญา หากศาล/อัยการหรือพนักงานสอบสวนเห็นว่า ตามพฤติการณ์หรือสภาพแวดล้อม จำต้องได้รับการสงเคราะห์			
3.ด้านการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก			
3.1 เด็กที่ถูกทารุณกรรมเป็นเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ			

ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
3.2 เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดเป็นเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ			
3.3 เด็กอายุไม่ถึง 10 ปีที่ถูกจับดำเนินคดีอาญา เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ			
3.4 เด็กที่ศาลหรือผู้อำนวยการสถานพินิจส่งมารับการคุ้มครองสวัสดิภาพ และไม่มีผู้ปกครองหรือมีแต่ไม่อยู่ในสภาพที่จะดูแลเด็กได้ เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ			
3.5 เด็กประกอบอาชีพที่น่าจะเกิดอันตราย หรือประกอบอาชีพในที่เสี่ยงอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจ เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ			
3.6 เด็กอาศัยอยู่กับผู้มีพฤติกรรมน่าสงสัยว่าจะประกอบอาชีพไม่สุจริตหรือหลอกลวงประชาชน เป็นเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ			
3.7 ผู้ใดพบเห็นหรือมีความน่าเชื่อว่าเด็กจะถูกทารุณกรรม ให้รีบแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง/ตำรวจ/ผู้มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก			
4.ด้านการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา			
4.1 โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีงานแนะแนวให้คำปรึกษา กิจกรรมการฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียนและนักศึกษา			
4.2 นักเรียนและนักศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนหรือสถานศึกษา และที่กำหนดในกฎกระทรวง			
4.3 นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่หนีเรียน หรือออกนอกสถานศึกษาในช่วงเวลาเรียนโดยไม่ได้รับอนุญาต			
4.4 นักเรียนและนักศึกษาต้องไม่แสดงพฤติกรรมทางชู้สาวซึ่งไม่เหมาะสมในที่สาธารณะ			
4.5 การลงโทษนักเรียนหรือนักศึกษาที่ทำความผิด ได้แก่ ว่ากล่าวตักเตือน			

ข้อคำถาม	คำตอบ		
	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ทราบ
ทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ และทำกิจกรรมเพื่อให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม			

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ท่านตอบว่าเคยทำพฤติกรรมในข้อเหล่านี้หรือไม่ ในรอบ 1 ปีก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ

โดยทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงมากที่สุดเพียงช่องเดียว

คำอธิบายระดับความถี่ในการทำพฤติกรรม

ไม่เคย	หมายถึง	ไม่เคยทำพฤติกรรมนั้นเลย
นานๆทำ	หมายถึง	เคยทำ 1-5 วัน/ปี
เป็นบางครั้ง	หมายถึง	เคยทำ 1 วัน/เดือน
ค่อนข้างบ่อย	หมายถึง	เคยทำ 2-3 วัน/เดือน
เป็นประจำ	หมายถึง	เคยทำเป็นประจำเกือบทุกวัน

ข้อ	พฤติกรรม	เคยทำ				ไม่เคยทำ
		เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	เป็นบางครั้ง	นานๆทำ	
1.	ประพัตติตนเกเรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น					
2.	มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น					
3.	เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน					
4.	ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
5.	สูบบุหรี่					
6.	เสพยาเสพติดหรือของมึนเมาอย่างอื่น					
7.	เข้าไปในร้านหรือสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์					
8.	เข้าไปในสถานบันเทิง เช่น ผับ บาร์ คาราโอเกะ					
9.	ซื้อหรือขายบริการทางเพศ					
10.	ประพัตติตนไปในทางชั่วสาวในที่สาธารณะ					

ข้อ	พฤติกรรม	เคยทำ				ไม่เคยทำ
		เป็นประจำ	ค่อนข้างบ่อย	เป็นบางครั้ง	นานๆทำ	
11.	ต่อต้านหรือทำพยายาคำสั่งสอนของผู้ปกครอง จนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้					
12.	ไม่ได้เรียนหนังสือ/ เลิกเรียนกลางคัน หรือเรียนไม่จบชั้นม.3 (หมายเหตุ: - เรียนจบ ม.3 ให้เลือก√ ที่ช่องไม่เคยทำ -ไม่ได้เรียน/เรียนไม่จบม.3 ให้เลือก√ ที่ช่องเป็นประจำ)					
13.	ขอทานในที่สาธารณะ เช่น ตลาด ป้ายรถสะพานลอย					
14.	รับจ้างหรือหารายได้ด้วยวิธีที่ผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี					
15.	คบหาสมาคมกับบุคคลหรือกลุ่มคนที่รวมตัวกันมั่วสุมเพื่อก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น หรือกระทำความผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี					
16.	คบหาสมาคมกับบุคคลที่ประกอบอาชีพผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี					
17.	อาศัยอยู่กับผู้ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
18.	อาศัยอยู่กับผู้ที่มีพฤติกรรมขายบริการทางเพศ					
19.	เร่ร่อนโดยไม่มีที่พักอาศัยเป็นหลักแหล่งที่แน่นอน					
20.	ถูกทอดทิ้งหรือถูกปล่อยปละละเลยให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่อาจชักนำไปในทางเสียหาย (เช่น ผู้ปกครองปล่อยให้อยู่ตามลำพังในชุมชนที่มีการเสพและค้ายาเสพติด หรือผู้ปกครองไม่ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อไปรวมกลุ่มกับเพื่อนหรือคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือทำอาชีพผิดกฎหมาย)					

*** ขอขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามได้ครบทุกข้อและสมบูรณ์ ***

ภาคผนวก ข.
ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ

ตาราง ข-1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC (Mean)	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1	ใช้ได้
2	0	1	1	0.67	ใช้ได้
3	1	1	1	1	ใช้ได้
4	0	1	1	0.67	ใช้ได้
5	1	1	1	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	ใช้ได้
10	1	1	1	1	ใช้ได้
11	1	1	1	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	ใช้ได้
16	1	1	1	1	ใช้ได้
17	0	1	1	0.67	ใช้ได้
18	1	1	1	1	ใช้ได้
19	1	1	1	1	ใช้ได้
20	1	1	1	1	ใช้ได้
21	1	1	1	1	ใช้ได้
22	1	1	1	1	ใช้ได้
23	1	1	1	1	ใช้ได้
24	1	1	1	1	ใช้ได้
25	1	1	0	0.67	ใช้ได้
26	1	1	0	0.67	ใช้ได้
27	1	1	1	1	ใช้ได้
28	1	1	1	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC (Mean)	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
29	1	1	1	1	ใช้ได้
30	1	1	1	1	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 แต่ละข้อมีค่า IOC อยู่ระหว่างค่า 0.67-1.00

ตาราง ข-2 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยง (พฤติกรรมในรอบ 1 ปี ก่อนเข้ามาอยู่ในศูนย์ฝึกฯ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			IOC (Mean)	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	1	1	1	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	ใช้ได้
10	1	1	1	1	ใช้ได้
11	0	1	1	0.67	ใช้ได้
12	1	1	1	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	ใช้ได้
16	1	1	1	1	ใช้ได้
17	1	1	1	1	ใช้ได้
18	1	1	1	1	ใช้ได้
19	1	1	1	1	ใช้ได้
20	0	1	1	0.67	ใช้ได้

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินพฤติกรรมเสี่ยง มีค่า IOC แต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาแบบสอบถาม (IOC)

1. ศาสตราจารย์ ณรงค์ ใจหาญ	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีนา เลิศแสนพร	คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
3. ดร.รุ่งระวี โสขุมา	ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

ภาคผนวก ค.
เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้อ่านเพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 11 มกราคม 2565

ชื่อเรื่อง ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน
ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ อาจารย์ ดร.ศิริพร เกื้อกุลอนุรักษ์
คณะวิชา/หลักสูตร คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเฮลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 11 มกราคม 2565

เลขที่รับรอง

อ.1180/2565

วันที่ให้การรับรอง: 11 มกราคม 2565

วันหมดอายุใบรับรอง: 10 มกราคม 2567

ภาคผนวก ง.

กฎกระทรวงกำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด พ.ศ. 2549

กฎกระทรวง

กำหนดเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด

พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

- ข้อ ๑ เด็กที่ประพฤติดนไม่สมควร ได้แก่เด็กที่มีพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้
- (๑) ประพฤติดนเถรหรือข่มเหงรังแกผู้อื่น
 - (๒) มั่วสุมในลักษณะที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น
 - (๓) เล่นการพนันหรือมั่วสุมในวงการพนัน
 - (๔) เสพสุรา สูบบุหรี่ย เสพยาเสพติดให้โทษหรือของมีนเมาอย่างอื่น เข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์
 - (๕) เข้าไปในสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
 - (๖) ชื้อหรือขายบริการทางเพศ เข้าไปในสถานการค้าประเวณีหรือเกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี
- ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
- (๑) ประพฤติดนไปในทางชู้สาว หรือส่อไปในทางลามกอนาจารในที่สาธารณะ
 - (๒) ต่อต้านหรือทำทลายคำสั่งสอนของผู้ปกครองจนผู้ปกครองไม่อาจอบรมสั่งสอนได้
 - (๓) ไม่เข้าเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาระดับ

หน้า ๕

เล่ม ๑๒๓ ตอนที่ ๘๔ ก

ราชกิจจานุเบกษา

๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๕๖ บัญญัติให้เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำความผิดความถึงเด็กที่ประพฤติตนไม่สมควร เด็กที่ประกอบอาชีพหรือคบหาสมาคมกับบุคคลที่น่าจะชักนำไปในทางกระทำผิดกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมหรือสถานที่อันอาจชักนำไปในทางเสียหายตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย
จากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์

ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546
และพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. 2566

สถานที่พิมพ์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เลขที่ 18/18 ถนนเทพรัตน
กม.18 ต.บางโฉลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540

โทรศัพท์ 02-312-6300